BİLİMKURGU KLASİKLERİ

IRA LEVIN

STEPFORD KADINLARI

ithaki

Çeviren
Seçkin Selvi

"Levin, gerilim romanlarının gerçek bir üstadı."
–Stephen King

"Ustaca ve Stepford'ın kadınları kadar kusursuz."
–*Esquire*

"HİÇ BOŞ DURMAZ STEPFORDLI KADINLAR. ÖMÜR BOYU ROBOT GİBİ ÇALIŞIRLAR."

Ira Levin, *Stepford Kadınları* ve *Rosemary'nin Bebeği* gibi eserleriyle popüler kültürün haletiruhiyesini şekillendiren, eserlerinde gizem, korku, bilimkurgu gibi pek çok türün unsurlarını birleştiren bir yazar. *Stepford Kadınları* da normal denilenin gizlediği ürkütücülüğü ve kusursuz kadınlarıyla paranoyaya uzanan bir feminist gerilim romanı.

Connecticut'taki Stepford kasabası tüm varlıklı insanların, başarılı ve memnun kocaların, güzel ve saygılı eşlerin yaşadığı pastoral bir cennet köşesidir. Joanna Eberhart da bu kasabaya kocası ve iki çocuğuyla birlikte yeni taşınmıştır.

Başta her şey yolundadır. Stepford kusursuz bir kasabadır. Her şey gerçek olamayacak kadar iyidir. Ancak Joanna'nın canını sıkan bazı şeyler vardır. Her şey fazla kusursuz, herkes fazla mutlu, kadınlar fazla itaatkârdır. Stepford'ın karanlık kalbinin Erkekler Kulübü'nde attığından şüphelenmeye başlayan Joanna içinse hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktır.

Stepford'ın kusursuzluğunun altında yatan gerçekler açığa çıkacak mıdır? Peki ya Joanna, Stepford tarafından yutulmaktan kendini kurtarabilecek midir?

Stepford Kadınları, erkek egemen toplumun kayan maskesi.

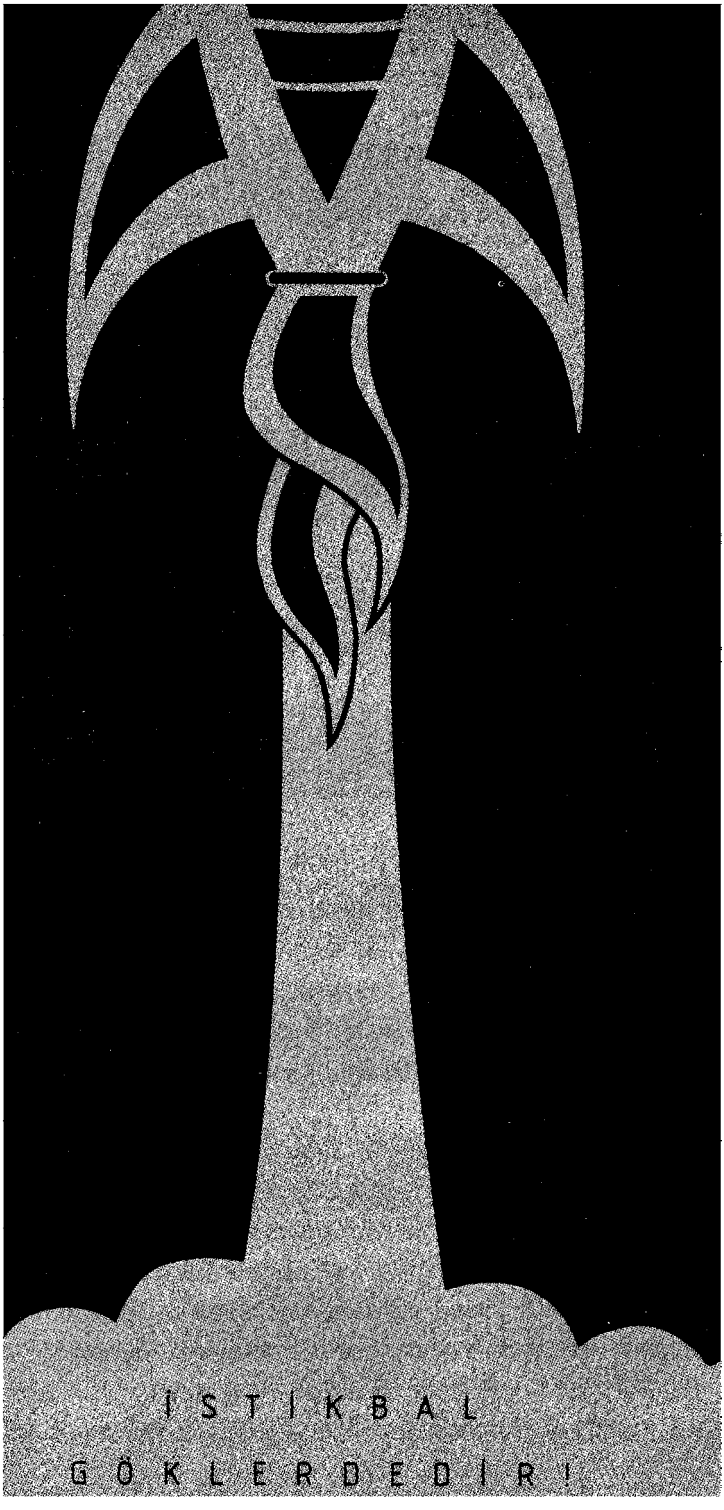
Peter Straub'un sonsözüyle

Bilimkurgu Klasikleri - 82
Kapak İllüstrasyonu: Gizem Cansu Horoz

ithaki
/ithakiyayinlari
/ithakiyayinlari
/ithakiyayinlari

www.ithaki.com.tr
İnternet satış:
www.ilknokta.com

9 786258 327915

İSTİKBAL
GÖKLERDEDİR!

Ira Levin

Bir polisiye klasiğine dönüşen ilk romanı *A Kiss Before Dying*'i yazdığında yirmi iki yaşındaydı. Bunu Mac Hyman'ın *No Time for Sergeants*'ın uyarlaması olan ilk oyunu izledi. Her ikisi de beyazperdeye uyarlandı ve hem romancı hem de oyun yazarı olarak başarısıyla Ira Levin'in öne çıkmasını sağladı.

Levin *Rosemary'nin Bebeği*, *Stepford Kadınları*, *The Boys from Brazil* ve *This Perfect Day* gibi ikonik ve kültürel açıdan unutulmayacak romanlar yazdı.

Tam bir New Yorkluydu ve Horace Mann Okulu ve New York Üniversitesi'nden mezun olan Levin, Tony Ödülü'ne aday gösterildi, Amerika Gizem Yazarları ve Korku Yazarları Derneği'nden ömür boyu başarı ödülleri aldı. 2007'deki ölümüne kadar Dramatistler Loncası'nın konseyinde görev yaptı.

Stepford Kadınları
Ira Levin

Özgün Adı
The Stepford Wives

İthaki Yayınları - 2259

Bilimkurgu Klasikleri - 82

Yayın Yönetmeni: Alican Saygı Ortanca
Sanat Yönetmeni: Hamdi Akçay

Dizi Editörü: Emre Aygün
Yayıma Hazırlayan: Merve Çay
Düzelti: Ece Çavuşlu
Kapak İllüstrasyonu: Gizem Cansu Horoz
Kapak Tasarımı: Hamdi Akçay
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: Mehmet Büyükturna
1. Baskı, Kasım 2022, İstanbul
ISBN: 978-625-8327-91-5
Sertifika No: 63989

Türkçe Çeviri © Seçkin Selvi, 2022
Ira Levin © 1972, 2000
Türkçe Telif Hakkı © İthaki, 2022

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ İthaki Yayıncılık Basın Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr - www.ithaki.com.tr - www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu - İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

BİLİMKURGU KLASİKLERİ

IRA LEVIN

STEPFORD KADINLARI

Çeviren

Seçkin Selvi

ithaki

"Günümüzde kavga başka bir biçime bürünmektedir. Erkeği zindana kapatmayı istemek yerine kadın oradan kaçmaya çalışmaktadır; artık erkeği içkinlik bölgelerine sürüklemenin peşinde değildir, aşkınlığın aydınlığında kendisi su yüzüne çıkmak istemektedir. Bu durumda, yeni bir çatışmaya yol açan, erkeklerin tutumudur. Erkek istemeye istemeye kadına 'hakkını geri vermektedir.'"*

Simone de Beauvoir
"İkinci Cinsiyet"

* Simone de Beauvoir, *İkinci Cinsiyet*, çev. Gülnur Savran, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2016, cilt 2, s. 437.

1

Şehrimize Hoş Geldiniz komitesinden gelen, altmış yaşlarında ama dinç ve canlı görünmeye çalışan (kızıl saçlı, kıpkızıl dudaklı, parlak sarı elbiseli) kadın, gözlerini ve dişlerini parıldatan bir gülümseyişle Joanna'ya bakarak, "Burayı gerçekten seveceksiniz! Kasabamız da iyidir, insanlarımız da iyidir! Buradan daha iyisini bulamazsınız!" dedi. Kadının omuzdan askılı, kocaman, eski deri çantası tıka basa doluydu. Çantadan çeşitli paketler çıkarıp Joanna'ya vermeye başladı: kahvaltı için paketlenmiş süt, ufak bir kutu deterjan, kasabanın yirmi iki mağazasında geçerli bir koçan indirim kuponu, iki kalıp sabun, bir deste ter kokusu giderici mendil...

Eli kolu paketlerle dolu hâlde eşikte duran Joanna, "Yeter, yeter," dedi. "Durun. Tamam. Sağ olun."

Şehrimize Hoş Geldiniz komitesinin temsilcisi, Joanna'nın eline tutuşturduğu paketlerin üzerine bir şişe de kolonya koyduktan sonra çantasını karıştırmaya devam etti. Joanna'nın, "Sağ olun, gerçekten yeter," demesine fırsat bırakmadan, çantadan pembe çerçeveli gözlüğünü ve üzeri kanaviçeli ufak not defterini çıkardı. Gülümseyerek gözlükleri taktı. "Kasaba gazetesinde 'Yeni Hemşerilerimiz' sütununu ben hazırlıyorum," dedi. Çantanın dibinden tükenmezkalemini arayıp buldu, kırmızı tırnaklı parmağıyla kalemin tepesine bastırıp ucunu dışarı çıkardı.

Joanna, kadına kendisinin ve Walter'ın buraya nereden

geldiklerini, Walter'ın hangi şirkette çalıştığını ve ne iş yaptığını, Pete ile Kim'in adlarını, yaşlarını, çocuklar doğmadan önce ne iş yaptığını, kendisinin ve Walter'ın bitirdikleri okulları tek tek söyledi. Joanna, sokak kapısında elleri kolları dolu durmaktan ve Pete'le Kim'in seslerini duyamamaktan gelen tedirginlikle bir yandan konuşuyor, bir yandan da sabırsızlıkla ağırlığını bir ayağından ötekine veriyordu.

"Herhangi bir özel merakınız ya da uğraşınız var mı?"

Joanna sözü uzatmamak için hayır diyecekti ki duraksadı: Kasaba gazetesinde yayımlanacak ayrıntılı bir açıklama, kendisi gibi kadınlara yani muhtemel arkadaşlara bir çağrı niteliğinde olacaktı. Son birkaç gündür karşılaştığı komşu kadınlar cana yakın ve yardıma hazır görünüyorlardı ama ev işlerine gömülmüş gitmiş gibi bir hâlleri vardı. Belki onları daha yakından tanıyınca, göründüklerinden daha geniş düşünce ve görüşleri olduğunu anlayacaktı. Ama kişiliğini belirleyecek bir kimlik tanımının gazetede çıkmasında kuşkusuz yarar vardı. Onun için, "Evet, birkaç tane," diye cevap verdi. "Fırsat buldukça tenis oynarım ve yarı profesyonel fotoğrafçıyım—"

Kadın bir yandan yazarken, "Ya, öyle mi?" dedi.

Joanna gülümsedi. "Yani bir fotoğraf acentesi fotoğraflarımdan üçünü aldı. Bunların dışında politikayla ve Kadın Hakları eylemiyle ilgileniyorum. Her şeyden çok bu konuyla ilgiliyim. Kocam da öyle."

"Ya, demek *öyle*?" Kadın şaşkınlıkla Joanna'ya baktı.

Joanna, "Evet, pek çok erkek bu konuya ilgi duyuyor," diye sözünü kısa kesti; her iki cinsin karşılıklı çıkarları üzerine ayrıntılı açıklamalara girmekten kaçındı. Başını içeri çevirerek dinledi: Oturma odasındaki televizyondan gülüşmeler geliyor, Pete'le Kim alçak sesle çekişiyorlardı ama şimdilik müdahale seviyesinin altında sayılırlardı. Joanna kadına gülümseyerek, "Kocam futbola ve yelkenciliğe de meraklıdır.

Bir de Amerikan tarihinin eski dönemlerine ait hukuki belgeleri toplar." Bunlar da Walter'ı açıklayan sözlerdi.

Kadın yazdı ve not defterini kapattı. Kalemin ucunu bastırdı. Gözlüğünü çıkarırken gülümseyerek, "Teşekkür ederim, Bayan Eberhart," dedi. "Burayı çok seveceğinizden kuşkum yok. Size içtenlikle Stepford'a hoş geldiniz derim. Buradaki mağazalar ya da diğer hizmet konularıyla ilgili bir şey öğrenmek isterseniz, lütfen hiç çekinmeden beni arayın. Telefon numarası, indirim kuponlarının kapağında yazılı."

Joanna, "Sağ olun, ararım," dedi. "Tüm bunlar için de teşekkür ederim."

"Bir deneyin, hoşnut kalacaksınız. İyi *ürünlerdir*!" Komite temsilcisi, "Şimdilik hoşça kalın," diyerek döndü.

Joanna ona güle güle dedikten sonra, kıvrılarak uzanan bahçe yolundan köhne kırmızı Volkswagen'ine yürüyüşünü seyretti. Birden arabanın camlarında köpekler belirdi. Biri siyah, biri kahverengi iki spanyel heyecanla havlayıp sıçrayarak camı pençeliyor, sevinçlerini belirtiyorlardı. Volkswagen'in arkasında hareket eden beyaz bir leke Joanna'nın gözüne çarptı: İki yanı ince fidanlarla çevrili sokağın öte yanında, Claybrookların üst kat pencerelerinden birindeki beyazlık yeniden hareket etti, pencerenin bir kanadından öteki kanadına geçiyor, pencereleri siliyordu. Belki Donna Claybrook kendisine bakıyordur diye Joanna gülümsedi. Beyazlık pencerenin alt kanadına, oradan da yana kaydı.

Volkswagen, boyundan beklenilmeyen bir gürültüyle hareket ederek kaldırımdan uzaklaştı. Joanna içeri girdi ve kapıyı kalçasının bir darbesiyle kapattı.

Pete'le Kim'in çekişmesi kavgaya dönüşmüştü.

"Pis! Eşek!"

"Ay! Yapma!"

Joanna kadının verdiği kucak dolusu eşantiyonu mutfak masasının üzerine bırakarak, "Kesin gürültüyü!" diye seslendi.

Pete, "Bana tekme atıyor!" diye bağırdı. Ardından Kim'in sesi geldi. "Tekme atmıyorum! Eşek sensin!"

Joanna servis penceresinden uzandı, oturma odasına baktı. "Size kesin gürültüyü *dedim*!" Pete televizyonun dibine sokulmuş, yere uzanmıştı. Kim'inse yüzü al al olmuş, kardeşinin yanında duruyor, onu tekmelememek için kendini zor tutuyordu. İkisi de daha pijamalarını çıkarmamışlardı. Pete, "Beni iki kez tekmeledi," dedi. Kim, "O da kanalı değiştirdi!" diye bağırdı. "Ben kanalı değiştirmedim!" "*Ben Kedi Felix'i seyrediyordum!*"

Joanna, "Susun!" dedi. "Ses istemiyorum. Çıtınız çıkmasın."

Çocuklar ona baktılar. Kim, Walter'ın iri mavi gözleriyle, Pete ise Joanna'nın koyu renk gözleriyle. Televizyondan, "Sizi yarışa davet ediyoruz!" diye bir haykırış yükseldi. "Elektriğe paydos!"

Joanna, "Birincisi, televizyona gerektiğinden çok daha yakın oturuyorsunuz," dedi. "İkincisi, televizyonu kapatın. Üçüncüsü, ikiniz de hemen kalkıp giyinin. Dışarıda gördüğünüz yeşile çimen denir, onun üzerine vuran sarı şeye de güneş ışığı." Pete doğruldu, televizyonun düğmesine dokundu ve ekrandaki görüntüler giderek ufalan ışık noktalarına dönüşüp karardı. Kim ağlamaya başladı.

Joanna homurdanarak oturma odasına geçti.

Eğilip Kim'i kucakladı. Sırtını okşadı, ipek gibi yumuşacık buklelerini öptü. "Hadi bakayım," dedi. "O cici Allison'la bugün de oynamak istemez misin? Belki yine sincap görürsünüz."

Pete yanlarına geldi. Annesinin saçından bir tutam tutup kaldırdı. Joanna ona baktı, "Sen de bir daha *kanal* değiştirme," dedi.

Pete annesinin koyu renk saçını parmağına dolayarak, "Peki, olur," diye cevap verdi.

Joanna bu kez Kim'e döndü. "Sen de *tekme* atma." Kim'in sırtını okşadı ve öte yana çevirdiği yanağını öpmeye çalıştı.

Bulaşık yıkama sırası Walter'daydı. Pete ve Kim de, Pete'in odasında sessiz sedasız oynuyorlardı. Joanna hemen duşun altına girdi. Soğuk suyla yıkandı. Sonra gömlek, şort ve topuksuz pabuçlarını giydi. Saçlarını fırçaladı. Saçını bağlarken Kim'le Pete'e göz attı. Yere oturmuş, Pete'in uzay istasyonuyla oynuyorlardı.

Joanna usulca çocukların kapısından çekildi ve yeni halı döşenmiş merdivenden aşağı indi. Güzel bir akşamdı. Sonunda yerleşme işi bitmişti. Kendisi de duş yapmış, temizlenip serinlemişti. Walter'la bahçede oturup ağaçlarını ve iki dönümlük topraklarını seyredebileceği birkaç –on, şansı yaver giderse on beş– dakika kadar boş zamanı vardı.

Joanna holü geçti. Mutfak karmakarışıktı. Bulaşık yıkama makinesi gürültüyle çalışıyordu. Walter eviyenin önünde durmuş, pencereye eğilip Van Santların evine doğru bakıyordu. Gömleğinde Rorschach testlerindeki mürekkep lekelerini andıran bir ter lekesi belirmişti: Kulakları yana düşmüş bir tavşana benziyordu leke. Walter döndü, Joanna'yı görünce bir an irkildi sonra gülümsedi. Elini tabak kuruladığı beze silerken, "Ne zamandır oradasın?" diye sordu.

"Daha şimdi geldim."

"Tazelenmiş görünüyorsun."

"Ben de kendimi çok canlı hissediyorum. Çocuklar melek gibi uslu uslu oynuyorlar. Biraz dışarı çıkmak ister misin?"

Walter kurulama bezini katlayarak, "Peki," dedi. "Ama sadece birkaç dakika. Sonra gidip Ted'le konuşacağım." Kurulama bezini yerine astı. "Onun için pencereden bakıyordum," dedi. "Yemekten şimdi kalktılar."

"Ted'le ne konuşacaksın?"

Verandaya çıktılar.

Walter, "Ben de sana söyleyecektim," dedi. "Fikrimi değiştirdim. Erkekler Kulübü'ne üye olacağım."

Joanna olduğu yerde çakılmış gibi durdu. Kocasına baktı.

Walter, "Orada oldukça önemli şeyler yapılıyor. Dışında kalmam doğru olmayacak. Yerel politika, yardım kurumları falan filan, her şeyin başı kulüpte toplanıyor..."

Joanna, "Nasıl olur da sen böylesi devrini *doldurmuş*, modası *geçmiş* bir yere katılabilirsin—"

"Trende birkaç kişiyle konuştum. Ted, Vic Stavros ve onların tanıştırdığı bir iki kişi daha. Onlar da kadınların alınmadığı derneklerin, kulüplerin artık çok eski kafalı bir görüşe dayandığını *kabul* ediyorlar." Karısının koluna girdi. Yürümeye devam ettiler. "Ne var ki, bu tür kuruluşları değiştirebilmek için kaleyi içeriden fethetmek gerek. Ben de bu yüzden kulübe üye olacağım. Cumartesi günü giriş işlemim yapılacak. Ted bana kimlerin hangi kurullarda görev aldığını anlatacak." Sigara paketini çıkardı. "Bu akşam sigara içme gününde misin, değil misin?"

Joanna sigaraya uzanarak, "Hem de nasıl *içeceğim*..." dedi.

Verandanın ucunda durdular. Akşam serin bir mavilikle sarıyordu çevrelerini. Walter çakmağını çıkardı, Joanna'nın sigarasının ardından kendisininkini yaktı.

"Gökyüzüne bak," dedi. "Bu eve verdiğimiz paraya değdi."

Joanna başını kaldırdı. Gökyüzü mordan maviye, maviden laciverte dönüşüyordu. Çok güzel bir görüntüydü. Joanna bakışlarını sigarasına çevirdi. "Kurumlar dışarıdan da değiştirilebilir," dedi, "Mitingler, yürüyüşler düzenlersin—"

Walter, "Ama içeriden çalışmak daha kolay," diye atıldı. "Bak göreceksin, eğer konuştuğum kişiler tipik örneklerse, göz açıp kapayana dek kulüp *Herkesin* Kulübü olacaktır. Kadınlı erkekli poker partileri, bilardo masasının üstünde kırıştırmalar..."

Joanna, "Konuştuğun kişiler tipik örnekler olsaydı, kulüp çoktan Herkesin Kulübü olmuş olurdu. Pekâlâ, öyle olsun; git, katıl kulübe. Ben de mitinglerdeki dövizler için sloganlar düşüneceğim. Nasıl olsa okullar açıldıktan sonra bir sürü boş zamanım olacak."

Walter kolunu karısının omuzuna attı. "Bir süre bekle," dedi. "Altı ay içinde kulübün kapıları kadınlara açılmazsa istifa ederim, o zaman yürüyüşleri birlikte düzenleriz. Omuz omuza. Sloganımız 'Cinselliğe evet, cinsiyet ayrımcılığına hayır' olur."

Joanna verandadaki masada duran kül tablasına uzanarak, "Stepford çok geri kalmış, bugüne ayak uyduramamış," dedi.

"O kadar da değil, canım."

"Hele ben eyleme geçeyim de gör."

Önlerinde uzanan çimeni ve bahçeyi sınırlayan, mor gökyüzünde kara siluetler çizen ağaçları seyrederek kol kola sigaralarını içtiler. Ağaç gövdelerinin arasından öte yandaki Harvest Sokağı'nda sıralanan evlerin ışıkları parlıyordu.

Joanna, "Robert Ardrey'nin hakkı var," dedi. "Kendimi taşralı toprak sahipleri gibi görüyorum."

Walter, Van Santların evine doğru baktı. Sonra saatine göz attı. "Ben içeri girip elimi yüzümü yıkayayım," diyerek Joanna'yı yanağından öptü.

Joanna döndü. Walter'ın çenesinden tutup dudaklarından öptü. "Ben biraz daha kalacağım. Çocuklar yaramazlık ediyorlarsa bana sesleniver."

Walter, "Peki," diyerek oturma odasının verandaya açılan kapısından içeri girdi.

Joanna kollarını kavuşturdu, sonra elleriyle ovaladı. Akşam serinliği artıyordu. Gözlerini kapatıp başını arkaya atarak çimen ve ağaçların kokusunu içine çekti. Temiz havayı ciğerlerine doldurdu. Ne güzeldi hava. Gözlerini açtı. Tril-

yonlarca kilometre yukarıda, lacivert gökyüzünde tek bir yıldız ışıldıyordu. "Parlak yıldız, güzel yıldız, göklerdeki ilk yıldız," diye mırıldandı. Dileğinin gerisini içinden tamamladı.

Stepford'da mutlu olmalarını diledi. Pete ile Kim'in okulda başarılı olmalarını, kendisinin ve Walter'ın iyi dostlar bulup hoşnut olmalarını diledi. Başlangıçta şehir değiştirme fikrini Walter ortaya atmıştı – yine de onun buraya yerleşmekten pişman olmamasını diledi Joanna. Dördünün yaşantısına da durgunluk yerine canlılık ve renk gelmesini, şehirden kasabaya taşınırken duyduğu endişelerin gerçekleşmemesini diledi. Pis, kalabalık, tehlikeli suçların ve suçluların kol gezdiği şehir. Ama tüm bunlara rağmen öyle canlı bir yerdi ki...

Duyduğu ses ve kıpırtı, Joanna'nın başını Van Santların evine doğru çevirdi.

Mutfak kapısının aydınlığında koyu bir siluet olarak görünen Carol Van Sant, çöp bidonunun kapağını bastırıyordu. Kızıl saçları parlayarak yere eğildi, yuvarlak, kocaman bir şey aldı yerden. İri bir taştı bu. Taşı bidon kapağının üzerine yerleştirdi.

Joanna, "Merhaba!" diye seslendi.

Carol doğrulup ona baktı. Uzun boylu, uzun bacaklıydı. Arkadan ışık vuran elbisesinin içinde mor kalemle çizilmiş çıplak bir figür gibi görünüyordu. "Kim o?" diye sordu.

"Joanna Eberhart," dedi Joanna. "Korkuttum mu sizi? Korkuttumsa bağışlayın." Kendisinin ve Walter'ın bahçesini Van Santlarınkinden ayıran çitin yanına gitti.

Carol genizden gelen sesi ve New England aksanıyla, "Merhaba, Joanna," dedi. "Hayır, korkutmadın. Ne güzel bir gece, değil mi?"

"Evet," dedi Joanna. "Ben de yerleştim. İşimi bitirmiş olmak geceyi daha da güzelleştiriyor." Joanna yüksek sesle

konuşmak zorunda kalıyordu çünkü kendisi parmaklığın dibindeki çiçek tarhının yanına dek sokulduğu hâlde, Carol mutfak kapısından ayrılmadığı için rahatça konuşacak bir yakınlığa gelmemişlerdi. Joanna, "Kim, bugün Allison'la oynamaktan çok hoşlanmış," dedi. "Pek güzel anlaştılar."

"Kim tatlı bir çocuk," dedi Carol. "Allison'a böyle bir arkadaş geldiğine seviniyorum. İyi geceler, Joanna." Döndü, içeri girmek üzereydi.

"Hey, dur bir dakika," diye seslendi Joanna.

"Efendim?" diyerek geri döndü Carol.

Joanna, keşke çiçek tarhı ve parmaklık olmasaydı da daha yaklaşabilseydim diye düşünüyordu. Ya da Carol parmaklığa yanaşsaydı. Floresan lambalı, duvarda sıra sıra bakır tavaların asılı durduğu o mutfakta bir parça ertelenemeyecek önemde ne vardı ki? Joanna, Carol'ın çıplak gibi görünen siluetine seslenerek, "Walter, Ted'le konuşmaya size geliyor," dedi. "Sen de çocukları yatırınca bize gelsen de bir fincan kahve içsek."

"Sağ ol. Çok isterdim," dedi Carol. "Ancak oturma odasının parkesini cilalamam gerekiyor."

"Bu gece mi?"

"Okullar açılana dek geceden başka zamanım yok."

"Nasıl olsa okul üç gün sonra açılacak. Üç gün bekleyemez mi parkeler?"

Carol olmaz gibilerden başını salladı. "Hayır. Zaten gereğinden fazla erteledim bu işi. Her yer ayak izi içinde. Üstelik az sonra Ted Erkekler Kulübü'ne gidecek."

"Her gece gider mi?"

"Hemen hemen."

Aman Tanrım! "Ve sen evde kalıp ev işi yapıyorsun, öyle mi?"

"Ev işi biter mi hiç? Bilirsin ya, her zaman yapılacak bir şeyler vardır," dedi Carol. "Şimdi mutfağı temizlemem gerek. İyi geceler."

Joanna, "İyi geceler," diyerek Carol'ın –iri memeli profilinin– mutfağa girip kapıyı kapatışını seyretti. Carol içeri girdikten hemen sonra eviyenin önündeki pencerede göründü. Suyu açtı. Eline bir şey alıp ovalamaya başladı. Kızıl saçları düzgün ve parlaktı. İnce burunlu yüzü düşünceli (ve topunun canı cehenneme, *entelektüel)* görünüyordu. Mor elbisenin altındaki iri memeleri, kolunun hareketlerine uyarak hopluyordu.

Joanna verandaya döndü. Hayır, o *bilmiyordu* ev işinin hiç bitmediğini, Tanrı'ya şükür bilmiyordu ve bilmeyecekti. Ev işlerinin kölesi bir ev kadını olmanın ne demek olduğunu bilmiyordu. Kullanılmaya böylesine teşne bir hatunu eziyor diye kim suçlayabilirdi Ted'i?

Onu ancak *karısı* suçlayabilirdi.

Walter sırtında ince bir ceketle evden çıktı. "Bir saatten fazla kalmam," dedi.

Joanna, "Bu Carol Van Sant'a hiç güven olmaz," dedi. *"Oturma odasının* parkelerini *cilalamak* zorunda olduğu için bir fincan kahve içmeye bile gelemezmiş. Ted her gece Erkekler Kulübü'ne gidermiş, *o* da evde kalıp *ev işi* yaparmış."

"Hayret bir şey!" diye başını salladı Walter.

"*Bu* kadının yanında benim annem Kate Millet* gibi kalır," dedi Joanna.

Walter güldü. "Sonra görüşürüz," diyerek karısını yanağından öptü ve verandayı boylu boyunca geçip gitti.

Joanna yıldızına bir kez daha baktı, şimdi daha da parlamıştı. *Hadi yıldızım, göster kendini*, diye düşündü. Sonra eve girdi.

Cumartesi sabahı, dördü birden pırıl pırıl yeni arabalarına kurulup bellerine emniyet kemerlerini takarak gezmeye

---

* Kate Millet, kadın hakları davasının savunucularından olan Amerikalı bir yazardır. *–çn*

çıktılar. Joanna ve Walter'ın güneş gözlükleri gözlerindeydi, mağazalardan ve alışverişten söz ediyorlardı. Pete'le Kim ise, Walter kendilerini paylayıncaya dek otomatik camları açıp kapattılar. Parlak ve billur gibi aydınlık bir gündü, yaklaşan sonbaharın ilk belirtisiydi bu. Stepford'ın (kartpostallardaki beyaz çerçeveli, eski Amerikan koloni döneminden kalma dükkân vitrinlerini andıran) Büyük Çarşı'sına girdiler. Buradan indirim kuponuyla kap kacak alacaklar, eczaneden yine indirim kuponlarıyla alışveriş yapacaklardı. Sonra güneye yöneldiler, dokuz numaralı anayol üzerinde kurulan yeni alışveriş merkezine gittiler. Pete'le Kim'e indirim kuponlu pabuçlar (hem ne pabuçlar!), bir de indirim kuponsuz oyuncak tırmanma merdiveni aldılar. Daha sonra doğu kesimindeki Eastbridge Caddesi'ne devam ettiler, McDonald's'a (Big Mac'ler, çikolatalı içecekler almaya), az daha ilerideki bir mağazadan da antika beğenmeye (bir köşe masası beğenildi, Walter'ın topladığı türde hukuksal belge yoktu) gittiler. Sonra kuzey-güney-doğu-batı yönlerinde Stepford'ı bir baştan bir başa dolaştılar – Anvil Caddesi, Cold Creek Caddesi, Hunnicutt, Beavertail, Burgess Ridge; Joanna ile Walter ev ararken bütün buraları görmüşlerdi, bu kez Kim'le Pete'e yeni okullarını ve daha sonra gidecekleri okulları, dıştan bakıldığında ne olduğu anlaşılmayan, ölüleri yakmak için kurulmuş bir tesisi, yeni bir yüzme havuzunun yapılmakta olduğu piknik yerini gösterdiler. Pete istedi diye Joanna "Günaydın Yıldız Işığım" şarkısını söyledi. Sonra hep birlikte "MacNamara Bandosu"nu söylediler ve şarkının son bölümündeki çalgılardan her birini taklit ederek şarkıyı bitirdiler. Kim kusmaya başladı. Bereket, Walter zamanında farkına vardı da arabayı durdurdu, emniyet kemerini çözüp kızı aşağı indirdi.

Bu olay durgunluk getirdi. Pete de midesinin bulandığını söylediği için anacaddeden ağır ağır geçtiler. Walter beyaz boyalı kütüphaneyi ve Tarih Kurumu'nun iki yüz yıllık beyaz badanalı ahşap binasını gösterdi.

Pencereden dışarıyı seyreden Kim, eme eme ufalttığı mide pastilini ağzından çıkararak, "O büyük yapı ne?" diye sordu.

"Orası Erkekler Kulübü," dedi Walter.

Pete emniyet kemerinin imkân verdiği oranda eğilerek baktı. "Bu akşam gideceğin yer orası mı?" diye sordu.

"Evet," dedi Walter.

"Nereden giriliyor oraya?"

"Tepede yol var."

Önlerinde bir kamyon gidiyordu. Kamyonun arkasında, hakiler giymiş biri ayakta duruyordu. Kollarını iki yana açmış, kamyona tutunmuştu. Kumral saçları, ince bir yüzü vardı. Gözlük takmıştı. Joanna, "Bu Gary Claybrook değil mi?" diye sordu.

Walter korna çalıp kolunu pencereden sallayarak selam verdi. Karşı komşuları kim olduklarını anlamak için eğilip baktı. Sonra gülümsedi, elini salladı ve yeniden kamyona tutundu. Joanna da gülerek selam verdi. Kim, "Merhaba, Bay Claybrook!" diye, Pete de "Jeremy nerede?" diye seslendiler.

"Sizin sesinizi duyamaz," dedi Joanna.

"Ben de kamyona öyle binebilmeyi isterdim," diye iç çekti Pete. Kim, "Ben de!" diye atıldı.

Kamyon sola kıvrılarak yokuşa evirilen yolda zorlanıyor, homurdanıyordu. Gary Claybrook yaptığı işin ustalığını bilen bir gülüşle onlara baktı. Kamyon ufak karton kutularla yarı yarıya doluydu.

"Kamyonun üzerinde ne yapıyor bu adam, ördeklik mi?" diye sordu Joanna.

"Eğer kazancı Ted'in söylediği gibiyse ördeklik yapacağını sanmam," dedi Walter.

"Ya?"

"Ördeklik ne demek?" dedi Pete.

Kamyonun fren lambaları yandı. Kamyon durdu. Sola dönüş işareti veren lamba yanıp sönüyordu.

Joanna ördek olarak yolculuk etmenin ne demek olduğunu anlattı.

Tepeden aşağı bir araba hızla indi. Kamyon sola saptı. Pete, "Kulübün yolu burası mı?" diye sordu. Walter, "Evet," diyerek başını salladı. Kim penceresinin camını biraz daha indirerek seslendi, "Merhaba, Bay Claybrook!" Yanlarından geçerken Bay Claybrook elini salladı.

Pete emniyet kemerini açarak dizlerinin üzerinde doğruldu. "Ben de gidebilir miyim oraya?" dedi. Arka camdan kulübe bakıyordu.

"Olmaz. Çocukları almıyorlar," dedi Walter.

Pete, "Vay canına, amma da büyük parmaklıkları var. Tıpkı *Hogan'ın Kahramanları*'ndaki gibi," diye söylendi.

Joanna bir eli gözlüğünün çerçevesinde, gözlerini yoldan ayırmadan konuştu. "Kadınları içeri sokmamak için öyle yapmışlar."

Walter gülümsedi.

"Gerçekten mi?" diye sordu Pete. "Gerçekten onun için mi?"

"Pete emniyet kemerini çözdü," dedi Kim.

Joanna, "Pete..." diye çıkıştı.

Norwood Yolu'na çıktılar, oradan batıya, Winter Tepesi Yolu'na saptılar.

Bağlı olduğu ilkeyi bozmamak için Joanna ev işi yapmayacaktı. Yapılacak iş olmadığından değil – Tanrı biliyor ya, gerçekten yapmak *istediği* işler de vardı. Örneğin oturma odasındaki kitaplığı düzeltmeyi, kitapları yerleştirmeyi aklından geçiriyordu ama bu gece elini bile sürmeyecekti, hayır efendim, yapmayacaktı işte. İşler pekâlâ bekleyebilirdi. O ne Carol Van Sant ne de Pete'in perdesini kapatırken pencerenin önünde evi süpürürken gördüğü Mary Ann Stavros değildi. Onlar gibi olmayacaktı.

Yok, efendim yok. Walter, Erkekler Kulübü'ndeydi, bir

diyeceği yoktu. Kulübe üye olmak için oraya gitmesi *zorunluydu*. Kulübün niteliğini değiştirmek için de haftada bir ya da iki kez oraya gitmesi gerekecekti. Ama Walter oradayken Joanna ev işi yapmayacaktı (en azından bu ilk sefer yapmayacaktı). Nasıl olsa *kendisi* evde olmadığı zaman *kocası* da elini işe sürmeyecekti... Joanna ay ışığının parlak olduğu ilk gece sokağa çıkacak, Büyük Çarşı'ya inip eski Amerikan koloni tipi vitrinlerin fotoğraflarını çekecekti. (Hırdavatçı'nın eğri kesimli vitrini ay ışığında çok güzel parlayacak ve ilginç görünümler verecekti herhalde.)

Pete ile Kim uykuya daldıktan sonra Joanna karanlık oda yapmayı tasarladığı bodruma indi; ölçtü biçti, neyi nereye koyacağını hesapladı. Sonra yukarı çıktı. Kim'le Pete'i yokladı. Kendisine bir votka tonik hazırlayıp çalışma odasına geçti. Radyoda acıklı şarkılar çalan bir istasyon buldu ama Richard Rodgers tarzı güzel bir müzikti. Walter'ın anlaşmalarını ve kâğıtlarını masanın ortasından kaldırdı. Kendi fotoğraf büyütecini, kırmızı kalemini ve şehirden ayrılmadan alelacele çektiği fotoğrafların kopyalarını çıkardı. Fotoğrafların çoğu, çekerken de tahmin ettiği gibi, filmi boşuna harcamaktan öte nitelikte değildi –acele ettiği zaman hiç iyi sonuç alamazdı– ama kendisini gerçekten heyecanlandıran bir fotoğraf buldu. Bu, elinde evrak çantası tutan, temiz giyimli siyah bir adamın, yanından geçip gidiveren boş taksiye düşmanca bakışını yakalayan bir fotoğraftı. Adamın yüzündeki ifade iyice büyültülür, arabayı belirginleştirmek için fon koyultulursa çarpıcı, ajansın hemen satın alacağı bir fotoğraf elde edilirdi. Irkçı gerilimleri dramatize eden fotoğraflar için pek çok alıcı bulunuyordu.

Joanna beğendiği fotoğrafın yanına kırmızı kalemle işaret koydu ve iyi çekilmiş ya da orası burası budandıktan sonra iyi olabilecek başka fotoğraflar aradı. Votka toniğini içmeyi unuttuğu aklına geldi, içkiyi yudumladı.

On biri çeyrek geçeye dek çalıştı. Sonra yoruldu. Eşyasını masanın kendisine ayrılan bölümüne kaldırdı, Walter'ın dosyalarını eski yerine koydu. Radyoyu kapattı. Kadehini mutfağa götürüp çalkaladı. Kapıları yokladı. Giriş holünün lambası dışında tüm ışıkları söndürdü ve yukarı çıktı.

Kim'in oyuncak fili yere düşmüştü. Fili yerden aldı, kızının yastığının yanına, yorganının altına soktu. Sonra yorganı Kim'in omuzlarına çekti ve hafifçe buklelerini okşadı.

Pete sırtüstü yatıyordu. Ağzı açıktı. Joanna akşam geldiğinde de Pete aynı pozda yatıyordu. Joanna, oğlunun göğsünün inip kalktığını görene kadar bekledi sonra kapıyı biraz daha aralık bıraktı, holün ışığını söndürdü ve kendi yatak odasına geçti.

Soyundu, saçlarını ördü, duş aldı, yüzünü kremledi, dişlerini fırçaladı ve yatağa girdi.

On ikiyi yirmi geçiyordu. Lambayı söndürdü.

Sırtüstü yattı. Sağ bacağını ve sağ kolunu yana uzattı. Walter'ın yanında olmayışını garipsiyordu; yine de temiz çarşafın serinliği hoştu. Evlendiklerinden bu yana yatağa kaç kez yalnız girmişti? Pek fazla değil. Walter, Marburg-Donlevy işi için başka şehre gittiğinde, Pete ve Kim'i doğurmak için hastaneye yattığında, elektrik santrali arızalandığı gece, Bert amcanın cenazesinde bulunmak için babasının evine gittiğinde – on yılı aşan evlilikleri süresince olsun olsun yirmi yirmi beş kez yalnız yatmıştı. Yatakta yalnız olmak hiç de fena değildi. Kendisini yeniden Joanna Ingalls gibi görüyordu. Joanna Ingalls'u bilmem hatırlar mısınız?

Walter'ın kafayı bulup bulmadığını düşündü. Gary Claybrook'un bindiği kamyondaki karton kutularda içki vardı (yoksa o kutular içki şişesi almayacak kadar ufak mıydı?). Nasıl olsa Walter, Vic Stavros'un arabasıyla gitmişti, onun için sarhoş olsa da fark etmezdi. Hem sarhoş olacağını da

sanmıyordu, kırk yılda bir kafayı iyice bulurdu. Ya Vic Stavros sarhoş olursa? Norwood'un keskin dönemeçleri...

Üzülmeye ne gerek?

Karyola sarsılıyordu. Joanna karanlıkta yatıyor, aralık duran kapıdan banyonun zifiri karanlığını ve konsol çekmecelerindeki kulpların hafif pırıltısını görüyordu. Karyola tekdüze ve sürekli bir sarsıntıyla Joanna'yı da sallıyordu. Her sarsıntıyı yayların hafiften gıcırdaması izliyor, bu böyle sürüp gidiyordu. Sarsılan, titreyen Walter'dı! Ateşi çıkmıştı mutlak! Ya da alkol zehirlenmesi yaşıyordu. Joanna döndü, bir kolu üzerinde doğrularak kocasına doğru eğildi, alnını yoklayıp ateşine bakmak için uzandı. Walter'ın gözlerinin akları ona döndü, sonra hemen gözlerini kaçırdı. Ardından gövdesini olduğu gibi öte yana çevirdi. Joanna'nın az önce çadır gibi dikildiğini gördüğü kabarıklığın yerini Walter'ın yana çevrilmiş kalçası aldı. Karyolanın sarsıntısı durdu.

Yoksa Walter... mastürbasyon mu yapıyordu?

Joanna ne diyeceğini bilemedi.

Doğrulup oturdu.

"Alkol zehirlenmesi yaşıyorsun sandım," dedi. "Ateşlendin sandım."

Walter kımıldamadan yatıyordu. "Seni uyandırmaya kıyamadım," dedi. "Saat ikiyi geçiyor."

Joanna soluğunu tutarak hareketsiz oturdu.

Walter yan dönmüş yatıyor, hiçbir şey söylemiyordu.

Joanna, Pete'le Kim'in banyosundan sızan gece lambasının ışığında hayal meyal seçilen pencerelere, odadaki eşyaya baktı. Saçının örgüsünü düzelti. Elini sıkışan göğsüne bastırdı.

"Beni uyandırabilirdin. Ne çıkardı?" dedi.

Walter bir şey söylemedi.

Joanna, "Tanrım, *bunu* yapman gerekmezdi," dedi.

"Seni uyandırmak istemedim. Mışıl mışıl uyuyordun."

"Bir daha sefere uyandır beni."

Walter sırtüstü döndü. Yorgandaki çadır kaybolmuştu.

Joanna, "Yoksa?" diye sordu.

"*Hayır*."

"Ya. Pekâlâ," –gülümsedi– "ben uyandım artık." Kocasının yanına uzandı. Ona dönüp kolunu uzattı. Walter da ona döndü. Sarıldılar, öpüştüler. Walter'ın ağzı viski kokuyordu. Joanna onun kulağına, "Beni düşünüp uyandırmaya kıyamamış olman çok güzel ama..." diye fısıldadı. "Yine de olacak iş değil."

Evliliklerinin başından bu yana en iyi seferlerden biri oldu – hiç değilse Joanna için. Banyodan gelirken, "Vay vay vay," dedi. "Elim ayağım tutmuyor."

Walter yatakta oturmuş sigara içiyordu. Karısına gülümsedi.

Joanna onun koynuna süzüldü, Walter'ın koltuk altına sokuldu, elini alıp kendi memelerinin üzerine getirdi. "Ne yaptılar kulüpte?" diye sordu. "Açık saçık film mi gösterdiler yoksa?"

Walter gülümsedi. "Nerede o şans," dedi. Sigarasını Joanna'ya uzattı. Joanna bir nefes çekti. Walter, "Pokerde sekiz buçuk dolarımı aldılar," diye devam etti. "Bir de Bölge Kurulu'nun Eastbridge Caddesi'ni değiştirmek konusundaki kötü niyetlerini anlatarak kafamı şişirdiler."

"Ben de kafayı tütsülüyorsun diye korkmuştum."

"Ben mi? Sadece iki kadeh içtim. İçkiye düşkün kişiler değiller. Ya *sen* ne yaptın?"

Joanna ne yaptığını anlattı. Siyah adamın fotoğrafına dair umutlarından söz etti. Walter da tanıştığı kişilerden birkaçını anlattı: Van Sants ve Claybrooks'un tanıştırdığı çocuk doktorundan, Stepford'ın en ünlü kişisi sayılan dergi illüstratöründen, iki avukattan, psikiyatrdan, polis müdüründen ve Büyük Çarşı'daki marketin yöneticisinden söz açtı.

"Psikiyatr, kadınların da kulübe girmesinden yana olmalı," dedi Joanna.

"Evet, öyle," diye cevap verdi Walter. "Dr. Verry de onun gibi düşünüyor. Ötekilere pek açılmadım. İlk gidişimde birden göze batmak istemedim."

"Bir daha ne zaman gideceksin?" diye sordu Joanna – ve birden (nedense?) kocası "yarın" deyiverecek diye korktu.

"Bilmem," dedi Walter. "Dinle beni. Kulübe gitmeyi, Ted'in ve Vic'in yaptığı gibi bir yaşam biçimi hâline getirmeyeceğim. Haftada bir filan uğrayacağım. Bilemiyorum. Gerçekten taşra havasında bir yer."

Joanna gülümsedi ve ona biraz daha sokuldu.

Joanna, lanet olası merdiven tırabzanına çarpmamak için lanet olası çamaşır sepetini gözleri hizasında tutmuş ayak yordamıyla merdivenden inerken, lanetin de laneti telefon çalmaya başladı.

Sepeti koyacak yer yoktu. Basamaklar dönüp yukarı çıkmasına da elvermiyordu. Onun için telefonun hemen-koşgel gibilerden acı acı çalmasına içinden, *Tamam, tamam,* diye diye merdiveni indi.

Aşağıya inince sepeti yere bıraktı ve çalışma masasının üzerindeki telefonu açtı.

Yapmacık bir nezakete bürünmeyi gereksiz görerek, o anda duyduğu terslikle "Alo," dedi sertçe.

"Merhaba, Joanna Eberhart'la mı görüşüyorum?" Telefondaki ses gür, neşeli, canlıydı. Peggy Clavenger benzeri bir sesti. Oysa Joanna'nın son duyduğuna göre Peggy Clavenger *Paris-Match*'te çalışıyordu ve bırakın Joanna'nın nerede oturduğunu bilmeyi, evlendiğini bile öğrenmiş olamazdı.

Joanna, "Evet. Kimsiniz?" dedi.

Bu kez Peggy Clavenger-vari gelmeyen ses, "Resmen tanıştırılmadık," dedi. "Ama tanışma sorununu şimdi çözümle-

yeceğim. Bobbie, sana Joanna Eberhart'ı tanıştırmak isterim. Joanna, sana Bobbie Markowe'u –K-O-W-E diye yazılır– tanıtayım. Bobbie bu deterjan bölgesine beş hafta önce taşındı, 'politika ve Kadın Hakları eylemiyle yakından ilgili, fotoğrafçılıkta yetenekli' biriyle tanışmak ister. *Stepford Haberleri* gazetesinde ya da *Stepford Kabirleri*'nde –artık hangisini tercih ediyorsan– yazılanlara göre seni böyle tanımlıyorlar. Joanna, seni gerçeğe uygun biçimde anlatabilmişler mi dersin? Sadece pembe sabunların mavilerden ya da mavilerin pembelerden daha iyi olup olmadığı sorununun dışındaki konularla da gerçekten ilgili misin? En iyi möble cilası bile seni heyecanlandıramıyor mu? Alo? Dinliyor musun, Joanna? Alo?"

Joanna, "Alo," dedi. "Evet dinliyorum. Hem de *nasıl* dinliyorum! Alo! Reklam vermek gerçekten işe yarıyor demek!"

Bobbie, "Dağınık bir mutfak görmek ne mutluluk!" dedi. "Yine de benim mutfağımın düzensizliğine erişememişsin –dolap kapaklarında çocukların tereyağlı parmak izleri yok örneğin– ama bu hâliyle de iyi sayılır, çok iyi sayılır. Kutlarım seni."

"İstersen sana kir pas içinde bir banyo gösterebilirim," dedi Joanna.

"Sağ olasın. Bir kahve içeyim."

"Kaynar suya toz kahve atıp karıştırsam olur mu?"

"Yok bir de uzun uzun pişirecek miydin?"

Bobbie kısa boylu, koca popoluydu. Snoopy'li mavi bir eşofman üstü, kot ve sandalet giymişti. Ağzı büyük, dişleri görülmemiş derecede beyazdı. Hiçbir şeyi kaçırmayan mavi gözleri, koyu renk ve darmadağın kısa saçları vardı. Elleri ufak, ayak parmakları kirliydi. Borsa araştırmaları yapan Dave adında bir kocası, altı, sekiz ve on yaşlarında üç oğlu vardı. Bir de çoban köpeği. Joanna'dan biraz daha genç, otuz iki otuz üç yaşlarında gösteriyordu. İki fincan kahve içti. Bir

dilim çikolatalı pasta yedi. Joanna'ya kendi mahallesindeki kadınları anlatmaya koyuldu.

Çikolataya bulanmış parmaklarının ucunu yalayarak, "Sanırsın ki bütün ülkede bir yarışma açıldı da bizim haberimiz olmadı," dedi. "Noel'e kadar seçilecek en temiz, en tertipli evin hanımına bir milyon dolar – üstüne de Paul Newman'ı verecekler sanki. Sil, ovala, parlat – hepsi *bu*."

Joanna, "Buradakiler de öyle." dedi. "Geceleri bile iş yapıyorlar. Erkeklerin hepsi de—"

"Erkekler Kulübü'ne gidiyor!" diye atıldı Bobbie.

Bu konuya daldılar. Bu kulübün cinsiyet ayrımı yapışındaki haksızlıktan, herhangi bir kadın örgütü bulunmayan, Kadın Seçmenler Derneği bile olmayan bir kasabada erkeklere özgü kulüp kurmanın *adaletsizliğinden* söz ettiler. Bobbie, "İnan, her yanı didik didik aradım," dedi. "Bir Bahçecilik Derneği var, birkaç tane de içi geçmiş kiliseye bağlı grup var. Nasılsa ben oralara girecek durumda değilim – soyadımız Markowe, aslında Markowitz'in yumuşatılmışı. Yahudi soyundanız yani. Bir de cinsiyet ayrımı yapmayan Tarih Kurumu var. Bir kez uğra da gör ne menem yer olduğunu. Canlı cenaze gibi hepsi."

Dave, Erkekler Kulübü'ne üyeymiş ve o da Walter gibi kalenin içeriden fethedileceğine inanıyormuş. Oysa Bobbie hiç de öyle düşünmüyormuş. "Bak, göreceksin," dedi. "Bir sonuç alabilmek için kendimizi bahçe duvarına zincirlememiz gerekecek. Ya o bahçe duvarına ne *buyurulur*? Sanırsın içeride afyon işliyorlar!"

Komşularıyla birlikte toplanmanın ve onları kasabanın yaşamında daha etkin olmaya yöneltmenin olasılığını tartıştılar. Sonunda, o güne dek tanıştıkları kadınların, özgürlük yolunda bir tek adım bile atmaya niyetli olmadığında anlaştılar. İkisinin de, üye olduğu Ulusal Kadın Örgütü'nden söz ettiler. Sonra söz döndü dolaştı, Joanna'nın çektiği fotoğraflara geldi.

Bobbie, Joanna'nın büyültüp çalışma odasına astığı dört fotoğrafa bakarak, "*Harika* bunlar!" dedi. "Enfes!"

Joanna teşekkür etti.

"Fotoğrafçılıkta yetenekli sözünü okuyunca, çocuklarının fotoğraflarını çeken biri olduğunu sanmıştım! Bunlar gerçekten *müthiş*!"

"Artık Kim de yuvaya gideceğinden, rahatça çalışmaya başlayabileceğim," dedi Joanna.

Joanna, Bobbie'yi arabasına kadar geçirdi.

Bobbie, "Yenilmeyi kabullenmeyelim." dedi. "Hiç değilse bir kez *deneyelim*. Bu ev kadınları ile konuşalım. Belki içlerinde durumdan hoşnut olmayan *birkaç* kişi olsun vardır. Ne dersin? Bir grup kurabilsek – hatta Ulusal Kadın Örgütü'nün şubesini açıp Erkekler Kulübü'nün temellerini sarsabilsek ne iyi olur, değil mi? Dave'le Walter kendilerini aldatıyorlar. Kulüp *zorla* değiştirilmedikçe, kendiliğinden değişmez. Ensesi kalınların kurduğu örgütlerde tatlılıkla iş yapılmaz. Ne dersin, Joanna? Bir kez deneyelim mi?"

Joanna başını salladı. "Denememiz gerek," dedi. "Kadınların tümü de göründükleri gibi durumlarından hoşnut olamazlar."

Joanna, Carol Van Sant'la görüştü. Carol, "Yoo, hayır, Joanna," dedi. "Bu hiç beni ilgilendirecek bir işe benzemiyor. Yine de beni düşündüğün için eksik olma." Carol bir yandan konuşuyor, bir yandan da Stacy ile Allison'ın karyolalarının arasındaki plastik bölmeyi temizliyordu. Eline kocaman, sarı bir sünger almış, akordeon gibi açılıp kapanan bölmeyi siliyordu.

Joanna, "Sadece birkaç saat sürer," dedi. "Akşam olunca ya da çocuklar okula gidince uygun bir zamanını ayırırsın."

Carol bölmenin alt kesimini silmek için çömelirken, "Özür dilerim, ama bu tür işlere ayıracak zamanım yok," diye cevap verdi.

Joanna bir süre onu seyretti. Sonra yeniden üsteledi. "Peki, Stepford Kasabası'ndaki temel örgütün, toplumu ilgilendiren konularda bir şeyler yapabilen *tek* örgütün kadınlara kapalı tutulması seni tedirgin etmiyor mu? Bu sana oldukça arkaik görünmüyor mu?"

Carol, "Ar-ka-ik mi?" diyerek elindeki süngeri su dolu kovaya sıktı.

Joanna onu dikkatle süzerek, "Yani modası geçmiş, devrini doldurmuş," diye açıkladı.

Carol süngeri iyice sıktı. "Hayır, bana hiç de arkaik gelmiyor," dedi. Ayağa kalktı. Süngeri bölmenin ikinci kıvrımının üstüne sürmeye başladı. "Böyle şeylere benden çok Ted'in aklı erer," diyerek açılır kapanır bölmeyi silmeye devam etti. Kıvrımlardan birinin silinmesi bitince özenle itiyor, temizlerin yanına yapıştırıyordu. "Üstelik erkeklere kafalarını dinleyip bir iki kadeh atacakları bir yer gerek."

"Kadınlara böyle bir yer gerekli değil mi?"

"Hayır, erkekler kadar değil." Carol şampuan reklamı gibi parıldayan kızıl saçlı başını iki yana sallayarak ve elindeki işi bırakmaksızın, "Özür dilerim, Joanna," dedi. "Toplantıya katılacak zamanım yok."

Joanna, "Sen bilirsin," dedi. "Fikrini değiştirirsen, bana haber ver."

"Seni aşağı kadar geçirmezsem kusuruma bakmazsın, değil mi?"

"Yoo, bakmam tabii."

Joanna, Van Santların öte yanındaki evde oturan Barbara Chamalian'la konuştu. Barbara, "Beni düşündüğüne sevindim. Ama katılabileceğimi sanmıyorum," dedi. Kumral saçlı, köşeli çeneli bir kadındı. Pembe elbisesi, son derece güzel vücudunu sarıyordu. "Lloyd çoğu zaman şehirde kalıyor. Burada olduğu geceler de Erkekler Kulübü'ne gitmekten hoşlanıyor. Ben de salt böyle bir toplantı için çocuklara bakıcı tutmak istemem—"

"Çocuklar okuldayken toplanabiliriz," diye atıldı Joanna.

Barbara, "Olmaz," dedi. "En iyisi beni hiç hesaba katmayın." Gülümsedi. Gülerken dişleri görünüyor ve çok çekici oluyordu. "Tanıştığımıza sevindim. Girip biraz oturmaz mıydın? Ütü yapıyorum da."

Joanna, "Sağ ol, girmeyeyim," dedi. "Öteki kadınlarla da görüşmek istiyorum."

Joanna, Marge McCormick'e ("Beni ilgilendireceğini hiç sanmam."), Kit Sundersen'a ("Hiç boş zamanım yok, özür dilerim, Bayan Eberhart.") ve Donna Claybrook'a ("Çok iyi fikir ama son günlerde öyle işim var ki. Beni düşündüğün için eksik olma.") uğradı.

Büyük Çarşı'daki markete indiğinde rafların arasında Mary Ann Stavros'a rastladı. "Hayır. Böyle bir şeye ayıracak zamanım yok. Evde yapılacak öyle çok iş var ki. Bilirsin ya."

Joanna, "Ama *arada bir* evden dışarı çıkıyorsun, değil mi?" diye sordu.

Mary Ann, "Tabii çıkıyorum," dedi. "İşte şimdi dışarıdayım, öyle değil mi?"

"Ben *gezmeye* çıkmayı kastetmiştim. Rahatlamak için yani."

Mary Ann gülümseyerek düz sarı saçlı başını iki yana salladı. "Hayır, pek sık çıkmıyorum," dedi. "Gezip tozmak gereği de duymuyorum. Yine görüşelim." Paketleri koyduğu market arabasını iterek yürüdü; az ileride durdu, raftan bir kutu konserve aldı, etiketine baktı, arabasına koydu ve yoluna devam etti.

Joanna onun arkasından baktı. Sonra yanından geçen bir başka kadının arabasına gözü ilişti. "Aman Tanrım, arabalarını bile düzenli dolduruyorlar!" diye düşündü. Kendi arabasına baktı: Paketler, kutular, kavanozlar karman çorman yığılmıştı. Suçluluk bastırınca, arabayı düzene sokmayı geçirdi bir an aklından. Sonra, *Düzeltirsem, Tanrı belamı versin!* dedi

kendi kendine ve raftan bir kutu –kar beyazı toz sabun– kaptığı gibi arabanın içine fırlattı. Bu mereti almasına gerek de yoktu üstelik!

Dr. Verry'nin bekleme odasında Kim'in sınıf arkadaşlarından birinin annesiyle, sonra Stavrosların karşısında oturan Yvonne Weisgalt'la ve onların bitişiğindeki Jill Burke'le görüştü. Hepsi de olumsuz cevap verdi. Başka kadınlarla bir araya gelip ortak deneyimlerini ve sorunlarını konuşmaya kiminin zamanı yoktu, kimi de bununla hiç ilgilenmiyordu.

Bobbie, Joanna'nın başvurduğunun neredeyse iki katı kadar kadının kapısını çaldığı için, onu iki misli şanssız saymak gerekiyordu. "Bir tek kişi 'evet' dedi. O da seksen beşlik bir dul. Beni yaka paça içeri çekti, tam bir saat ağzından tükürükler saça saça konuştu durdu. Erkekler Kulübü'nü alaşağı etmeye hazır olduğumuz zaman, Eda Mae Hamilton da seve seve bize katılacakmış."

"Onunla ilişkiyi kesmesek iyi olur," dedi Joanna.

"Yoo, öyle hemen umudumuzu yitirmeyelim!"

Koca bir sabah oturup ona buna telefon ettiler. Çok kalabalıklarmış da kulüpte ancak bir kişilik yer varmış gibi konuşarak kadınlar örgütüne birer birer üye kazandırmak teorisi (Bobbie'nin fikriydi bu) işe yaramadı.

Bobbie arabasını Short Ridge Tepesi'ne doğru hızla sürerken, "Tanrım!" diye söyleniyordu. "Burada *akıl almaz* bir şeyler dönüyor! Zamanın unuttuğu bir kasabada yaşıyoruz!"

Bir akşamüstü Joanna, Pete'le Kim'i on altı yaşındaki Melinda Stavros'a bırakarak trenle şehre indi ve tiyatroların bulunduğu semtteki İtalyan lokantasında Walter, dostları Shep ve Sylvia Tackover'la buluştu. Shep'le Sylvia'yı tekrar görmek Joanna'yı mutlu etmişti. Dört yaşındaki oğullarının boğularak ölmesi dahil birkaç ağır darbe atlatmış neşeli, sıcak kanlı, hareketli bir karı kocaydılar. Yeniden şehirde olmak da iyiy-

di. Joanna kalabalık lokantanın renkli ve canlı gürültüsünü sevinçle karşıladı.

Joanna ve Walter, Stepford'ın güzelliğini ve sessizliğini, apartman yerine müstakil evde oturmanın üstünlüklerini anlata anlata bitiremediler. Joanna, kadınların nasıl evden başka bir şey düşünmediklerinden ya da ev dışında yapılabilecek herhangi bir işleri olmadığından söz etmedi. Shep'le Sylvia gibi yakın dostlarının bile kendisine acımasını istemiyor, bunu gururuna yediremiyordu. Onlara Bobbie'yi anlattı. Pek hoş biri olduğunu söyledi. Okulların kalabalık olmayışını övdü. Walter, Erkekler Kulübü'nden hiç söz etmedi. Joanna da o konuya değinmedi. Yoksa şehrin Yerleşme ve Gelişme Kurulu'nda çalışan Sylvia öfkeden kendini kaybederdi.

Tiyatroya doğru yürürlerken Sylvia onu tepeden tırnağa süzerek, "Alışmak pek kolay olmuyor, değil mi?" diye sordu.

"Bazı bakımlardan, evet."

Sylvia, "Alışırsın," diyerek gülümsedi. "Fotoğraf işi nasıl gidiyor? Orada her şey senin için yeni olduğuna göre, iyi resimler çekiyor olmalısın."

"Daha hiçbir şey yapmadım. Bobbie'yle birlikte oraya buraya koşuşup Kadın Hakları eyleminin tohumunu atmaya çalışıyoruz. Doğrusunu istersen, oldukça geri kafalı, dünyadan habersiz bir yer. Onun için bütün çabamız bulanık suda balık avlamaktan öteye geçmiyor."

"Oradan oraya koşuşturmak sana düşmez. Senin işin fotoğraf çekmek ya da öyle olmalı."

"Biliyorum. Bugün yarın usta gelip karanlık odanın musluğunu takacak."

"Walter pek canlı, pek neşeli görünüyor."

"Öyle. Aslında gerçekten güzel bir yaşantı."

Bir önceki mevsimin en tutulmuş müzikali olan oyun hoşlarına gitmedi. Eve dönmek için trene bindiklerinde bir süre konuşmadılar. Sonra Walter gözlüğünü taktı, birtakım

belgeler çıkarıp okumaya başladı. Joanna, *Time*'a bir göz attıktan sonra, bir yandan sigara içip bir yandan zaman zaman ışıklarla yırtılan karanlığı seyrederek pencereden dışarı bakmaya koyuldu.

Sylvia'nın hakkı vardı: Onun işi fotoğraf çekmekti. Stepfordlı kadınların canı cehennemeydi. Tabii Bobbie hariç.

İkisinin arabası da istasyonda olduğu için eve ayrı ayrı gittiler. Joanna aile arabasıyla önden gidiyor, Walter Toyota'yla onu izliyordu. Büyük Çarşı bomboştu. Üç sokak lambasının sahne dekoruna benziyordu –evet, Joanna karanlık oda tamamlanmadan önce burasının resmini çekecekti. Erkekler Kulübü'nün pencerelerinde ışıklar, önünde farları yanan otomobiller vardı. Bir araba da kulübün önündeki yoldan anayola çıkmaya hazırlanıyordu.

Melinda Stavros esnemekle birlikte gülümsüyordu. Pete'le Kim yataklarında mışıl mışıl uyuyordu.

Oturma odasındaki sehpanın üzerinde boş süt şişeleriyle tabaklar duruyordu. Kanepenin üstünde ve önünde buruşturulmuş kâğıtlar, kâğıtların arasında da boş bir gazoz şişesi vardı.

Joanna, *Hiç değilse analar kızlarını kendilerine benzetmemişler,* diye düşündü.

Walter, Erkekler Kulübü'ne üçüncü kez gittiğinde saat dokuza doğru telefon etti ve geçen sefer seçilmiş olduğu Yeni Tasarılar Komitesi'nin üyelerini eve getireceğini söyledi. Kulüpte bazı onarım ve ek inşaat yapıldığından (nitekim Joanna telefonda derinden derine makine sesi duyuyordu), rahatça oturup konuşacak yer bulamamışlardı.

Joanna, "Olur," dedi. "Ben karanlık odadaki pılıyı pırtıyı çıkarıyorum, siz de istediğiniz gibi—"

"Hayır. Sen de bizimle yukarıda otur ve konuşmalara katıl, aralarından bazıları erkeklerden başkasına ölür de hak tanımaz, onun için bir kadının zeki görüşler ileri sürdüğünü

duymaları iyi olur. Sanırım bize yardımcı olacak yorumlar yaparsın."

"Sağ olasın. Ama bakalım onlar isterler mi?"

"Orası bizim evimiz."

"Kendinize hizmet edecek garson aramadığınızdan emin misin?"

Walter güldü. "Tanrım, bu hatuna da numara sökmez ki," dedi. "Pekâlâ, yakaladın beni, yutmadın. Ama zeki bir garson, oldu mu şimdi? Bunu yaparsın, değil mi? Gerçekten yararlı olabilir."

"Peki. Bana on beş dakika izin verin de, sadece zeki değil, aynı zamanda *güzel* bir garson olayım. Bu denli yumuşak başlılığa ne dersin?"

"Harika. İnanılacak gibi değil."

Beş kişiydiler, aralarında altmış yaşlarında, kırmızı suratlı, neşeli, ince bıyıklı, ünlü dergi illüstratörü Ike Mazzard da vardı. Joanna onun elini dostça sıkarken, "Sizi beğeniyorum diyemem," dedi. "O düş güzeli kız resimlerinizle yetişkinlik dönemimi allak bullak ettiniz." Adam da gülerek, "O kızlara çok benziyor olmalıydınız," diye cevap verdi.

"Gerçekten öyle mi düşünüyorsunuz?"

Öteki dördü otuz beşle kırk arası olmalıydılar. Uzun boylu, siyah saçlısı, Kulübün Başkanı Dale Coba idi. Yeşil gözlerinde küçümseyen bir bakışla gülümseyerek, "Merhaba, Joanna, tanıştığımıza sevindim," dedi. Joanna, *ölse de erkeklerden başkasına hak tanımayacak, kadını sadece yatılacak meta olarak gören biri* diye düşündü. Adamın eli yumuşaktı. El sıkarken karşısındakinin elini göstermelik tutuyordu.

Ötekiler Anselm veya Axhelm'le Sundersen ve Roddenberry'ydi. Joanna soluk benizli, sinirli birine benzeyen Sundersen'a, "Karınızla tanıştım," dedi. "Eğer karşı kaldırımda oturan Sundersen sizseniz tabii."

"Ya, demek tanıştınız? Evet, karşıda oturuyoruz. Stepford'da Sundersen soyadlı başka kimse yok."

"Karınızı toplantıya çağırdım ama gelemedi."

"İnsan içine girmekten pek hoşlanmaz." Sundersen gözlerini ondan kaçırıyor, başta taraflara bakıyordu.

Joanna, "Özür dilerim, adınız neydi?" diye sordu.

Sundersen ona bakmadan cevap verdi. "Herb."

Joanna onları oturma odasına aldıktan sonra maden suyuyla buz getirmek için mutfağa gitti. Maden suyu ve buzu, içki dolabı başında duran Walter'a getirdiğinde, "Zeki ve güzel mi?" diye sordu. Walter gülümsedi. Joanna yeniden mutfağa döndü, tabaklara cips ve fıstık koydu.

Joanna elinde kadehiyle gelip, "Oturabilir miyim?" diyerek Walter'ın kanepede kendisine ayırdığı yere oturunca erkeklerden hiç itiraz gelmedi. Ike Mazzard ile Anselm-veya-Axhelm ayağa kalkarak saygıyla selamladılar onu. Ötekiler –avucundaki fıstıkları atıştırarak küçümseyen bakışlarla Joanna'yı süzen Dale Coba dışındakiler– kalksak mı kalkmasak gibilerden yerlerinde hafifçe doğruldular.

"Noel Oyuncakları" tasarısı ile "Kasabanın Güzelliğini Koruyalım" planı üzerinde konuştular. Roddenberry'nin adı Frank'ti. Ufak çeneli, kalkık burunlu, hafif kekeme biriydi. Coba'nın takma adı, kendisine hiç de uymayan Diz'di. Kasabadaki Musevilerin Hanuka Yortusu'nda etrafın ışıklandırılıp ışıklandırılmaması ve Büyük Çarşıda yortu sırasında kreş kurulup kurulmaması tartışıldı. Yeni projeler için fikirler ileri sürüldü.

"Bir şey söyleyebilir miyim?" dedi Joanna.

Frank Roddenberry ile Herb Sundersen, "Tabii, buyurun," diye cevap verdiler. Coba koltuğuna yatar gibi yaslanmış, (hiç kuşkusuz küçümseyen bakışlarla) tavana bakıyordu. Ellerini başının arkasına koymuş, bacaklarını alabildiğine uzatıp yayılmıştı.

"Yetişkinler için gece dersleri düzenleme olanağı olabilir mi dersiniz?" diye sordu Joanna. "Ya da gençler ve aileler arası forumlar? Okullardan birinin toplantı salonundan yararlanılabilir mi?"

Frank Roddenberry, "Forum hangi konuda yapılacak?" diye sordu.

"Çoğunluğu ilgilendiren herhangi bir konuda," dedi Joanna. "Örneğin hepimizi düşündüren ama Stepford gazetesinin hasıraltı ettiği uyuşturucu madde sorunu. Örneğin 'rock' müziğinin anlamı – bilemiyorum ama insanları evlerinden çıkarıp onların bir araya gelmelerine ve birbirleriyle konuşmalarına yarayacak *herhangi* bir konu."

Claude Anselm-veya-Axhelm bacak bacak üstüne atıp öne eğildi ve şakağını kaşıyarak, "Çok *ilginç*," dedi. İnce yapılı, sarışın, parlak gözlü, olduğu yerde duramayan biriydi.

"Belki böyle bir girişim, *kadınları* da evden dışarı çıkarmaya yarar," dedi Joanna. "Bilmem farkında mısınız, bu kasabada çocuk bakıcıları neredeyse acından ölecek."

Herkes güldü. Joanna rahatlamıştı. Olurluk taşıyan birkaç forum konusu daha söyledi. Birkaç konu da Walter ve Herb Sundersen ileri sürdü. Sonra yeni projeler üzerinde konuşuldu. Joanna konuşmalara katıldı ve erkekler (belasını bulasıca Coba hariç) onu dikkat ve ilgiyle dinlediler –Ike Mazzard, Frank, Walter, Claude, hatta Herb gözlerini ondan ayırmadan dinliyor– başlarını sallayarak dediklerini kabul ediyor ya da sorular soruyorlardı. Joanna onların sorularını zekâ ve sağduyu ile cevaplandırdıkça sevinç duyuyordu. İçinden, *Göster kendini, Gloria Steinem!** diyordu.

Joanna, Ike Mazzard'ın kendi resmini çizdiğini görünce şaşırdı ve utandı. Mazzard (hâlâ tavanı seyreden Dale Coba'nın yanında) oturmuş, dizine dayadığı not defterine tükenmezkalemle çizgiler çiziyor, bir Joanna'ya bir çizdiklerine bakıyordu.

---

* Gloria Steinem, kadın hareketinin öncülerinden biridir. *–çn*

Ike Mazzard! *Onu* çiziyordu.

Erkekler susmuşlardı. Kadehlerine bakıyor, içindeki buzları tıkırdatıyorlardı.

Joanna tedirginlikle yerinde kıpırdayıp gülümseyerek, "İyi ama ben hiç de Ike Mazzard'ın çizdiği kızlara benzemem," dedi.

Mazzard, "Her kız Ike Mazzard'ın çizebildiği bir kızdır," diyerek önce ona, sonra önündeki resme bakıp gülümsedi.

Joanna, Walter'a baktı. Walter çekingenlikle gülümseyerek omuz silkti.

Joanna yeniden Mazzard'a –ve başını çevirmeden– öteki erkeklere baktı. Adamlar huzursuz bakışlarla gülümsediler. Joanna, "Konuşmanın canına okumak için *bundan* iyisi olamazdı," dedi.

Mazzard, "Rahatınıza bakın, hareket edebilirsiniz," diyerek sayfayı çevirdi, yeniden çizmeye koyuldu.

Frank, "İ-ikinci bir be-beyzbol sahası kurmanın o denli önemli olduğunu sanmıyorum," dedi.

Joanna, Kim'in "Anne!" diye seslendiğini duydu. Ama Walter onun koluna dokundu, kadehini bıraktı, kalktı, Claude'un önünden geçerek çocuğa bakmaya kendisi gitti.

Erkekler yine yeni projelerden söz etmeye başladılar. Joanna da bir iki söz söyledi. Kafasını hareket ettiriyor ama bir yandan da Mazzard'ın resmini yapmakta olduğunu aklından çıkarmıyordu. Sıkıysa, Ike Mazzard resmini çizerken Gloria Steinem olmaya çalış! Mazzard'ın tutumu gereksiz gösterişe kaçıyordu. Üstelik Joanna, ömür boyu bir kez rastlanılıp resmini yapma fırsatı kaçırılmayacak biri de değildi. Hem *erkekler* de neden böylesine gerilime girmişlerdi? Konuşmaları zorlama ve kopuk kopuktu. Herb Sundersen kıpkırmızı olmuştu.

Joanna birden kendini çırılçıplakmış gibi gördü. Mazzard onu açık saçık pozlarda çiziyormuş duygusuna kapıldı.

Bacaklarını birbirine doladı. Kollarını da kavuşturmak istiyordu ama yapmadı. *Aman yani, Joanna, adam gösteriş ya-*

pıyor, sen de soyunuk değilsin, kendine gel, diye içinden geçiriyordu.

Walter geldi, Joanna'nın kulağına eğildi. "Kâbus görüp korkmuş, bir şeyi yok," dedi. Sonra doğruldu, erkeklere döndü, "İçkisini tazelemek isteyen var mı? Diz? Frank?" diye sordu.

Mazzard, Joanna'ya bakıp çizmesini sürdürerek, "Ben biraz daha isterim," dedi.

Herb ayağa kalktı. "Banyo o tarafta mı?" diye sordu.

Konuşma eskisine oranla daha az gergin ama daha havadan sudan konularda sürdü.

Yeni projeler.

Eski projeler.

Mazzard gülümseyerek kalemi ceketinin cebine koydu.

Joanna, "Ooff!" diye eliyle kendini yelpazeledi.

Coba ellerini ensesinden ayırmadan başını kaldırdı, çenesini göğsüne dayayarak Mazzard'ın dizindeki deftere göz attı. Mazzard bir yandan Coba'ya bakarken, bir yandan da sayfaları çeviriyordu. Coba beğeniyle başını salladı ve "Beni hep şaşırtıyorsun," dedi.

"Ben de bakabilir miyim?" diye sordu Joanna.

Mazzard, "Tabii!" diyerek yerinde hafifçe doğruldu. Joanna'ya uzattı. Gülümsüyordu.

Walter da baktı. Frank de görebilmek için uzandı.

Joanna'nın portreleri... Ufak ama en ufak ayrıntısına dek ve Mazzard'ın bütün resimlerinde olduğu gibi güzelliği ağır basan resimlerle dolu sayfalar vardı. Cepheden, profilden, yarı profilden, gülümseyen, gülümsemeyen, konuşan, kaş çatan portreler.

Walter, "Çok *güzel* olmuş," dedi. Frank de, "Harika olmuş, Ike," dedi. Claude ve Herb kanepenin arkasına dolanıp baktılar.

Joanna sayfaları tek tek açıp baktı. "Çok... çok güzel ol-

muş," dedi. "Keşke bana tıpatıp benzediğini söyleyebilseydim..."

Mazzard, "Ama *tıpatıp* benziyor!" dedi.

"Eksik olmayın." Defteri uzattı. Mazzard defteri dizlerinin üzerine koydu. Kalemini çıkardı. Sayfalardan birine bir şeyler yazdıktan sonra sayfayı kopardı ve Joanna'ya uzattı.

Bu profilden, gülümsemeyen resimlerden biriydi. Üzerine sanatçının her zamanki küçük harflerle *ike mazzard* diye imzası atılmıştı. Joanna resmi Walter'a gösterdi, Walter, "Sağ ol, Ike," dedi.

"Rica ederim."

Joanna, Mazzard'a gülümsedi. "Teşekkür ederim," dedi. "Genç kızlığımı allak bullak ettiğiniz için bağışlıyorum sizi." Sonra ötekilere döndü. "Kahve ister miydiniz?" diye sordu.

Claude dışında hepsi istediklerini söylediler. Claude çay içmek istedi.

Joanna mutfağa geçti. Resmi buzdolabının üzerine koydu. Ike Mazzard, *onun* resmini yapmıştı! Joanna on on iki yaşlarındayken annesinin *Journal* ya da *Companion* dergilerini okuduğu sıralarda, günün birinde Mazzard'ın kendi resmini yapacağı kimin aklına gelirdi? Bu olaydan tedirginlik duymuş olması anlamsızdı. Mazzard resmini yapmakla, nezaketini kanıtlamıştı.

Joanna gülümseyerek kahve makinesine su koydu. Fişi prize taktı. Kahveliğe kahve koyup suyun üzerine yerleştirdi. Kahve kutusunun plastik kapağını kapadı. Arkasına döndü. Coba omzunu kapının pervazına dayamış, kollarını kavuşturmuş, onu seyrediyordu.

Çelik grisi elbisesi ve (gözlerine uyan) açık yeşil, dik yakalı süveteriyle çok soğuk bir görünüşü vardı.

Joanna'ya hafifçe gülümsedi. "Kadınların ev işi yapmalarını seyretmek hoşuma gider," dedi.

"Öyleyse bu kasabadan daha iyi yer bulamazdınız," diye

cevap verdi Joanna. Sonra kirli kaşığı musluğun içine bıraktı. Kahve kutusunu da dolaba kaldırdı.

Coba yerinden kıpırdamadan onu seyrediyordu.

Joanna, Walter'ın yanına gelmesini istiyordu. Claude'un çayını koymak için ufak çaydanlığı çıkarırken, "Size neden Diz diyorlar?" diye sordu.

"Disneyland'de çalıştım da ondan."

Joanna gülerek musluğa yaklaştı. "Gerçekten mi?" dedi.

"Gerçekten."

Joanna dönüp Coba'ya baktı.

"Bana inanmıyor musunuz?" diye sordu.

"Hayır," dedi Joanna.

"Neden?"

Joanna düşündü, nedenini buldu.

"Neden inanmıyorsunuz?" diye üsteledi Coba. "Söyleyin."

Canı cehenneme, söyleyecekti işte. "İnsanları mutlu etmekten hoşlanan birine benzemiyorsunuz," dedi.

Joanna bu çıkışıyla kadınların o kutsallaştırılmış Erkekler Kulübü'ne sokulmasını hiç kuşkusuz hepten baltalamış oluyordu. Coba ona baktı – küçümseyerek. "Dünyadan haberiniz yok," dedi. Sonra gülümsedi, kapıdan çekildi, döndü gitti.

Joanna soyunurken, "Sayın başkandan pek hoşlanmadım," dedi.

"Ben de pek tutmuyorum. Buz gibi bir adam. Ama ömür boyu başkanlıkta kalacak değil ya," dedi Walter.

"Bir an önce ayrılsa iyi olur. Yoksa kadınlar o kulübün eşiğinden adım atamazlar. Seçimler ne zaman?"

"Yılbaşından hemen sonra."

"Ne iş yapıyor?"

"Dokuzuncu Anayol'daki tesislerde görevli, Burnham-Massey firmasında çalışıyor. Claude da orada."

"Ha sahi, onun soyadı ne?"

"Claude'un mu? Axhelm."

Kim ağlamaya başladı. Ateşlenmişti. Sabahın üçüne dek oturdular. Çocuğun ateşine baktılar (otuz dokuz buçuktu), sonra *Ev Doktoru* kitabını karıştırdılar, Dr. Verry'ye telefon ettiler. Kim'e soğuk duş ve alkol pansumanı yaptılar.

Sonunda Bobbie yaşamaktan tat alan birini buldu. Telefonda, "Hiç değilse öteki uyuşuk kadınlara oranla bunun eline su dökülmez," diyordu. "Adı Charmaine Wimperis. Biraz hayal gücünü zorlarsan Raquel Welch'in kopyası. Burgess Ridge'de iki yüz bin dolarlık modern bir evde oturuyorlar. Bir hizmetçisi, bir bahçıvanı ve –sıkı dur– tenis kortu var."

"*Gerçek* mi söylüyorsun?"

"Bu haber seni bodrumdan dışarı çıkarır diye düşündüm. Bizi tenis oynamaya ve yemeğe çağırdı. Saat on bir buçuk dolaylarında uğrayıp alırım seni."

"Bugün mü? İmkânsız. Kim evde."

"*Daha* iyileşmedi mi?"

"Çarşamba gitsek olur mu? Ya da en iyisi perşembe."

"Çarşamba olsun," dedi Bobbie. "Ona da bir sorayım da, sana yine haber veririm."

Pat! Küt! Gümm! Charmaine iyi oynuyordu. İyi de söz mü, karşısında durulur gibi değildi. Top kortun bir o yanına bir bu yanına olanca hızıyla sertçe geliyor, Joanna'yı oradan oraya koşturuyordu. Sonra ta en arkaya seğirtip çizginin hemen içine düşmek üzereyken topa yetişmek zorunda kalıyordu. Joanna elinden geleni yapıyordu ama Charmaine topu filenin sol köşesine indirdi –karşılanamaz bir vuruştu bu– ve hem oyunu aldı hem de seti altı-üç kazandı. İlk seti de altı-iki almıştı. Joanna, "Aman Tanrım! Bittim!" dedi. "Ne büyük fiyasko! *Rezil oldum!*"

Charmaine servis çizgisine doğru geri geri giderek, "Bir set daha," dedi. "Hadi, bir set daha yapalım."

"Olmaz! Bu hâlimle bile yarın yürüyemeyecek gibiyim." Topu aldı. "Hadi Bobbie, sen oyna!"

Tel örgü çitin öte yanında, çimenlere bağdaş kurmuş oturan Bobbie, "Okuldan bu yana hiç oynamadım, sen ne diyorsun?" dedi.

"Öyleyse bir tek oyun oynayalım," dedi Charmaine, "Bir oyun daha, Joanna!"

"Peki, bir oyun daha!"

Oyunu Charmine kazandı.

Yan yana korttan çıkarlarken Joanna, "Canımı çıkardın ama değdi," dedi. "Teşekkür ederim."

Charmaine havlusunun ucuyla çıkık kemikli yanaklarını silerken, "Biraz pratik yapman gerekiyor, o kadar," dedi. "Yoksa servislerin birinci sınıf."

"Çok yararını gördüm ya."

"Sık sık oynayalım mı? Burada tenis oynayabileceğim birkaç delikanlıdan başka kimse yok – onlar da sürekli ereksiyon hâlinde."

Bobbie yerden kalkarak, "Onları bana gönder," dedi.

Taş döşeli yoldan eve doğru yürüdüler.

Joanna kolunu kurularken, "Çok güzel bir kort," dedi.

Charmaine, "Öyleyse dilediğin gibi kullan," diye karşılık verdi. "Eskiden her gün Ginnie Fisher ile oynardım – tanıyor musun onu? Sonra gelmez oldu. Sen de öyle *yapma*, tamam mı? Yarın yine oynayalım mı?"

"Ah, yarın oynayacak hâl mi kaldı bende?"

Verandada, üzerinde Cinzano reklamı olan şemsiyenin altında oturdular. Saçlarına hafif kır düşmüş hizmetçi Nettie bir sürahi Bloody Mary ve bir kâse salatalık turşusuyla kraker getirdi. Charmaine hizmetçisinden söz ederek, "Harika bir kadın," dedi. "Kova burcunda doğmuş bir Alman. Ayakkabımı yala desem yalar. Sen hangi burçtansın, Joanna?"

"Ben bir Amerikan boğasıyım."

Bobbie, "Öyleyse Joanna'ya pabuçlarımı yala desen, suratına tükürür," dedi. "Bu zırvalığa gerçekten inanmıyorsun, değil mi?"

Charmaine, Bloody Mary'yi kadehlere koyarak, "Tabii ki inanıyorum," diye cevap verdi. "İyice düşünsen sen de inanırsın." (Joanna ona yakından baktı. Hayır, gören Raquel Welch sanmazdı ama çok benziyordu.) "Ginnie Fisher bu yüzden benden uzaklaştı, o ikizler burcundan. İkizler burcunda doğanlar kararsız, tutarsız kişilerdir. Oysa boğa burcundakiler tutarlı, güvenilir kişiler olurlar. Bol bol tenis oynama umuduyla, şerefe!"

"Karşında oturan boğa burçlunun bir evi, iki çocuğu olduğunu ve kova burcunda doğmuş bir hizmetçisi olmadığını unutma," dedi Joanna.

Charmaine'in tek çocuğu vardı. Merrill adında, dokuz yaşında bir oğlan. Kocası Ed televizyon yapımcısıydı. Stepford'a temmuzda taşınmışlardı. Evet, Ed de Erkekler Kulübü'ne üyeydi. Charmaine cinsiyet ayrımı konusundaki haksızlıktan tedirgin olmuyordu. "Geceleri kocamı evden uzaklaştırsın da, ne olursa olsun umurumda değil," diyordu. "Çünkü o koç burcundan, ben akrep burcundanım."

Bobbie, "Ya, öyle mi?" diyerek üzerine bir turşu yerleştirdiği krakeri ağzına attı.

Charmaine, "Bu iki burç kesinlikle bağdaşmaz," dedi. "Bugün bildiklerimi o zaman bilseydim, hiç böyle mi olurdu?"

Joanna, "Ne bakımdan bağdaşmaz?" diye sordu.

Sormakla da ne büyük yanlışa düştüğünü anladı. Charmaine kocasıyla kendisinin sayısız –toplumsal, duygusal ve her şeyin ötesinde cinsel– konulardaki uyuşmazlıklarını uzun uzadıya saydı döktü. Nettie ıstakozlu kanepeler ve patates kızartması getirdi. Bobbie, "Ah, zavallı kalçalarım," diyerek tabağına ıstakoz doldurdu. Charmaine ara vermeden dobra dobra konuşup duruyordu. Ed cinsel yönden aşı-

rı düşkünlükleri olan bir adammış. "Bana İngiltere'den özel olarak bir *kauçuk elbise* getirtti. Sorarım size *kauçuk* giyilir mi? 'Sen bunu sekreterine giydir, ben giymem,' dedim. Her yanı fermuarlarla, tokalarla dolu bir şey. Akrep burcundan olanlar böyle sıkıntıya gelemezler. Kova burcundan biri olsa, dilediğini yaparsın, onlar yumuşak başlıdır. Ama akrep burcundakiler kendi bildiklerini yaparlar."

"*Ed* senin bugün bildiklerini o zaman bilseydi, hiç böyle yapar mıydı?" dedi Joanna.

Charmaine, "Bilseydi de hiçbir şey değişmezdi," diye cevap verdi. "Benim için deli divane olur. Tipik koç burcu özelliği kıskançlıktır."

Nettie, frenküzümlü pasta ve kahve getirdi. Bobbie şişmanlamak endişesinde homurdandı. Charmaine sapık tutkuları olan başka tanıdıklarından söz etti. Eskiden modellik yapmış ve böyle birkaç kişi tanımıştı.

Sonra onları Bobbie'nin arabasına dek geçirdi. Joanna'ya, "Bir yığın işin olduğunu biliyorum ama boş zamanın olunca, ne zaman aklına eserse kalk gel. Telefon edip haber vermene de gerek yok, hemen hep evdeyim," dedi.

Joanna, "Sağ ol, gelirim. Bugün için de teşekkürler. Harika bir oyundu," diyerek duygularını belirtti.

Charmaine, "İstediğin zaman gel," dedi. Pencereye eğildi. "İkinizden de bir ricam var. Benim hatırım için *Linda Goodman'ın Burçları'nı* okur musunuz? Okuyun ve ne kadar doğru söylediğini görün. Büyük Çarşı'da satılıyor, cep kitabı hâlinde. Okuyacak mısınız? Lütfen okuyun."

Bobbie ve Joanna gülümseyerek okuyacaklarına söz verdiler.

Araba hareket etiğinde, Charmaine. *"Ciao!"* diye seslenerek elini salladı.

Bobbie bahçenin köşesinden kıvrılırken, "Belki Ulusal Kadın Örgütü için ideal biri sayılmaz ama hiç değilse elektrik süpürgesine de âşık değil," dedi.

Joanna, "Ne güzel bir kadın!" dedi.

"Öyle, değil mi? Kadınların güzel düşünmeseler de güzel görünmeyi becerdikleri bu kasabada bile güzelliğine kimse toz konduramaz. Ne biçim evlilik yapmış! Ya o kauçuk elbise hikâyesine ne dersin? Ben de *Dave*'i aşırı olmakla suçlardım!"

Joanna ona baktı. "Dave mi?"

Bobbie ağzının kenarını bükerek gülümsedi. "*Ben* uzun boylu itiraflara girmem," dedi. "Aslan burcundanım ve bizim en büyük özelliğimiz konuyu değiştirmektir. Walter'la ikiniz cumartesi akşamı sinemaya gidecek misiniz?"

Evi, Pilgrim soyadlı bir karı kocadan almışlardı. Onlar da evde sadece iki ay oturmuşlar, sonra Kanada'ya gitmişlerdi. Pilgrimler de evi on bir yıl önce inşaat müteahhidinden alan Bayan McGarth'tan satın almışlardı. Depo odasındaki döküntülerin çoğu Bayan McGarth'tan kalmaydı. Aslında bunlara döküntü demek haksızlık olurdu. İki tane güzel sayılacak Kolonyal tarzda koltuk vardı. Walter boş zamanı olduğunda bunların yüzünü değiştirecek, onaracaktı. Yirmi ciltlik bir *Bilgi Ansiklopedisi* vardı. Bunlar da Pete'in odasındaki kitaplığın raflarına aktarılmıştı. Bulunmaz Hint kumaşı olmamakla beraber işe yarayabilecek daha bir yığın ufak tefek vardı. Bayan McGarth mal kıymeti bilen bir kadın olmalıydı.

Usta musluğu takmadan önce, Joanna işe yarayabilecek diye ayırdığı eşyayı bodrumun bir köşesine yığmıştı. Şimdi de son parçaları taşıyordu – badana, boya kutuları ve amyant çatı levhaları. Bu arada Walter tahta tezgâhı çiviliyor, Pete de ona çivi veriyordu. Kim, Carol ve Van Santların kızlarıyla birlikte kütüphaneye gitmişti.

Joanna sararmış gazete kâğıdına sarılı bir paketi açtı. İçinden ince bir badana fırçası çıktı. Fırçanın temizlenip bırakılmış kılları hafifçe sertleşmişti, yine de kullanılabilir durumdaydı. Joanna fırçayı yeniden *Stepford* gazetesine sarmaya

başladı. O sırada gözüne "Yazarımızın aldığı habere göre – Kadınlar Birliği" diye başlayan bir yazı çarptı. Gazetenin içini açıp baktı.

"Aman Tanrım!" dedi.

Pete baktı. Walter çivi çakmayı sürdürerek, "Ne var?" diye sordu.

Joanna fırçayı çıkardı. Yarım sayfalık gazeteyi eline alıp okumaya koyuldu.

Walter çekici elinden bıraktı. Döndü. "Neymiş o?" dedi.

Joanna bir süre daha okuduktan sonra Walter'a baktı. Sonra yeniden bir gazeteye, bir Walter'a baktı. "Burada bir *Kadınlar Birliği* varmış," dedi. "Betty Friedan üyelere konferans vermiş. *Kit Sundersen* başkanmış. Dale Coba'nın ve Frank Roddenberry'nin karıları da yönetim kurulundaymış."

Walter, "Şaka mı ediyorsun?" dedi.

Joanna gazetedeki haberi okudu: *"Kadınlığın Gizemi* adlı kitabın yazarı Betty Friedan, geçtiğimiz salı akşamı Stepford Kadınlar Birliği üyelerine konferans vermiştir. Toplantı Birlik Başkanı Bayan Herbert Sundersen'ın Fairview Sokağı'ndaki evinde yapılmış ve Bayan Friedan'ın günümüz ev kadınının sorunlarını, bunalımlarını, eşitsizlikleri konu alan konuşması elliden fazla dinleyici tarafından ilgiyle izlenmiştir..." Joanna başını kaldırıp Walter'a baktı.

Pete, "Biraz da ben çakayım mı?" diye sordu.

Walter çekici ona uzattı. Karısına dönüp, "*Ne zaman* olmuş bu?" dedi.

Joanna gazeteye baktı. "Anlaşılmıyor. Sayfanın alt yarısı var yalnızca," dedi. "Yönetim kurulunun resmini de basmışlar. Bayan Steven Margolies, Bayan Dale Coba, yazar Betty Friedan, Bayan Herbert Sundersen, Bayan Frank Roddenberry ve Bayan Duane T. Anderson." Gazeteyi açıp kocasına gösterdi. Walter yaklaşıp resme göz attı. Yazıya bakarak, "İşte buna hiç aklım ermedi," dedi.

Joanna, "Kit Sundersen'la *görüştüm*. Bu konuda *tek söz* etmedi," dedi. "Sadece toplantıya ayıracak zamanı olmadığını söyledi, tıpkı ötekiler gibi."

Walter sararmış kâğıdın kenarını yoklayarak, "Bu altı yedi yıl önce olmuş olmalı," dedi.

Joanna, "Ya da daha fazla," diye karşılık verdi. *"Kadınlığın Gizemi,* ben daha çalışırken yayımlanmıştı. Andreas eleştiri yapması için kendisine gönderilen kitabı bana vermişti, unuttun mu?"

Walter başını salladı. Sonra tezgâhta büyük gayretle çivi çakan Pete'e baktı. "Hey, dikkat et, eline vuracaksın," dedi. Yeniden gazeteyi inceledi. "İlginç, değil mi? Dağılıp gitmiş herhalde."

"Elli üyeli bir dernek dağılır mı öyle? Hatta elliden çok. Baksana, Friedan'ı alkışladılar diye yazıyor, yuhaladılar diye değil."

Walter gazeteyi elinden bıraktı, "Her ne haltsa, şimdi böyle bir dernek yok belli ki. Tabii eğer dünyanın en pasif insanını başkan seçip seslerini duyuramıyorlarsa onu bilmem. Herb'ü gördüğümde sorarım." Pete'in yanına gitti. "Aferin, iyi yapmışsın," dedi.

Joanna gazeteye bakarak başını iki yana salladı. "Aklım almıyor bir türlü. Bu üyeler kimdi? Hepsi de bir yana dağılmış olamaz ya."

Walter, "Öyle düşünmesene," dedi. "Kasabadaki tüm kadınlarla konuşmadın daha."

"Ama Bobbie konuştu, hemen hemen hepsiyle konuştu." Joanna gazeteyi katladı, bir daha katladı. Sonra fotoğraf malzemelerinin durduğu mukavva kutunun üzerine koydu. Boya fırçası da orada duruyordu, onu eline aldı. "Fırça ister misin?" diye sordu.

Walter dönüp baktı. "Bu eşyayı *boyamamı* beklemiyorsun herhalde, değil mi?" dedi.

"Yo, hayır. Gazeteye sarılıydı."

Walter, "Öyle mi?" diyerek tezgâha döndü.

Joanna fırçayı bıraktı. Çömeldi, yere dağılmış olan amyant parçalarını topladı. "Nasıl oldu da hiç söz etmedi?" diye söylendi. "Hem birliğin *başkanı* da kendisiymiş."

Bobbie ve Dave arabaya biner binmez, Joanna olanları anlattı.

Bobbie, "O uydurma gazetelerden biri olmadığına emin misin?" diye sordu. "Hani, Fred Smith Elizabeth Taylor'la sevişiyor gibi haberler veren gazetelerden... "

Joanna, "Hayır, *Stepford Haberleri*'nde yazıyor. Bak, birinci sayfanın alt yarısı. Al, işte."

Gazeteyi uzattı. Bobbie'yle Dave gazeteyi açtılar. Walter arabanın ışığını yaktı.

Dave, "Bu konuda benimle bahse tutuşup gazeteyi ondan *sonra* gösterseydin epey paramı alırdın," dedi.

"Hiç aklıma gelmedi."

Bobbie, "Elliden fazla kadın ha!" dedi. "Kimmiş acaba onlar? Ne olmuşlar?"

Joanna, "İşte *ben de* bunu merak ediyorum," diye atıldı. "Bir de Kit Sundersen'ın bundan niye hiç söz etmediğini. Yarın gidip onunla konuşacağım."

Eastbridge'e gittiler. Dokuz seansında gösterilecek İngiliz filmi için bilet kuyruğuna girdiler. Kuyrukta bekleyen çiftler pek neşeli görünüyorlardı. Dörtlü ya da altılı gruplar hâlinde gülüp konuşuyor, kuyruğun arka tarafındaki tanıdıklarına el sallıyorlardı. Bobbie'nin Tarih Kurumu'ndan tanıdığı yaşlıca bir karı kocanın dışında tanıdık kimse görünmüyordu. Bir de sevgilisinin elinden tutmuş, ciddi tavırlarıyla on sekiz yaşında görünmeye çalışan McCormicklerin on yedi yaşındaki oğullarını tanıyorlardı.

Filmi dördü de çok beğendi. Sinemadan çıktıktan sonra Bobbie ile Dave'in evine gittiler, ev altüsttü, oğlanlar daha

yatmamışlardı. Çoban köpeği de eşyanın üzerinde cirit atıyordu. Bobbie ve Dave, önce çocuk bakıcısını, sonra çocukları ve köpeği başlarından savdılar, birlikte savaş yerine dönmüş oturma odasında oturdular, kahve içip kek yediler.

Joanna, şöminenin üzerindeki resmin kenarına iliştirilmiş olan ve Ike Mazzard imzasını taşıyan Bobbie'nin portresine bakarak, "Tek dayanılmaz kadının ben olmadığını *bilmeliydim*," dedi.

Bobbie, "Her kadın, Ike Mazzard'ın resmini yapmak isteyeceği kadar güzeldir, bunu bilmiyor muydun?" diyerek resmi çerçeveye biraz daha sıkıştırıp büsbütün çarpıttı. "Keşke bu resimdekinin *yarısı* kadar güzel olsaydım," dedi.

Dave arkalarında duruyordu. "Bu hâlinle çok güzelsin," diye söze katıldı.

Bobbie Joanna'ya döndü. "Ne tatlı adam, değil mi?" dedikten sonra Dave'in yanağını öptü. "*Yine de* pazar sabahı erken kalkma sırası sende," dedi.

Kit Sundersen, "Joanna Eberhart," diye gülümsedi. "Nasılsın? İçeri buyurmaz mısın?" dedi.

Joanna, "Eğer birkaç dakika boş zamanın varsa girerim," diye cevap verdi.

"Tabii, buyur." Kit siyah saçlı, gamzeli, güzel bir kadındı. *Stepford Haberleri*'ndeki kötü çekilmiş resimde olduğundan biraz daha yaşlı görünüyordu. Joanna, antreye girerken otuz üç yaşlarında olmalı diye düşündü. Antrenin fildişi rengi vinil kaplaması, reklam programlarındaki en yeni plastik cilayla parlatılmıştı. Oturma odasından televizyondaki beysbol maçının sesi geliyordu.

Kit sokak kapısını kapatarak, "Herb, Gary Claybrook'la beraber içeride," dedi. "Bir merhaba demek ister misin?"

Joanna oturma odasının kemerli kapısına gitti. Herb ve Gary kocaman renkli televizyonun karşısına oturmuş sey-

rediyorlardı. Gary'nin elinde yarısı yenmiş bir sandviç vardı. Ağzı da doluydu. Önlerindeki sehpada sandviç tabağıyla iki kutu bira duruyordu. Odadaki eşya bej, kahverengi ve yeşildi. Kolonyal tipte, hantal, gıcır gıcır ve lekesizdi bütün eşyalar. Joanna gerideki oyuncu topu tutana dek bekledikten sonra, "Merhaba," dedi.

Herb'le Gary dönüp baktılar. Gülümseyerek, "Merhaba, Joanna," dediler. Sonra Gary, "Nasılsın?" diye sordu. Herb de, "Walter da geldi mi?" dedi.

"İyiyim. Hayır, o gelmedi. Ben Kit'le laflamaya geldim. Maç iyi mi?"

Herb başını öte yana çevirdi. Gary, "Çok iyi," diye cevapladı.

Walter'ın annesinin kullandığı kokudan –adını bilmiyordu– sürünmüş olan Kit, Joanna'nın yanına gelmiş, "Hadi, biz mutfağa geçelim," dedi.

Joanna, Herb ve Gary'ye, "Size iyi seyirler," dedi. Gary bir yandan sandviçini ısırırken, gözlüğünün arkasından gözleriyle gülümsedi. Herb, "Sağ ol, seyrediyoruz işte," dedi.

Joanna plastik cilalı vinil döşemede yürüyerek Kit'in peşinden gitti.

Kit, "Kahve içer misin?" diye sordu.

"Sağ ol, istemem." Joanna, Kit'in ardından kahve kokan mutfağa girdi. Tabii, mutfak da tertemizdi – sadece çamaşır kurutma makinesi açıktı ve üzerinde elbiselerle, çamaşır sepeti duruyordu. Çamaşır makinesinin yuvarlak camından, içeride dönüp duran çamaşırlar görünüyordu. Yerler yine cilalıydı.

Kit, "Kahve nasılsa ocakta, onun için zahmet olur diye düşünme," dedi.

"Madem öyle..."

Yuvarlak, yeşil masanın başına oturdu. Bu arada Kit, tüm fincanların çengellere takılı olduğu, tabakların yan yana

sıralandığı son derece düzenli dolaptan kahve fincanlarıyla tabakları çıkarıyordu. Dolabı kapatıp ocağa doğru yürürken, "Şimdilik ev sessiz," dedi. (Kısa gök mavisi elbisesi içindeki vücudu neredeyse Charmaine'inki kadar kusursuzdu.) "Çocuklar Gary ve Donna'nın evindeler. Ben de Marge McCormick'in çamaşırlarını yıkıyorum. Kendisi biraz rahatsızlanmış, yerinden kıpırdayacak hâli yok."

Joanna, "Ah, pek yazık," dedi.

Kit kahveyi koydu. "Bir iki güne kalmaz iyileşir. Kahveyi nasıl içersin, Joanna?"

"Sütlü ve şekersiz."

Kit elinde fincan ve tabakla buzdolabına doğru yürüdü. "Eğer o toplantı için geldiysen, yine boş zamanım yok," dedi.

Joanna, "Hayır, onun için gelmedim," dedi. Kit'in dolabı açışını seyretti. "Kadınlar Birliği'ne ne olduğunu öğrenmek istiyordum."

Kit arkası Joanna'ya dönük, içinde ışık yanan buzdolabının önünde duruyordu. "Kadınlar Birliği mi?" dedi. "Ooo, yıllarca önceydi o. Dağıldı."

"Neden?"

Kit buzdolabını kapattı. Yan tarafındaki çekmeceyi açtı. "Kadınların bir kısmı başka şehirlere gitti," dedi. Çekmeceyi kapatıp döndü. Tabağa kaşık koydu. "Geri kalanlarımız da ilgilenmez olduk. Hiç değilse ben ilgilenmedim." Kahveyi dökmemeye çalışarak masaya yaklaştı. "Yararlı hiçbir iş yapılmıyordu," dedi. "Bir süre sonra toplantılar sıkıcı olmaya başladı." Fincanı masaya bıraktı, Joanna'nın önüne sürdü, "Bu kadar süt yeter mi?" diye sordu.

"Evet, yeter," dedi Joanna. Sonra, "Geçen sefer geldiğimde nasıl oldu da bundan söz etmedin?" diye sordu.

Kit gamzelerini çukurlaştırarak gülümsedi: "Sormadın ki," dedi. "Sorsaydın söylerdim. Gizli değil ya. Pasta ister misin, yoksa kurabiye mi yersin?"

Joanna, "Hayır, istemem," dedi.

Kit masanın yanından uzaklaşarak, "Ben şunları katlayayım," dedi.

Joanna onun kurutma makinesini kapatışına ve üzerindeki çamaşırların arasından beyaz bir şey çıkarışına baktı. Kit elindeki beyaz şeyi silkeledi – bir tişörttü bu. Joanna, "Peki, *Bill* McCormick'in nesi var? Çamaşır makinesi kullanmayı beceremiyor mu? Onun uzay çalışmalarına katılan zeki biri olduğunu sanıyordum."

Kit elindeki tişörtü katlayarak, "Marge'a bakıyor," diye cevap verdi. "Bunlar iyi beyazlamış, tertemiz olmuş, değil mi?" Gülümseyerek, hoşnut bir tavırla tişörtü çamaşır sepetine yerleştirdi.

Reklam filmlerindeki oyunculara benziyordu.

Joanna birden onu o gözle gördü. *Hepsi,* Stepford'daki bütün kadınlar öyleydi. Deterjanlardan ve döşeme cilalarından, sabunlardan ve şampuanlardan ve deodorantlardan hoşnut kalan reklam filmi artistleri gibiydiler. Güzel, memeleri gelişmiş ama yetenekleri gelişmemiş, taşralı ev kadınlarını inandırıcı olmayan bir tarzda oynayan ve gerçek olmayacak ölçüde temiz ve tertipli artistler.

Joanna, "Kit," dedi.

Kit baktı.

Joanna, "Birliğin başkanı olduğun zaman epey gençtin herhalde," dedi. "Bu da zeki ve atılgan biri olduğunu kanıtlar. Şimdi mutlu musun? Bana gerçeği söyle. Dopdolu, canlı bir yaşantın olduğuna inanıyor musun?"

Kit ona baktı. Başını sallayarak, "Evet, mutluyum," dedi. "Çok hareketli bir yaşantım var. Herb'ün görevi çok önemli ve ben olmasam bu kadar başarılı olamaz. İkimiz bir bütünüz ve birlikte çocuklarımızı büyütüyor, optik araştırmalar yapıyor, temiz, rahat bir evi ayakta tutuyor ve toplum yararına çalışıyoruz."

"Bu çalışmayı Erkekler Kulübü kanalıyla yapıyorsunuz."

"Evet."

Joanna, "Kadınlar Birliği toplantıları, ev işlerinden daha da mı sıkıcıydı?" diye sordu.

Kit kaşlarını çattı. "Hayır," dedi. "Ama ev işleri gibi yararlı değildi. Kahveni içmedin. Bir şey mi var, iyi olmamış mı?"

"Hayır. Soğusun diye bekliyorum." Fincanını aldı.

Kit, "Ya," diyerek yeniden çamaşırlara döndü ve bir şey daha katladı.

Joanna onu seyrediyor, Birlik'teki öteki kadınların kim olduğunu sorup sormamayı düşünüyordu. Sormasa daha iyiydi. Onlar da Kit gibi olmalıydılar. Sorup sormaması ne fark ederdi? Kahvesini yudumladı. Kahve taze kokuyordu ve uzun süredir içmediği ölçüde güzeldi.

Kit, "Çocukların nasıl?" diye sordu.

"İyiler."

Kahvenin markasını soracakken kendini tuttu ve bir yudum daha içti.

Hırdavatçının vitrini ay ışığını ilginç yansımalarla aktarabilirdi ama vitrinler *burada* ay *orada* iken bunu anlamak olanaksızdı. *C'est la vie.** Joanna bir süre Büyük Çarşı'nın çevresinde dolandı. Sokağın gecenin ıssızlığındaki dönemecini, bir yandaki beyaz boyalı vitrinleri, öte yandaki yokuşu, kütüphaneyi, Tarih Kurumu'nun binasını seyretti. Sokak lambalarıyla çöp sepetlerinin fotoğrafını çekerek biraz film harcadı –klişe– ama makinedeki film siyah beyaz olduğu için önemsizdi. Kütüphanenin yolundan bir kedi yürüdü, pençeleri kara lekeli gümüş rengi bir kedi. Sokağı geçti, çarşıdaki marketin park yerine doğru uzaklaştı. Hayır, istemez, kedi resimleriyle ilgilenmiyoruz.

Joanna fotoğraf makinesinin ayağını kütüphanenin bah-

---

* (Fr.) Hayat budur. *–yhn*

çesine koydu ve elli milimetrelik lensi kullanarak önce on, yirmi sonra on dört saniye pozlanmış vitrinlerin fotoğraflarını çekti. Arkasından esen rüzgâr, havaya tuhaf, ilacımsı bir koku bulaştırıyordu. Bu koku ona çocukluğuyla ilgili bir şeyi hatırlatıyordu. Ama ne olduğunu bir türlü bulup çıkaramıyordu. İçirdikleri bir şurup mu? Yoksa bir oyuncak mı?

Joanna ay ışığında makineye yeniden film koydu. Makinenin ayağını topladı. Sokağın karşı tarafına geçti. İyi bir görüntü yakalamak için kütüphaneyi gözden geçirdi. Kütüphanenin yan tarafındaki beyaz kaplama, ay ışığında gölgelerle çizgilenmişti. Kitap dolu rafların göründüğü pencerelerden hafifçe ışık sızıyordu. Joanna makineyi büyük bir özenle ayarladı ve sekiz saniyeden başlayarak, on sekiz saniyeye kadar birer saniye aralı pozlarla fotoğraf çekti. Hiç değilse fotoğraflardan biri, yan duvarı fazla pozlamadan kitap raflarını net olarak yakalardı.

Joanna hırkasını almak için arabaya gitti. Makinenin yanına dönerken çevresine bakındı. Tarih Kurumu'nun fotoğrafını çekse miydi? Yok, hayır, ağaçların gölgesi çok vuruyordu, üstelik ilginç bir bina da değildi. Ama tepedeki Erkekler Kulübü'nün gülünç bir görünüşü vardı: Dört köşe, eski, on dokuzuncu yüzyıldan kalma bir yapıydı, oturaklı ve simetrikti; tepesinde parlayan televizyon anteni yapıya aykırı düşüyordu. Üst kattaki dar uzun pencerelerin dördünde ışık vardı. Perdeleri açıktı. İçeride birileri gidip geliyordu.

Joanna makineden elli milimetrelik lensi çıkardı. Tam otuz beşliği takmak üzereydi ki, sokak giderek yaklaşan bir arabanın farlarıyla aydınlandı. Joanna döndü, gözü farın ışığından kamaştı. Gözlerini yumarak lensi sıkıştırdı, sonra elini gözüne siper ederek fara baktı.

Araba durdu. Işık söndü, turuncu bir nokta hâlinde ufalıp kayboldu. Joanna birkaç kez gözlerini kırpıştırdı, ışığın parlaklığı daha gözlerinin önünden gitmemişti.

Bir polis arabasıydı bu. Sokağın öte yanında, Joanna'nın dokuz on metre ilerisinde duruyordu. Arabanın içinde alçak sesle bir erkek konuşuyordu. Araba durduktan sonra da konuşma sürdü.

Joanna bekledi.

Araba ilerledi. Onun hizasına gelince durdu. Polise benzemeyen kahverengi bıyıklı genç polis, Joanna'ya gülümseyip, "İyi akşamlar hanımefendi," dedi. Joanna onu birkaç kez görmüştü, bir seferinde de renkli krepon kâğıdı aldığı dükkânda karşılaşmışlardı; dükkândaki krepon kâğıdının her renginden almıştı.

Joanna gülümseyerek, "Merhaba," dedi.

Polis arabada yalnızdı. Herhalde telsizle konuşuyordu. Acaba kendisinden mi söz etmişti? Polis, "Projektörü üzerinize tuttuğum için özür dilerim," dedi. "Postanenin yanındaki sizin arabanız mı?"

"Evet. Buraya park etmedim, çünkü—"

"Sakıncası yok. Merak ettiğim için sordum." Yan gözle makineye baktı, "İyi bir makineye benziyor. Ne marka?"

"Pentax."

"Pentax ha." Adam bir makineye bir ona baktı. "Ve gece bununla resim çekebiliyorsunuz demek?"

"Uzun pozlayarak, evet."

"Muhakkak. Böyle bir gecede kaç saniyelik pozluyorsunuz?"

"Fotoğrafına göre değişir."

Polis, Joanna'nın hangi tür film kullandığını, profesyonel fotoğrafçı olup olmadığını, Pentax makinenin yaklaşık maliyetini sordu. Öteki makinelere oranla nasıl olduğunu öğrenmek istedi.

Joanna sabrını yitirmemeye çalışıyordu. Sıradan bir polis memurunun durup birkaç dakika konuşabildiği bir kasabada yaşadığı için hâline şükretmeliydi.

Sonunda polis gülümsedi. "Sizi işinizden alıkoymayayım, iyi geceler," dedi.

Joanna da, "İyi geceler," diyerek gülümsedi.

Polis arabayı yavaşça hareket ettirdi. Gümüş rengi kedi, arabanın ışığında süzüldü geçti.

Joanna bir an arabaya baktı. Sonra makineye döndü, lensi kontrol etti. Çömelip baktı. Makineyi Erkekler Kulübü'ne çevirdi, objektifi ayarladı, ayakları sıkıştırdı. Dört köşe, komik antenli yapıyı belirginleştirmek için makineyi netledi. Üst kattaki pencerelerden ikisi karanlıktaydı şimdi. Sonra üçüncü pencerenin perdesi örtüldü, sonra sonuncusunun.

Joanna doğruldu. Binaya baktı, sonra gözlerini uzaklaşan polis arabasının stop lambalarına çevirdi.

Polis memuru telsize onunla ilgili bir mesaj vermiş olmalıydı. Sonra da mesajı alanlar gerekeni yapıncaya dek onu lafa tutmuştu. İşte şimdi de perdeleri kapatmışlardı.

Kendine gel kızım, aklını kaçırıyorsun! diye düşündü. Yeniden kulübe baktı. Kulüpte telsiz olamazdı. Hem polis neyin fotoğrafını çekmesinden korkacaktı? Seks partisi mi veriyorlardı? Şehirden kadın mı getirmişlerdi? (Belki de Stepfordlı kadınlar vardı içeride.) *KARANLIK ODADA ORTAYA ÇIKAN ŞAŞIRTICI GERÇEK: Fotoğrafçı Nancy Drew Eberhart'ın makinesi saygıdeğer aile kadınlarını, pazar gecesi Erkekler Kulübü'nde âlem yaparken yakaladı...*

Joanna gülümseyerek çömeldi. Objektifin açısını ve netliğini ayarladı. Pencereleri karanlık yapının üç fotoğrafını çekti – on, on iki ve on dört saniyelik pozlarla...

Sonra postanenin ve postanenin üzerindeki bayrak direğinin ay ışığındaki siluetini çekti.

Makinenin ayağını arabaya kaldıracağı sırada polis arabası yaklaştı ve yavaşladı. Genç polis, "Dilerim, çektiğiniz fotoğraflar iyi çıkar," dedi.

Joanna, "Sağ olun," diye seslendi. "Sizi gördüğüme sevin-

dim." Son sözleri, şehirliliğin getirdiği kuşkuyu sezdirmemek için söylemişti.

"İyi akşamlar," dedi polis memuru.

Walter'ın çalıştığı şirketin ortaklarından biri üre zehirlenmesinden öldü. Adamın yönetimindeki işlerin kayıtlarında göz yumulamayacak yanlışlar çıktı. Bu nedenle Walter iki gece ve koca bir hafta sonunu şehirde geçirmek zorunda kaldı. Daha sonraki geceler de eve on birden önce gelemiyordu. Pete okul otobüsünde düşüp ön dişlerinden ikisini kırdı. Joanna'nın annesiyle babası, Karayipler'de geçirdikleri tatil dönüşü, beklenmedik bir zamanda üç günlüğüne onlara geldiler. (Eve ve Stepford'a bayıldılar. Joanna'nın annesi Carol Van Sant'a hayran kaldı. "Nasıl aklı başında, nasıl becerikli! Onu kendine örnek al, Joanna!")

Bulaşık yıkama makinesiyle pompa bozuldu. Arkasından Pete'in sekizinci yaş günü geldi – armağanlar almak, davet hazırlamak, konuk çağırmak, pasta yapmak gerekiyordu. Kim'in boğazı ağrıdı, üç gün evde kaldı. Joanna'nın âdet günü gecikti ama Tanrı'ya ve doğum kontrol haplarına şükür, sonunda oldu.

Arada bir tenis oynamaya zaman ayırabiliyordu. Charmaine kadar usta olmasa da giderek daha iyi oynuyordu. Karanlık odayı hemen hemen eksiksiz kurdu ve siyah adamlataksi fotoğrafını deneme olarak birkaç kez büyüttü, Büyük Çarşı'da çektiği filmleri yıkayıp bastı. Fotoğraflardan ikisi çok iyiye benziyordu. Pete, Kim ve Scott Chamalian'ın tırmanma merdiveninde oynarken fotoğraflarını çekti.

Hemen her gün Bobbie'yle görüşüyordu. Birlikte alışverişe çıkıyorlar, kimi zaman da Bobbie oğulları Adam ve Kenny'yi okuldan sonra onlara getiriyordu. Bir gün Joanna, Bobbie ve Charmaine iki dirhem bir çekirdek giyinip kuşandılar ve Eastbridge'deki Fransız lokantasında hafif içkili bir öğle yemeği yediler.

Ekimin sonlarında Walter yine akşam yemeklerinde eve dönmeye başladı, ölen ortağın hesapları düzeltilmiş, açıklar kapanmış, defterler elden geçmişti. Evde her şey yolunda gidiyordu. Hepsi de iyiydiler. Cadılar Bayramı'nda kocaman bir balkabağını oyup içine fener koydular. Pete, ön dişleri olmayan Batman kılığına girdi. Kim de Heckel ya da Jeckel oldu (ikisi birden olduğunu iddia ediyordu). Joanna kapı kapı dolaşan mahallenin çocuklarına elli paket şeker dağıttı. Meyve ve kurabiyeler yetişmedi. Ertesi yıl daha tedbirli olmalıydı.

Kasımın ilk cumartesi günü dostlarına bir yemek verdiler: Bobbie ile Dave, Charmaine ile kocası Ed, şehirden gelen Shep ve Sylvia Tackover, bir de –Walter'ın ortaklarından– Don Ferrault ve karısı Lucy. Joanna'nın temizlik yapması ve yemekte hizmet etmesi için tuttuğu kadın, uzun süredir ilk kez Stepford'da işe çağırıldığı için çok sevinçliydi. "Eskiden burada ne çok eğlence olurdu!" diye anlattı. "Hanımlar beni bir türlü paylaşamazlardı! Oysa şimdi ta Narwood'a, Eastbridge'e, New Sharon'a gitmek zorunda kalıyorum. Gece yolculuk yapmayı da hiç sevmem." Çevik, ufak tefek, beyaz saçlı bir kadındı. Adı Mary Migliardi'ydi. Tepsideki karidesle-rin üzerine kürdan batırırken, "Ne olduysa Erkekler Kulübü yüzünden oldu," diye anlatmaya başladı. "Kulüp kurulduğundan bu yana eğlence diye bir şey kalmadı. Erkekler dışarı gider, kadınlar evde kalır oldu! Kocam sağ olaydı, ölürdüm de onu kulübe bırakmazdım!"

Joanna elbisesine sıçratmamak için kolunu alabildiğine uzatıp salatayı karıştırırken, "İyi ama kulüp çok eskiden kurulmamış mı?" diye sordu.

Mary, "Şaka mı ediyorsunuz?" dedi. "Yeni kuruldu. Bilemediniz altı-yedi yıl oldu. Ondan önce Şehir Kulübü, bir de Orduevi vardı." Karidesleri makine hızıyla kürdanlıyordu. "Erkekler Kulübü kurulunca ötekilerle birleşti, sadece Ordu-

evi ayrı kaldı. Bilemediniz altı yedi yıl. Ordövr olarak bundan başka bir şey yok mu?"

"Buzdolabında peynirli kanepeler var."

Walter elinde buz kovasıyla girdi. Ekose ceketinin içinde pek yakışıklı görünüyordu. Buzdolabına yürüyerek, "Şansımız varmış," dedi. "Televizyonda iyi bir çocuk filmi gösteriliyor. Pete aşağı inmek bile istemedi." Buzluğu açıp buz kalıplarını çıkardı.

"Mary, Erkekler Kulübü'nün yeni olduğunu söyledi," dedi Joanna.

Walter buzların durduğu torbanın ağzını açarken, "*Yeni* değil," diye cevap verdi. Çenesinde ufak beyaz bir kâğıt vardı. Kâğıt, tıraş olurken kestiği yerin kurumuş kanına yapışmıştı.

"Altı yedi yıl oldu," diye söze karıştı Mary.

"Bizim geldiğimiz yerde yedi yıllık kuruluşlara eski denir."

"Ben de Amerika'nın keşfine kadar uzanır diyeceksin sandım," dedi Joanna.

Walter buzları kovaya boşaltıyordu. "Bunu da nereden çıkardın?" diye sordu.

Joanna salatayı karıştırmaya devam etti. "Bilmem..." dedi. "Kuruluş tarzı, sonra o eski yapı..."

Mary kürdan taktığı karides tabağının üzerine plastik örtü örterken söze girdi. "Terhunelarındı orası. Çok ucuza gitti. Vergi borcundan dolayı haraç mezat satıldı. Erkekler Kulübü'nden başka da mezata katılan olmadı."

Parti çok kötü geçti. Lucy Ferrault'nun alerjisi tuttu, boyuna aksırıyordu. Sylvia çok dalgın ve düşünceliydi. Joanna'nın konuşmayı sürdürür diye bel bağladığı Bobbie'nin sesi kısılmıştı. Charmaine etekleri yere uzanan, beline kadar açık beyaz ipek elbisesi içinde davetkâr ve baştan çıkarıcı bir kadın havasındaydı. Dave ile Shep de baştan çıkıp Charmaine'in yanından ayrılmadılar. Walter (*Ne halt ediyordu* o!) Don Ferrault ile bir köşeye çekilip hukukla ilgili bir konuşmaya daldı. İriyarı, iyi giyimli, pişkin Ed Wimperis, televizyondan başka

şeyden söz etmiyordu, Joanna'nın koluna yapışmış, kasetlerin her şeyi değiştireceğini özenli cümlelerle anlatıyordu. Yemeğe oturdukları zaman Sylvia dalgınlığından sıyrıldı ve taşralıların vergisi düşük hafif endüstri yoluyla para yaptıklarını, bir yandan da toprakları iki ve dört dönümlük parsellere ayırarak kendilerini güvence altına aldıklarını söyledi ve atıp tutmaya başladı. Ed Wimperis şarap kadehini devirdi. Joanna havadan sudan konular açmaya çalıştı. Bobbie ona yardımcı olmak için sesinin neden kısıldığını anlatmaya başladı. Dave'in bir arkadaşı sesini banda almasını istemiş. Kendini Henry Higgins* sanan bir adammış. Bobbie de banda konuşa konuşa sesi kısılmış. Adamı tanıyan ve kendisi de bir bant doldurmuş olan Charmaine söze karıştı: "Bir daha oğlak burcundan olanlarla alay etme. Onlar *yaratıcı* kişilerdir." Ve herkesin duyabileceği sesle, oğlak burcunda doğanların kişiliklerini, özelliklerini anlatarak dikkati üzerine topladı. Rosto yanmıştı, Walter kesinceye kadar akla karayı seçti. Sufle gerektiği gibi kabarmamıştı – hatta Mary bile tepsiyi masaya getirdiği zaman bunu belirtti. Lucy Ferrault'nun aksırıkları sürüp gidiyordu.

Joanna bahçe kapısının ışığını söndürürken, "Bir daha mı, tövbeler olsun," dedi. Walter, "Al benden de o kadar," diye esnedi.

Joanna, "Bana baksana sen," diye çıkıştı. "Üç kadın kanepede kös kös otururken, sen nasıl olur da Don'la köşeye çekilip konuşursun?"

Sylvia telefon edip partideki durgunluğu için özür diledi. Fazlasıyla hak ettiği hâlde terfi ettirilmemesine canı sıkılmıştı. Daha sonra Charmaine telefon etti – partide çok eğlendiklerini söyledi, teşekkür etti ve önceden anlaştıkları salı günkü tenis maçını ertelemek durumunda olduğunu haber verdi.

---

* *My Fair Lady* adlı ünlü oyunda genç kıza dil dersi vererek yetiştiren adam. *–yhn*

"Ed'e bir hâl oldu," dedi. "Birkaç gün izin alıyor. Merrill'i Da-Costalara bırakacağız –ne mutlu sana, onları tanımıyorsun– Ed'le 'birbirimizi yeniden bulacakmışız'. Anlayacağın, yatağın çevresinde dört dönüp peşimden koşturuyor. Ne yazık ki, gelecek haftadan önce de regl olmam imkânsız."

Joanna, "Madem peşinden koşuyor, bırak da yakalasın," dedi.

Charmaine, "Kocaman bir penisin içime girmesinden hoşlanmıyorum, hepsi bu," diye cevap verdi. "Hiç hoşlanmadım, bundan sonra da hoşlanacağım yok. Lez de değilim. Çünkü onu da denedim, o da açmadı. Kısacası sekse ilgim yok. Aslında hiçbir kadının, hatta balık burcundan olan kadınların bile bu işten tat almadıklarına inanıyorum. Sen hoşlanır mısın?"

"Hastalık derecesinde bir düşkünlüğüm yoktur ama hoşlanırım tabii," dedi Joanna.

"*Gerçek* mi söylüyorsun, yoksa hoşlanıyor görünmen gerektiğini mi düşünüyorsun?"

"Gerçekten hoşlanıyorum."

Charmaine, "Herkesin kendi bileceği iş bu," diye sözü bağladı. "Tenis için perşembe buluşalım, olur mu? Tanrı'ya şükür, o gün katılmazlık edemeyeceği bir toplantısı var."

"Peki, perşembe diyelim, bir engel çıkmazsa o da."

"Engel filan *çıkmasın* artık."

"Havalar soğuyor."

"Kazak giyeriz."

Joanna okul-aile birliği toplantısına gitti. Pete'in ve Kim'in öğretmenleri oradaydı. Orta yaşlı, sevimli Bayan Turner ile Bayan Gair, Joanna'nın eğitim metotları ve okul otobüsünün bir programa bağlanmasıyla ilgili sorularını seve seve cevaplandırdılar. Toplantıya pek fazla gelen olmamıştı. Salonun arka sıralarında oturan öğretmenler dışında sadece dokuz

kadınla on on iki kadar erkek vardı. Okul-aile birliğinin başkanı, işini bilen kişilerin sükûneti içinde gülümseyen, Bayan Hollingsworth adında sarışın, güzel bir kadındı.

Joanna, Pete ile Kim'e kışlık giysiler, kendisine de iki yün pantolon aldı. Çekmiş olduğu "Avare" ve "Stepford Kütüphanesi" fotoğraflarını büyüttü. Pete ile Kim'i diş doktoru Coe'ya götürdü.

Charmaine, Joanna'yı içeri buyur ederken, "Sözleşmiş miydik?" diye sordu.

"Tabii sözleşmiştik. Bir engel çıkmazsa buluşuruz demiştim."

Charmaine kapıyı kapattı. Gülümsüyordu. Pantolon-bluz giymiş, önlük takmıştı, "Özür dilerim, Joanna," dedi. "Tamamen unutmuşum."

Joanna, "Aldırma," diye cevap verdi. "Hadi git, üstünü değiştir."

Charmaine, "Tenis oynayamayız," dedi. "Her şey bir yana, çok işim var..."

"İş mi?"

"Ev işi."

Joanna şaşkınlık içinde baktı.

Charmaine, "Nettie'ye yol verdik," diye açıkladı. "Nasıl üstünkörü iş yaptığına inanamazsın. İlk bakışta her taraf tertemiz görünüyor ama köşe bucağa bakınca pislik ortaya çıkıyor. Dün mutfakla yemek odasını temizledim. Ama öteki odalar daha duruyor. Ed'i pislik içinde yaşatmaya hakkım yok."

Joanna gözlerini ondan ayırmadan, "İyi," dedi. "Hoş bir şaka bu."

Charmaine, "Şaka yapmıyorum," dedi. "Ed çok iyi bir insan. Oysa ben hep bencil davrandım, tembellik ettim. Artık tenis oynamaya da, astroloji kitabı okumaya da paydos. Bun-

dan sonra Ed ve Merrill'le gerektiğince ilgileneceğim. Böylesine kusursuz bir kocam ve oğlum olduğu için şanslıyım."

Joanna elindeki kılıflı rakete, sonra da Charmaine'e baktı. "Pekâlâ," diye gülümsedi. "Yine de senin tenisi bırakacağına inanamıyorum."

Charmaine, "Git de bak," dedi.

Joanna ona baktı.

Charmaine, "Git de bak," diye üsteledi.

Joanna oturma odasına girdi. Verandaya açılan camlı kapıya yaklaştı. Charmaine'in peşinden geldiğini duyuyordu. Kapının bir kanadını açarak verandaya çıktı. Ucuna geldi. Tenis kortuna inen taşlı yola baktı.

Tenis kortunun yanında, tekerlek izleriyle ezilmiş çimenin üzerinde, tel örgülerle dolu bir kamyon duruyordu. Kortun tel örgü çitinin iki yanı sökülmüş, kamyona yüklenmişti. Geri kalan, biri uzun, öteki kısa iki parça da çimin üzerine yatırılmıştı. Uzun olan bölümün yanına çömelmiş iki adam, tel makaslarıyla çiti kesiyorlardı. Tel makasının uzun saplarını açıp kapatıyorlar, ardından madeni bir ses duyuluyordu. Kortun ortasında kara bir toprak yığını vardı. Direkler ve ağ kaldırılmıştı.

Charmaine, "Ed burayı yeşil saha yapacak," diyerek Joanna'nın yanına geldi.

Joanna ona döndü. "Ama kortun toprağı killi," dedi.

"Bahçedeki tek düz yer burası," diye açıkladı Charmaine.

Joanna tel makasını açıp kapatan adamlara bakarak, "Aman Tanrım! Bu çılgınlık, Charmaine!" dedi.

Charmaine sözü uzatmadı. "Ed tenis oynamıyor, golf oynuyor."

Joanna onu tepeden tırnağa süzdü. "Ed sana *ne yaptı? Hipnotize* mi etti?"

Charmaine gülümseyerek, "Saçmalama," dedi. "Ed kusursuz bir insan ve ben öyle bir kocam olduğu için yatıp kal-

kıp şükretmeliyim. Biraz oturmaz mısın? Kahve yapayım. Merrill'in odasını temizliyordum ama bir yandan laflarız, ben de bir yandan işimi yaparım."

Joanna, "Peki," dedi. Sonra başını iki yana sallayarak, "Hayır, olmaz..." diye geri geri giderek Charmaine'den uzaklaştı. Gözünü de ondan ayırmıyordu. "Hayır, *benim* de yapmam gereken şeyler var," dedi. Arkasını döndü, verandadan koşar adım uzaklaştı.

Charmaine onun peşinden oturma odasına girerek, "Seni arayıp haber vermediğim için özür dilerim," dedi.

Joanna, "Aldırma," diye cevap verdi. Çabuk çabuk birkaç adım attı, durdu, döndü, raketi iki eliyle kavrayıp siper eder gibi göğsüne bastırmıştı. "Birkaç gün sonra görüşürüz, olur mu?"

"Olur," Charmaine gülümsemeye devam ediyordu. "Ara beni. Walter'a da saygılarımı ilet."

Bobbie durumu kendi gözleriyle görmeye gittikten sonra telefon etti. "Yatak odasındaki eşyayı yerinden kaldırmış, temizlik yapıyordu. Daha temmuzda taşındılar, ne kadar kirlenmiş olabilir ki?"

"Bu böyle sürüp gitmez," dedi Joanna. "Gidemez. İnsan böyle birdenbire değişemez."

"Acaba?" dedi Bobbie. "Burada da değişemez mi?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Sus, Kenny! *Ver* onu kardeşine! Dinle beni Joanna, seninle konuşmak istiyorum. Yarın öğle yemeği yiyebilir miyiz?"

"Olur."

"Öğlene doğru uğrar, seni alırım. –Onu kardeşine ver dedim sana!– Olur mu? Öğlen buluşur, bir-iki lokma atıştırırız."

"Peki. – Kim! Her tarafı ıslatıyorsun—"

Walter, Charmaine'deki değişimi duyunca pek fazla şaşır-

madı. Çatalına taktığı makarnayı kaşığa dayayıp dolayarak, "Ed ağırlığını koymuş olmalı," dedi, "öylesine lüks bir evi yürütebilecek kadar para kazandığını sanmıyorum. Şimdilerde hizmetçiler en *azından* haftada yüz dolar alıyor."

Joanna, "Ama Charmaine'in *tutumu* olduğu gibi değişmiş," diye çıkış yaptı. "Bu durumda onun yakınması, hâlinden hoşnut olmaması beklenirdi," dedi.

Pete, "Jeremy'nin harçlığının ne kadar olduğunu biliyor musunuz?" diye söze karıştı.

Walter, "O senden iki yaş büyük," dedi.

"Söyleyeceklerim saçma, çılgınca gelebilir sana. Ama beni gülmeden dinlemeni istiyorum. Çünkü ya haklıyım ya da aklımı yitiriyorum ve şefkate, yardıma muhtacım." Bobbie böyle dedi ve peynirli sandviçini ısırdı.

Joanna gözlerini ondan ayırmadan sandviçini yiyerek, "Peki, anlat bakalım," dedi.

Eastbridge Yolu üzerindeki McDonald's'ın önüne yanaşmışlar, arabada oturmuş sandviç yiyorlardı.

Bobbie ufak bir lokma ısırdı ve çiğneyip yuttu. "Birkaç hafta önce *Time*'da bir yazı çıkmıştı. Dergiyi aradım ama bulamadım; atmış olmalıyım." Joanna'ya baktı. Sözünü sürdürdü. "Teksas'ın El Paso kasabasındaki suç oranı son derece düşükmüş," dedi. "Belki bir başka yerdir ama aklımda El Paso olarak kalmış. Her neyse, suç işleme oranı Teksas'ın bir kasabasında, öteki kasabalara kıyasla çok düşükmüş. Bunun nedeni de topraktaki kimyasal bir maddeymiş. Bu madde topraktan suya karışıyor ve herkesi uyuşturarak gerilimi azaltıyormuş. İster inan, ister inanma."

Joanna sandviçini elinde tutarak başını salladı. "Ben de öyle bir şey okuduğumu hatırlıyorum," dedi.

Bobbie, "Joanna," dedi. "*Burada* da bir şeyler var sanıyorum. Stepford'da yani. Olamaz mı? Dokuzuncu Anayol'daki tesislere ne dersin? Elektronik cihazlar, hesap makineleri,

uzay mekaniği araçları gereçleri... ve tesislerin hemen ardından geçen Stepford Çayı. Orada *ne* işler çevirdiklerini, çevreye ne mikrop saçtıklarını kim bilecek?"

Joanna, "Ne *demek* istiyorsun?" diye sordu.

Bobbie, "Hele bir düşün," diyerek parmaklarıyla saymaya başladı. "Charmaine değişti, ev işinden başka bir şey düşünmeyen bir ev kadını oldu." Serçeparmağını uzattı. Sonra yüzükparmağını açarak, "Senin konuştuğun kadın. Hani bir zamanlar Kadınlar Birliği'nin başkanı olan kadın. *O* da değişmiş, eskisi gibi değilmiş, öyle değil mi?" diye sordu.

Joanna başını sallayarak onu doğruladı.

Bobbie üçüncü parmağını uzatarak, "Charmaine'in senden önce tenis oynadığı kadın," dedi. "O da değişmiş. Charmaine öyle demişti."

Joanna kaşlarını çattı. Aralarında duran kesekâğıdından patates kızartması aldı. "Bu değişimlerin *kimyasal* bir madde yüzünden mi olduğunu düşünüyorsun?" diye sordu.

Bobbie başını salladı. "Ya tesislerin birinden sızıyor ya da El Paso'daki gibi *toprakta* bir şeyler var." Kahvesini yudumladı. "Öyle bir şey olmak *zorunda*. Stepford'daki bütün kadınların böyle olmaları rastlantı olamaz. Üstelik konuştuğumuz kadınlardan bazısı o kulübe üyeydi herhalde. Birkaç yıl önce *Betty Friedan'ı alkışlıyorlarmış*, bir de şimdiki hallerine bak. *Onlar da değişmiş."*

Joanna patates kızartması yedi. Sonra sandviçini ısırdı. Bobbie de sandviçini ısırdı, sonra kahvesini yudumladı.

"Bir şey var mutlak," dedi. "Toprakta mı, havada mı, suda mı bilemiyorum. Bu her neyse kadınları ev işinden başka her şeyden koparıyor. Kimyasal maddelerin neler yapabileceğini kim bilebilir ki? *Nobel Ödülü kazananlar* bile kesinlikle bilmiyorlar. Belki hormonlarla ilgili bir şeydir; o harika memeleri de açıklardı. Fark etmişsindir."

"Tabii ki de fark ettim," dedi Joanna. "Markete ne zaman adım atsam ergenliğe girmemişim gibi hissediyorum."

"Ben de, hey Tanrım," dedi Bobbie. Kahve fincanını bırakıp patates kızartması aldı. "Ne dersin?" diye sordu.

Joanna, "Olabilir herhalde," dedi. "Ama öyle... öyle inanılmaz geliyor ki." Fincanı camın önünden aldı, kahve camı buğulandırmıştı.

Bobbie, "El Paso'da olanlardan daha inanılmaz değil," dedi.

Joanna, "Daha da inanılmaz," diye atıldı. "Çünkü sadece kadınları etkiliyor. Bu konuda Dave ne düşünüyor?"

"Daha ona söylemedim. Önce seninle konuşayım dedim."

Joanna kahvesini yudumladı. "Olmaz diyemem, bu da bir *ihtimal* elbet," dedi. "Senin aklını oynatmaya başladığını *hiç* sanmıyorum. Yapılacak iş, Sağlık Bakanlığı'na mı olur, Çevre Sağlığı Komisyonu'na mı olur, ilgili yer neresiyse, aklı başında bir mektup yazmaktır. Nereye yazmamız gerektiğini kütüphanedeki kataloglardan öğreniriz."

Bobbie, "Olmaz" gibilerinden başını salladı. "Yoo," dedi. "Ben devlet dairesinde çalıştım. Onu aklından çıkar bir kere. O kanalla bir şey çözümlenmez. Yapılacak iş bir an önce buradan taşınmak, *sonra* da dört bir yana mektup yazarak ilgi toplamaya çalışmaktır."

Joanna şaşkın şaşkın ona baktı.

Bobbie, "Demek istiyorum ki, *Charmaine*'i ideal ev kadınına dönüştüren şey, *beni* de *seni* de *pekâlâ* etkiler," dedi.

"*Yok* canım!"

"Burada bir şey var, Joanna! Şaka etmiyorum! Zombi kasabası gibi burası. Charmaine buraya temmuzda taşındı, *ben* ağustosta, *sen* de eylülde!"

"Peki peki, yavaş konuş, sağır değilim."

Bobbie sandviçinden kocaman bir lokma ısırdı. Joanna kahvesini yudumladı. Kaşları çatılmıştı.

Bobbie lokmasını ağzında döndürmeye çalışarak, "Yanlış düşünüyor olsam da, etkili bir kimyasal madde olmasa da," lokmasını yuttu, "ömür boyu yaşamak için düşlediğin yer

gerçekten burası mı?" diye sordu. "İkimiz de birer arkadaş bulabildik, ben buraya geldikten üç ay sonra, sen de iki ay sonra konuşabilecek bir tek kişi bulabildik. İdeal topluluk *bu* mudur sence? Senin verdiğin yemeğe gelirken saçımı yaptırmak için Norwood'a gittim. Oradan oraya koşuşan, telaşlı, derbeder, umursamaz, sinirli ve yaşayan bir *yığın* kadın gördüm, içimden sarılıp onları kucaklamak geldi."

Joanna gülümseyerek, "Öyleyse kendine Norwood'dan arkadaşlar edin," dedi. "Nasıl olsa altında araba var."

Bobbie, "Sana göre hava hoş," diyerek kahve fincanına uzandı. "Dave'i buradan taşınmaya razı etmeye çalışıyorum. Bu evi satıp Norwood ya da Eastbridge'de ev alırız. Biraz sıkıntıya gireriz, başımız ağrır, bir de taşınma masrafı biner... Dave diretecek olursa kıyameti koparırım."

"Kabul edecek mi dersin?"

"İsterse etmesin, yoksa hayatı zehir olacak. Ben başlangıçta da Norwood'dan ev alalım diyordum ama orada arılar var diye Dave istememişti. Burada kalıp zehirlenmektense varsın arılar soksun, daha iyi. Senin anlayacağın, kısa süre sonra hiç arkadaşsız kalacaksın... tabii, *sen* de *Walter'ı* kandırmazsan."

"Buradan *taşınmak* konusunda mı?"

Bobbie başıyla onayladı. Sonra gözünü Joanna'dan ayırmadan kahvesinden bir yudum aldı.

Joanna başını iki yana salladı. "Yeniden taşınalım diyemem artık," dedi.

"Neden diyemeyecekmişsin? Walter senin mutlu olmanı ister, değil mi?"

"Mutlu olmadığımı söylemem ki. Karanlık odayı daha yeni tamamladım."

Bobbie, "Peki, sen kal bakalım," dedi. "Kal ve kapı komşuna benze."

"Bobbie, kimyasal bir madde *olamaz* bu. Olabilir de *tabii* ama inanamıyorum. Gerçekten inanamıyorum."

Yemeklerini bitirinceye dek konuştular, sonra Eastbridge yolundan Dokuzuncu Anayol'a çıktılar. Çarşıyı, antikacı dükkânlarını geçtiler, endüstri tesislerinin önüne geldiler.

Bobbie, "Zehir Saçanlar Mahallesi," diye söylendi.

Joanna yoldan epey içerlek, birbirinden yeşil sahalarla ayrılan modern yapılara baktı: Ulitz Optik Sanayii (Herb Sundersen orada çalışıyordu), Kompu Tek (Vic Stavros'un işyeri – yoksa o Instatron'da mı çalışıyordu?), Stevenson Biyokimya Sanayii, Haig-Darling Hesap Makineleri, Burnham-Massey-Mikroteknik Sanayii (Dale Coba'nın –Kobra olsa daha iyi!– ve Claude Axhelm'in işyeri), Instratron, Reed ve Saunders (Bill McGormick orada çalışıyordu, Marge nasıl olmuştu acaba?), Vesey Elektronik Sanayii, Amerikan Kimya-Willis Şirketi.

"Sinir gazı araştırması yapılıyor burada. Beş dolara bahse girerim."

"*İskân alanında* böyle bir araştırma yapabilirler mi hiç?"

"Neden yapmasınlar? Washington'daki güruha baksana, neden çekinir ki onlar?"

"Hadi ama, Bobbie!"

Walter, Joanna'nın kafasını kurcalayan bir şey olduğunu anladı. Ne düşündüğünü sordu. Joanna, "Şimdi senin Koblenz anlaşması üzerinde çalışman gerekiyor," dedi. Walter, "Önümde koskoca hafta sonu var. Hadi, anlat bakalım," diye üsteledi.

Joanna bir yandan tabakları sıyırıp bulaşık makinesine yerleştirirken, bir yandan da Bobbie'nin taşınma niyetinden ve El Paso teorisinden söz açtı.

Walter, "Bu bence biraz aşırı bir düşünce," dedi.

"Bana da öyle geliyor. Ne var ki, buradaki kadınlar *gerçekten* değişiyorlar ve bu değişim sonucunda da yavan, anlamsız kişiler olup çıkıyorlar. Eğer Bobbie buradan taşınır, Charmaine de eski kişiliğini bulmazsa—"

"Yoksa *sen* de mi taşınmak istiyorsun?"

Joanna kararsızlık içinde ona baktı. Onun cevap vermesini bekleyen Walter'ın mavi gözleri duygularını açığa vurmuyordu. Joanna, "Hayır..." dedi, "bu kadar yerleştikten sonra olmaz. Ev de güzel... Tabii Eastbridge ya da Norwood'da oturmaktan daha çok sevinç duyardım. Keşke oralara da bir baksaydık."

Walter gülümseyerek, "Kesin bir cevap değil *bu*," dedi. "Evet mi, hayır mı?"

Joanna, "Yüzde kırka altmış," diye cevap verdi.

Walter yaslanmakta olduğu masadan doğruldu. "Peki," dedi. "Hayır ile evet arasındaki oran yüzde yüze karşı yüzde sıfır olursa taşınırız."

"Gerçek mi söylüyorsun bunu?"

"Tabii. Eğer sen gerçekten mutsuz olursan neden kalalım ki burada? Ancak, okullar tatile girmeden taşınmak istemem—"

"Öyle tabii."

"Ama önümüzdeki yaz taşınabiliriz. Zaman harcamaktan ve taşınma masraflarından başka bir kaybımız olmaz."

"Bobbie de öyle dedi."

"Senin karar vermene bağlı." Walter böyle dedikten sonra saatine baktı ve mutfaktan çıktı.

Joanna elini kurulayarak, "Walter?" diye seslendi.

"Efendim?"

Joanna holde duran Walter'ı görebileceği bir yere yürüdü. Gülümseyerek, "Sağ ol," dedi. "Şimdi kendimi daha iyi hissediyorum."

Walter, "Bütün gün burada kalmak zorunda olan ben değilim, sensin," diye gülümsedi. Sonra çalışma odasına girdi.

Joanna onun ardından baktı. Sonra oturma odasına açılan servis penceresine göz attı. Pete ile Kim yere oturmuş, televizyon seyrediyorlardı. Başkan Kennedy ve Başkan John-

son, ne tuhaf... yo, kendileri değil, kuklaları. Joanna bir an televizyonu seyretti, sonra yeniden musluğun başına döndü, geri kalan tabakları sıyırdı.

Dave de okullar kapanınca taşınmaya istekliydi. Bobbie ertesi sabah telefonda, "Öyle kolay kabul etti ki, şaşkınlıktan ne yapacağımı bilemedim," diye anlattı. "Bütün umudum, haziran kadar *dayanabilmemizde*."

Joanna, "Şişe su iç."

"Başka bir şey yapacağımı mı sanıyorsun? Daha şimdi Dave'i su almaya gönderdim."

Joanna güldü.

Bobbie, "Sen gül bakalım," dedi. "Birkaç kuruş fazla gitmesin diye tehlikeye atacak değilim kendimi. Sağlık Bakanlığı'na da yazıyorum. Bütün iş, kafasındaki tüm tahtaları oynamış bir bunak gibi görünmeden bu mektubu kaleme alabilmekte. Sen de bana yardım edip mektubu benimle birlikte imzalar mısın?"

Joanna, "Tabii," dedi. "Biraz sonra gel. Şimdi Walter bir anlaşma üzerinde çalışıyor. Belki o da bize fikir verir."

Joanna, Pete ve Kim'le sonbahar yapraklarından bir kolaj yaptı. Walter'ın pencerelere dış pencereleri takmasına yardım etti. Şehre inip Walter'la ortaklar-ve-hanımlarının bulunduğu yemeğe gitti. Her zamanki gibi sözümona dostça konuşmalarla, birbirlerinin şıklığını övmekle geçen bir yemek. Haber ajansından bir çek geldi: En iyi fotoğrafını dört kez basma karşılığında iki yüz dolar vermişlerdi.

Joanna, markette Marge McCormick'le karşılaştı – evet, biraz rahatsızlanmıştı ama artık iyileşmişti. Sonra Frank Roddehberry'yi –"Merhaba, Joanna, nasılsın?"– ve kapının önünde "Şehrimize Hoş Geldiniz" komitesinde çalışan kadını gördü. Kadın, "Gwendolyn Sokağı'na siyah bir aile taşınıyor. Bence, bu *iyi* bir şey, siz ne dersiniz?" dedi.

"Bence de öyle."

"Kış hazırlığınız tamam mı?"

"Evet. Şimdi tamamladım." Joanna gülümseyerek az önce çarşıdan aldığı kuşyemi torbasını gösterdi.

Kadın, "Burası çok güzeldir!" dedi. "Siz fotoğraf çekiyordunuz, değil mi? Bir gün çıkıp çevreyi dolaşmalısınız, çok beğeneceksiniz."

Joanna, Charmaine'e telefon edip yemeğe çağırdı. Charmaine, "Üzgünüm ama gelemem, Joanna," dedi. "Evde öyle çok yapılacak iş var ki. Ev işi bitmez, bilirsin."

Bir cumartesi öğleden sonra Claude Axhelm geldi – Walter'la değil, Joanna ile görüşmeye gelmişti. Yanında evrak çantasını da getirmişti.

Joanna ona çay yaparken Claude da mutfakta dolanıyordu. "Boş zamanlarımda üzerinde çalıştığım bir proje var. Belki duymuşsundur," dedi. "İnsanları konuşturup listeler hâlinde kelimeler ve heceler okutarak banda alıyorum. Erkekler kulübe geldiklerinde bantları dolduruyorlar, kadınlar da evde."

"Ya, öyle mi?"

"Nerede doğduklarını, sonra nerelerde ne kadar oturduklarını anlatıyorlar." Claude çekmecelerin kulplarını elleyerek dolaşıp duruyordu. "Sonunda tüm bu bilgileri bir elektronik beyne aktaracağım. Coğrafi ayrıntılarıyla tüm bantları işleyeceğim. Elimde yeterince örnek toplanınca, daha fazla veriye *ihtiyaç duymadan* bant işleyebileceğim," parmağının ucunu masanın kenarında gezdirerek Joanna'ya baktı, "belki çok *kısa* bir bantla bile, sadece birkaç kelime ya da bir cümleyle – elektronik beyin ilgili kişinin nerede doğduğunu, nerede oturduğunu belirleyebilir hâle gelir. Bir çeşit elektronik Henry Higgins olacak. Ama göstermelik olsun diye düşünmüyorum bunu. Polisin çalışmalarına yardımcı olabileceğini sanıyorum."

Joanna, "Arkadaşım Bobbie Markowe—"

"Ha, Dave'in karısı."

"Senin bandını doldurayım derken sesi kısıldı."

Claude, "Acele etti de, ondan," dedi. "Bütün bandı iki gecede doldurup bitirdi. Öyle acele etmene gerek yok. Ben bandı sana bırakırım, ne zaman istersen doldurursun. Olur mu? Bana çok yardım etmiş olursun."

Walter verandaya açılan kapıdan içeri girdi. Arka bahçede, Pete ve Kim'le kuru yaprakları yakmışlardı. Claude'la selamlaştılar, el sıkıştılar. Walter, "Özür dilerim, Joanna," dedi. "Claude'un geleceğini sana söylemeyi unuttum. Ona yardım edebilecek misin?"

"Boş zamanım öyle az ki—"

Claude, "İşin olmadığı zaman yaparsın," dedi. "Birkaç *hafta* sürse de olur. Benim acelem yok."

"Makineyi öyle uzun süre bırakabilirsen ne âlâ..."

Claude çantasını açarak, "Bunun karşılığında da bir armağan alacaksın," dedi. "Bir de yedek kaset bırakıyorum. Çocuklara söylediğin şarkıları, ninnileri o banda al. Ben sonra bunları başka bir banda alıp sana vereceğim. Sen gezmeye gittiğin zaman, çocuk bakıcısı onu çalıp çocukları avutur."

Joanna, "Ah, ne güzel," dedi. Walter, "İyi Geceler ile Günaydın Yıldız Işığım'ı söyleyebilirsin," diye söze karıştı.

Claude, "Hangisini istersen söyle," dedi. "Ne kadar çok olursa, o kadar iyi."

Walter, "Ben yine bahçeye gideyim. Ateş daha sönmedi," dedi. "Hadi hoşça kal, Claude, sonra görüşürüz."

Claude, "Görüşürüz," dedi.

Joanna, Claude'a çay verdi. Claude da ona şık, siyah deri kutu içindeki makinenin nasıl çalıştığını gösterdi. Sarı kapaklı sekiz kutu kaset ve bir de siyah kaplı defter bıraktı.

Joanna yan yana üç sütun kelimelerle doldurulmuş defterin köşeleri kıvrılmış sayfalarını çevirerek, "Amma da çokmuş," dedi.

Claude, "Çabuk bitiyor," diye cevap verdi. "Her kelimeyi normal sesinle bir kez okuyacak, ikinci kelimeye geçmeden önce bir an duracaksın. İğne hep kırmızıda kalsın. Bir denemek ister misin?"

Şükran Günü yemeğini Walter'ın kardeşi Dan ve ailesiyle yediler. Bu toplantıyı Walter'la Dan'in annesi düzenlemişti. Niyeti uzlaşma ortamı yaratmaktı –iki kardeş babalarının mirası yüzünden bir yıldır birbirlerine kırgındılar– oysa aradan geçen süre içinde kalan malın değeri artmış olduğu için kardeşler arasındaki anlaşmazlık daha da büyümüştü. Walter'la Dan bağırdılar, annesi onlardan da yüksek sesle bağırdı ve dönerlerken Joanna bu bağırtıları Kim'le Pete'e açıklamakta hayli ter döktü.

Joanna, Bobbie'nin büyük oğlu Jonathan'ın mikroskop başında fotoğraflarını çekti. Sonra Norwood Yolu'nda ağaç budayanların fotoğrafını çekti. Haber ajansındakilerin gözünü kamaştırıp anlaşma imzalamaya yönèltecek nitelikte, en azından bir düzine birinci sınıf fotoğraftan oluşan bir albüm hazırlamak istiyordu.

İlk kar, Walter'ın Erkekler Kulübü'nde olduğu bir gece yağdı. Joanna karın yağışını çalışma odasının penceresinden seyretti: Pırıl pırıl yanan beyaz bir toz yığını, bahçeki lambanın ışığında döne döne iniyordu. Kar fazla değildi. Ama arkası gelecekti. Kartopu, eğlence, iyi fotoğraflar... ve elbette çizme, palto derdi.

Sokağın karşı tarafında, Claybrookların oturma odasında Donna Claybrook pencerenin önüne oturmuş, mekanik, tekdüze hareketlerle kupaya benzer bir şeyi parlatıyordu. Joanna bir süre onu seyretti. Başını iki yana salladı. *Hiç boş durmaz bu Stepfordlı kadınlar*, diye düşündü.

Bu sözler bir şiirin başlangıç dizesini andırıyordu.

Hiç boş durmaz Stepfordlı kadınlar. Ömür boyu... Robot gibi çalışırlar. Evet, kafiye uyacaktı, *ömür boyu robot gibi çalışırlar.*

Joanna gülümsedi. Bu şiiri *Stepford Haberleri*'ne göndermeli, diye aklından geçirdi.

Yazı masasının başına geçti, kaldığı yeri işaretlemek için bıraktığı kalemi aldı. Bir an –yukarıdaki sessizliğe– kulak verdi. Sonra ses alma makinesini çalıştırdı. Parmağını sayfanın üzerinden çekmeden, Ike Mazzard'ın yaptığı resminin çerçevesine dayalı mikrofona eğildi. "Tamam. Tastamam. Tamamlayıcı," diye okumaya başladı. "Tasan. Tasarlayan. Tasarladı. Tasarlar. Tasarlamış."

2

Joanna, tam istediği gibi bir ev –yani gereken sayıda yatak odası olan, badana boya gerektirmeyen ve karanlık odası ya da kolayca karanlık oda hâline getirilebilecek yeri olan bir ev– bulursa taşınmaya karar verdi. Bulunacak ev, Stepford'daki eve verdikleri (ve Walter'a göre aynı fiyata satabilecekleri) elli iki bin beş yüz dolardan fazla olmamalıydı.

Tüm bu niteliklerin bir araya gelmesi zordu. Joanna tam isteğine uygun bir yer bulabilmek için fazla zaman harcamaya da niyetli değildi. Yine de duru, ayaz bir aralık sabahı Bobbie ile birlikte ev aramaya çıktı.

Bobbie *her* sabah çıkıp ev arıyordu – Norwood'a, Eastbridge'e, New Sharon'a gidiyordu. İşe yarar bir yer bulur bulmaz –hem o Joanna gibi ince eleyip sık dokumuyordu– çocukların yıl ortasında okul değiştirmelerini de göze alarak, hemen taşınmak için Dave'i sıkıştıracaktı. "Zombileşmiş bir anneleri olacağına, düzenleri biraz sarsılsın daha iyi," diyordu. Artık hep şişe suyu içiyor ve Stepford'da yetiştirilmiş sebze ve meyve yemiyordu. Joanna, "Havayı da şişeleyip satıyorlarmış," diye takılıyordu ona.

Bobbie, "Çenen tutulsun," dedi. "Seni, elinde bir kutu Ajax sabununu şimdi kullandığınla karşılaştırırken görür gibi oluyorum."

Ev arama işi Joanna'yı iyice sardı. Karşılaştıkları kadınlar –Eastbridge'deki ev sahipleri, bir de Bayan Kirgassa adında-

ki emlakçı kadın– canlı, hareketli insanlardı. Stepford'daki kadınların cansızlığını büsbütün açığa vuruyorlardı. Üstelik Eastbridge'de kadınlar için, erkekler *ve* kadınlar için birçok toplumsal faaliyet alanı vardı. Hatta Ulusal Kadın Örgütü'nün şubesini kurmak üzereydiler. Bayan Kirgassa arabasını baş döndürücü bir hızla dönemeçli yolda sürerken, "Neden ilk önce buraya gelmediniz?" diye sordu.

Joanna gözünü yoldan, parmaklarını kol dayanacak kolçaktan ayırmadan ve ayağını fren yapıyormuş gibi iyice bastırarak, "Kocam duymuş ki—" diye başladı.

"Stepford'da *hayat yoktur.* Burası çok daha canlıdır."

Bobbie arka koltuktan söze karıştı. "Yine de eşyamızı toplamak için oraya sağ salim dönmek isterdik."

Bayan Kirgassa güldü. "Bu yollarda gözü kapalı araba kullanabilirim," dedi. "Size şimdi gideceğimizden başka iki yer daha göstermek istiyorum."

Stepford'a dönerlerken Bobbie, "Tam bana göre iş," dedi. "Bugün karar verdim, emlak komisyoncusu olacağım. İstediğin gibi çıkıp dolaşıyorsun, bir yığın insan tanıyorsun, herkesin evine girip çıkabiliyorsun ve istediğin saatte çalışıyorsun. Gerçek söylüyorum, emlakçılık yapmak için neler gerekiyorsa öğrenip hemen işe başlayacağım."

Sağlık Bakanlığı'ndan iki sayfalık bir mektup aldılar. Mektupta, onların çevre sağlığını koruma yolundaki endişelerinin gerek federal hükümet ve gerekse eyalet yönetimi tarafından paylaşıldığı bildiriliyordu. Endüstri tesisleri, mektubun alt kısmında belirtilen sağlık koruyucu kurallara uymak zorundaydılar; kurallara uyulup uyulmadığı, sadece tesislerin sık sık denetlenmesiyle değil, aynı zamanda toprak, su ve havanın sürekli incelenmesiyle de kontrol ediliyordu. Eldeki bilgi ve bulgulara göre Stepford bölgesinde herhangi bir zehirleyici madde sızıntısı ya da uyuşturucu ve sinir bozucu etki yapacak doğal kimyasal bir oluşum yok-

tu. Endişelerinin yersiz olduğuna inanabilirlerdi. Yine de Sağlık Bakanlığı bu ilgilerinden dolayı kendilerine teşekkür ediyordu.

Bobbie, "Saçmalık!" diyerek şişe suyu içmeye devam etti. Joannalara gelirken yanında termos içinde kahvesini de getiriyordu.

Joanna banyodan çıktığı zaman, Walter sırtını ona dönmüş yan yatıyordu. Joanna karyolaya oturdu, lambayı söndürdü, yorganın altına girdi. Sırtüstü yattı ve karanlıkta tavanın biçimlenmesini seyretti.

"Walter?"

"Hımm?"

"İyi miydi?" diye sordu. "Yani sen hoşlandın mı?"

"Tabii hoşlandım. Sen hoşlanmadın mı?"

"Hoşlanmadım."

Walter bir şey demedi.

Joanna, "Sen hoşlanmadın sandım," dedi. "Son birkaç seferdir zevk almıyorsun gibi geliyor bana."

"Hayır. Çok iyiydi. Her zamanki gibi."

Joanna tavana bakmaya devam ediyordu. Ed'in kendisine el sürmesine izin vermeyen Charmaine'i düşündü (yoksa Charmaine o konuda da değişmiş miydi?) ve Bobbie'nin Dave'in tuhaf saplantılarından söz ettiği aklına geldi.

"İyi geceler," dedi Walter.

"Yapmamı istediğin hâlde yapmadığım ya da istemediğin hâlde *yaptığım* bir şey mi var?" diye sordu Joanna.

Walter önce ses çıkarmadı. Sonra, "Sen ne dilersen onu yap," dedi. Dirseğinin üzerinde doğrularak döndü, karısına baktı. "Doğru söylüyorum," dedi. "Çok iyiydi. Belki son zamanlarda çok çalıştığım için yorgun düştüm." Joanna'yı yanağından öptü. "Hadi uyu," dedi.

"Senin... Esther'le ilişkin mi var?"

"Onu da nereden çıkarıyorsun? Esther, *Kara Panter* Örgütü'nden biriyle birlikte. Benim kimseyle ilişkim yok."

"Kara Panter mi?"

"Don'un sekreteri öyle söylemiş. Biz aramızda cinselliğin sözünü bile *etmeyiz.* Kızın imla yanlışlarını düzeltmekten başka bir şey yapmıyorum. Hadi, uyuyalım artık." Joanna'nın yanağını bir daha öptükten sonra arkasını döndü.

Joanna yüzüstü yattı. Gözlerini kapadı. Kıpırdandı, yerleşmeye çalıştı. Rahat edemedi.

Bobbie ve Dave'le birlikte Norwood'da sinemaya gittiler. Dönüşte de onlara uğradılar. Şöminenin karşısına oturup çocuklar gibi oyun oynadılar.

Cumartesi gecesi çok kar yağdı, Walter pazar günü öğleden sonra televizyonda futbol maçını seyretmekten istemeye istemeye vazgeçti. Pete ile Kim'i kızak kaymaya götürdü. Bu arada Joanna da New Sharon'a gitti, bir buçukluk bobin renkli film harcayarak kuş fotoğrafları çekti.

Pete, Noel için hazırlanan sınıf müsameresinde başrole seçildi. Walter bir gece eve dönerken cüzdanını ya düşürdü ya çaldırdı.

Joanna, ajansa on altı fotoğraf götürdü. Ajanstaki Bob Silverbeg resimleri çok beğendi ama ajansın o sıralarda *hiç kimseyle* anlaşma imzalamadığını söyledi. Fotoğrafların satılıp satılmayacağını bir-iki gün içinde bildireceğini söyleyerek hepsini alıkoydu. Joanna o düş kırıklığı içinde, eski arkadaşı Doris Lombardo'yla yemek yedi ve Walter ile kendi ana babasına Noel armağanları aldı.

Fotoğraflardan on tanesi geri geldi. "Avare" de iade edilenler arasındaydı. Joanna bu fotoğrafı *Saturday Review*'un ilk açacağı yarışmaya göndermeye karar verdi. Ajansın satmak için alıkoyduğu altı fotoğraftan biri, Jonny Markowe'un mikros-

kop başındaki, "Öğrenci" adlı fotoğrafı idi. Joanna Bobbie'ye telefon edip haber verdi. "Fotoğraf kaça satılırsa, yüzde onu oğlanın," dedi.

"Artık harçlığını keselim mi dersin?"

"Kesmeseniz iyi olur. Şimdiye dek çektiğim en iyi fotoğraf bin dolardan biraz fazla getirdi. Öteki ikisi ise ancak ikişer yüz dolara satıldı."

Bobbie, "Peter Lorre'a benzeyen bir çocuk için hiç de fena sayılmaz bu," dedi. "Ben de seni arayacaktım. Hafta sonunda Adam'ı size bırakabilir miyim? Senin için uygun mu?"

"Tabii. Pete ile Kim de çok sevinirler. Ne var, ne oldu?"

"Dave'e bir şeyler oldu. Hafta sonunu yalnız geçirecekmişiz. İkinci balayımızı yaşayacakmışız."

Joanna bir önseziyle irkildi, déjà vu diye aklından geçirdi. Sonra bu endişeyi kafasından uzaklaştırmaya çalışarak, "Aman ne güzel!" dedi.

"Jonny ile Kenny'yi komşulara bırakacağız. Ama Adam'ı size bırakırsam daha iyi olacağını düşündüm."

Joanna, "Tabii," dedi. "Pete ile Kim'in de birbirleriyle kavga etmelerini önlemiş oluruz böylelikle. Ne yapacaksınız, şehre mi iniyorsunuz?"

"Hayır, burada kalacağız. Umarım kar iyice bastırır da kapanıp kalırız. Oğlanı yarın okuldan sonra getiririm, olur mu? Pazar akşamı da alırım."

"Olur. Ev arama işi nasıl gidiyor?"

"Pek iyi değil. Bu sabah Norwood'da çok güzel bir ev buldum ama içindekiler nisanın birine kadar çıkmayacaklarmış."

"Eh, kaçırma onu."

"Yo, o kadar bekleyemem. Bugün buluşalım mı?"

"İmkânsız. Gerçekten biraz *temizlik* yapmak zorundayım."

"Gördün mü bak? Sen de değişmeye başladın. Stepford'ın sihirli gücü harekete geçti."

*

Turuncu eşarplı, çizgili yapay kürk mantolu bir siyah kadın kütüphane memuresinin masası önünde durmuş bekliyordu. Masanın üzerindeki birkaç kitabı parmak uçlarıyla tutuyordu. Joanna'ya baktı. Çekingen bir gülümsemeyle selam verdi. Joanna da hafiften gülümseyerek selamını aldı. Siyah kadın başını çevirdi – masanın arkasındaki boş sandalyeye, sandalyenin arkasındaki kitap raflarına baktı. Uzun boyluydu. Teni koyu güneş yanığı gibiydi. Kısacık kesilmiş siyah saçları, kocaman kara gözleri vardı. Egzotik görünüşlü, çekici bir kadındı. Otuz yaşlarında görünüyordu.

Joanna masaya yaklaştı. Eldivenlerini çıkarıp cebindeki kartı aldı. Masanın üzerinde Bayan Austrian'ın adı yazılı tabelaya baktı. Sonra gözlerini birkaç adım ötede duran siyah kadının ince, uzun parmaklarının altındaki kitaplara çevirdi, Iris Murdoch'ın *Kesik Bir Baş*'ı, sonra *Kafesteki Kuş Neden Şakır Bilirim* ve *Büyücü.* Joanna karta baktı. Skinner'ın *Özgürlük ve Onurun Ötesi* kitabı on ikinci ayın ikisine dek onun üzerine kayıtlıydı. Joanna kadına dostça bir şeyler söylemek, hoş geldiniz demek istedi –geçen gün sözü edilen siyah ailenin hanımı ya da kızı olmalıydı– ne var ki, açık fikirli bir beyaz havasına bürünmek istemiyordu. Kadın siyah *olmasaydı* konuşmaya kalkışacak mıydı? Evet, böyle bir durumda... Siyah kadın, "İstesek burayı olduğu gibi kaldırırız da, kimselerin ruhu duymaz," dedi. Joanna gülümsedi. "Aslında öyle yapmak gerek. Kadının da aklı başına gelir. İşini bırakıp gitmez," diye kütüphane memuresinin boş sandalyesini işaret etti.

Siyah kadın gülümseyerek, "Her zaman böyle boş mudur burası?" diye sordu.

Joanna, "Hiç *böyle* görmemiştim," dedi. "Ama buraya hep öğleden sonraları ve cumartesi günleri gelirim."

"Stepford'a yeni mi geldiniz?"

"Üç ay oldu."

Siyah kadın, "Ben geleli de üç *gün* oldu," dedi.

"Umarım seversiniz."

"Öyle olacak gibi."

Joanna elini uzattı. Gülümseyerek, "Ben Joanna Eberhart," dedi.

Siyah kadın da gülümseyerek onun elini sıktı. "Ben de Ruthanne Hendry."

Joanna başını kaşıyarak düşündü. "Bu ad bana hiç yabancı *değil*. Bir yerlerde görmüş olmalıyım," dedi.

Kadın gülümsedi. "Ufak çocuğunuz var mı?"

Joanna şaşkınlıkla başını salladı.

Kadın, *"Penny'nin Bir Tasarısı Var* diye bir çocuk kitabı yazmıştım." dedi. "Burada da var. Gelir gelmez kataloğa baktım."

Joanna, "*Tabii ya!*" dedi. "Kim iki hafta kadar önce almıştı. Ben de çok beğenmiştim! Kız çocuklara bebeklerine çay pişirip evcilik oynamaktan başka şeyler öğütleyen bir kitap bulabilmek öyle sevindirici ki."

Ruthanne Hendry, "Gizli propaganda," diye gülümsedi.

Joanna, "Resimleri de siz yapmışsınız," dedi. "Çok güzeldi."

"Teşekkür ederim."

"Yeni kitap yazıyor musunuz?"

Ruthanne Hendry başını sallayarak onu doğruladı. "Kafamda taslağı hazır. Yerleşir yerleşmez çalışmaya başlayacağım."

Bayan Austrian kütüphanenin arkasındaki odadan çıkıp seke seke geldi. "Ah, çok özür dilerim. Sabahları burası öyle sessiz sakin oluyor ki," dedi. Durdu. Gözlerini kırpıştırdı. Yine seke seke ilerledi. "Ben de içeride, büroda çalışıyorum. Buraya bir zil koymak gerek. Birisi gelince çalar, ben de duyar

gelirim. Merhaba, Bayan Eberhart." Joanna'ya ve Ruthanne Hendry'ye gülümsedi.

Joanna, "Merhaba," dedi. "Bu bayan, kütüphanenizdeki kitaplardan birinin yazarı. *Penny'nin Bir Tasarısı Var.* Ruthanne Hendry."

"Ya, öyle mi?" Bayan Austrian masasına oturdu, yumuk yumuk pembe elleriyle sandalyenin kenarlarını tuttu. "Çok aranılan bir kitap," dedi. "Şu anda okuyucularda iki kopyası vardı. Ondan önceki iki tanesi de geri gelmedi."

Ruthanne Hendry, "Bu kütüphaneyi *sevdim*. Üye olabilir miyim?" diye sordu.

"Stepford'da mı oturuyorsunuz?"

"Evet, yeni taşındım."

"Öyleyse hoş geldiniz. Tabii üye olabilirsiniz," diyen Bayan Austrian çekmecesini açtı, beyaz bir kart çıkardı ve kitap kümesinin yanına koydu.

İki telefon işçisinden başka kimsenin olmadığı Büyük Çarşı'nın kafeteryasında Ruthanne kahvesini karıştırırken Joanna'ya baktı ve "Bir şey soracağım ama doğru cevap verin," dedi. "Bizim ev alıp buraya yerleşmemiz çok tepki yarattı mı?"

Joanna, "Kulağıma hiç öyle bir şey çalınmadı," diye karşılık verdi. "Burada hiçbir şeye tepki uyanmaz. Erkekler Kulübü dışında insanların bir araya geldikleri bir yer yok."

Ruthanne, "*Erkeklere* sözüm yok," dedi. "Yarın akşam Royal de katılacak kulübe. Ama çevredeki *kadınlar*..."

Joanna, "Dinleyin beni..." diye Ruthanne'in sözünü kesti. "Bunun *renk* ile ilgisi yok. Herkese öyle davranıyorlar. Bir fincan kahve içmeye ayıracak zamanları yok. Ev işinden başka bir şey düşünmüyorlar."

Ruthanne başını salladı. "Bana göre hava hoş," dedi. "Ben yalnızlıktan sıkılmam. Öyle olmasaydı buraya taşınmayı göze almazdım zaten. Yine de..."

Joanna ona Stepfordlı kadınların nasıl olduklarını ve onlara benzememek için Bobbie'nin buradan taşınmayı tasarladığını anlattı.

Ruthanne, "*Beni* ev kadınına dönüştürebilecek *hiçbir şey* yoktur," dedi. "Buradaki kadınların genel davranışı bu ise, diyeceğim yok. Ben çocukları düşünerek, kadınların tutumunun rengimize bağlı olmasından endişe duyuyordum." Ruthanne'in biri dört, biri altı yaşında iki kızı vardı. Kocası Royal, şehirdeki üniversitelerden birinin sosyoloji bölümü dekanıydı. Joanna, Walter'dan, Pete ve Kim'den, kendisinin fotoğraf merakından söz etti.

Birbirlerine telefon numaralarını verdiler. Ruthanne "*Penny*'yi yazarken hiçbir yere çıkmadım, eve kapanıp kaldım," dedi. "Ama ilk fırsatta seni arayacağım."

Joanna, "Ben *seni* ararım," dedi. "İşin olursa çekinmeden söylersin. Seni Bobbie'yle tanıştırmak istiyorum. Birbirinizden hoşlanacağınıza eminim."

Arabalarına doğru giderlerken –kütüphanenin önünde park etmişlerdi– Joanna, Dale Coba'nın uzaktan kendisine baktığını gördü. Tarih Kurumu'nun yakınlarında açılan oyuncakçının önünde toplanmış bir grup erkeğin ortasında duruyordu. Kucağında bir kuzu vardı. Joanna onu selamladı, canlıdan ayırt edilemeyen kuzuyu tutan Coba da ona selam verip gülümsedi.

Joanna onun kim olduğunu Ruthanne'e söyledi. Sonra Ike Mazzard'ın Stepford'da oturduğundan haberi olup olmadığını sordu.

"Kim?"

"Ike Mazzard. Ressam."

Ruthanne bu adı hiç duymamıştı. Birden Joanna kendisini çok yaşlı buldu. Ya da çok beyaz.

Adam'ın hafta sonu onlarda kalması bir bakıma kötü, bir ba-

kıma iyi oldu. Cumartesi günü Adam, Pete ve Kim evde ve bahçede güzel güzel oynadılar. Ama buz gibi ayaz olan pazar günü, Walter televizyonda maç seyredeceğim diye (bir önceki pazar ki kızak kaydıktan sonra bunu hak etmişti) oturma odasına kimseyi sokmayınca, Adam ve Pete asker oldular ve yemek masasına örtülen battaniyenin içindeki kalede savaş verdiler. Sonra keşfe çıkıp bodrumda incelemeler yaptılar (Joanna, "Karanlık odaya girmeyin," diye diye bir hâl oldu), daha sonra da Pete'in odasında Star Trek oyuncaklarıyla oynadılar. Tüm oyunlarda ne tuhaftır, hep aynı düşman vardı: Aptal Kim. Oğlanlar ona bağırıyor, hakaret ediyor, yanlarına yanaştırmak istemiyorlardı. Zavallı Kim de gerçekten aptallık ediyordu. Onlarla beraber oynamak istiyor, resim kitabını boyamaya, annesinin filmleri yerleştirmesine yardım etmeye hatta –Joanna'nın çaresizlik içinde önerdiği– kurabiye pişirmeye yanaşmıyordu. Adam ve Pete paylanmaya, Kim okşanıp sevilmeye, Walter ise herhangi bir şeye aldırmıyordu.

Bobbie ile Dave, Adam'ı almaya geldiklerinde Joanna bayağı sevindi.

Ama Bobbie ve Dave'in ne kadar iyi göründüklerini görünce, çocuğu almış olduğuna da sevindi. Bobbie saçlarını yaptırmıştı ve –ya makyajdan ya sevişmekten, muhtemelen her ikisinden dolayı– çok güzelleşmişti. Dave de çok şık, çok dinç ve mutlu görünüyordu. Kapı açılınca onlarla birlikte soğuk doldu içeri. Dave deri eldivenli ellerini ovuşturarak "Merhaba, Joanna, ne yaptın bakalım?" dedi. Kürk mantosuna sarınmış olan Bobbie de, "Umarım Adam fazla yaramazlık etmemiştir," dedi.

"Hayır. Hiçbir şey yapmadı," diye cevap verdi Joanna. "İkiniz de çok iyi görünüyorsunuz."

"Çok *iyiyiz*," dedi Dave. Bobbie de gülümseyerek söze katıldı. "Çok güzel bir hafta sonuydu. Yardımlarınız için teşekkür ederiz."

"Sözünü etmeye bile değmez," dedi Joanna. "Önümüzdeki haftalardan birinde de ben Pete'i *sizin* başınıza saracağım."

Bobbie, "Çok seviniriz," dedi. Dave, "Ne zaman istersen haber ver," diyerek Adam'a seslendi. "*Adam, gitme zamanı geldi!*"

"Yukarıda, Pete'in odasında."

Dave eldivenli ellerini boru gibi birleştirip ağzına götürerek "*Adam, biz geldik! Hadi eşyanı topla!*" diye seslendi.

"Paltolarınızı çıkarın," dedi Joanna.

"Daha gidip Jon'la Kenny'yi de alacağız," diye atıldı Dave. Bobbie de, "Siz de biraz başınızı dinleyin. Kimbilir evi nasıl altüst etmişlerdir," dedi.

Joanna, "Ömrümün en *sakin* pazarını geçirdim diyemem," dedi. "Ama dün gerçekten çok iyiydi."

Walter elinde bardakla mutfaktan çıktı, "Merhaba!" diye onları selamladı.

Bobbie, "Merhaba, Walter," Dave de, "Merhaba, dostum," dediler.

"İkinci balayı nasıl geçti?" diye sordu Walter.

"Birincisinden daha iyi," dedi Dave. "Sadece biraz daha kısa sürdü." Walter'a bakarak hafifçe güldü.

Joanna, Bobbie'nin espri yapmasını bekleyerek ona baktı. Bobbie ona gülümsedikten sonra başını merdivene çevirdi. "Merhaba, şekerim, hafta sonunu iyi geçirdin mi?" diye sordu.

Adam çantasını merdivene değdirmemek için bir yana eğilerek, "Gitmek istemiyorum," dedi. Pete ile Kim de arkasında duruyorlardı. Kim, "Bir gece daha kalsa olmaz mı?" diye sordu.

Bobbie, "Olmaz, canım, yarın okul var," dedi. Dave de, "Hadi bakalım, dostum, mafyanın öteki elebaşlarını toplayacağız daha," diye seslendi.

Adam surat asıp merdivenden indi. Joanna portmantodan onun paltosuyla çizmelerini çıkardı. Dave, "Geçen gün bana

sorduğun konuda bilgi aldım," dedi. Walter, "Ya. İyi öyleyse," diye cevap verdi. Sonra ikisi birlikte oturma odasına girdiler.

Joanna, Adam'ın paltosunu Bobbie'ye uzattı. Bobbie teşekkür ederek paltoyu aldı, giysin diye Adam'a tuttu. Adam çantasını yere bıraktı. Kollarını kanat gibi arkaya açarak paltoyu giydi.

Adam'ın çizmelerini elinde tutan Joanna, "Bunları torbaya koyayım mı?" diye sordu.

Bobbie, "Hayır, rahatsız olma," dedikten sonra Adam'ı kendisine çevirdi, paltonun düğmelerini iliklemesine yardım etti.

Adam, "Ne güzel kokuyorsun," dedi.

"Teşekkür ederim, şekerim."

Çocuk bir tavana, bir annesine baktı. "Bana şekerim *demeni* istemiyorum," dedi. "*Eskiden* hoşuma gidiyordu ama artık gitmiyor."

Bobbie, "Özür dilerim. Bir daha söylemem," diyerek gülümsedi ve oğlunu alnından öptü.

Walter'la Dave oturma odasından çıktılar. Adam çantasını aldı. Kim ve Pete'le vedalaştı. Joanna, Adam'ın çizmelerini Bobbie'ye verdi, öpüştüler. Bobbie daha ısınmamıştı, yanakları buz gibiydi ve gerçekten güzel *kokuyordu.* Joanna, "Yarın konuşuruz," dedi.

Bobbie, "Tabii," diye karşılık verdi. Gülümsediler birbirlerine. Bobbie sokak kapısında bekleyen Walter'ın yanına gitti, yanağını uzattı. Walter durakladı –Joanna bunun nedenini anlayamadı– sonra Bobbie'nin yanağına bir öpücük kondurdu.

Dave, Joanna'yı öptü. Walter'ın koluna vurarak, "Hoşça kal, dostum," deyip Bobbie ve Adam'ın ardından çıktı.

"Artık oturma odasına girebilir miyiz?" diye sordu Pete.

"İstediğiniz gibi girin," dedi Walter.

Pete önden, Kim arkadan koştular.

Joanna ile Walter, sokak kapısının camından Bobbie, Dave ve Adam'ın arabaya binişlerini seyrettiler.

Walter, "Harika bir şey," dedi.

Joanna, "Ne iyi görünüyorlardı, değil mi?" diye sordu. "Bobbie bizim partide bile bu kadar güzel değildi. Neden onu öpmek istemedin?"

Walter sesini çıkarmadı. Sonra, "Bilmem, *yanaktan* öpmek pek sinema özentisi gibi geliyor bana," dedi.

"Eskiden hiç itiraz etmezdin."

"Demek ki değişmişim."

Joanna arabanın kapılarının kapanışını, farların yanışını izledi. "*Biz* de baş başa bir hafta sonu geçirsek nasıl olur?" dedi. "Pete'i onlar alacaklar, öyle dediler. Van Santlar da Kim'i alırlar."

"Çok iyi olur. Tatilden hemen sonraki hafta sonu yaparız bu işi."

"Belki de Kim'i Hendrylere bırakırım. Altı yaşında bir kızları var, ayrıca Kim'in siyah bir aileyi yakından tanımasını istiyorum."

Araba hareket etti. Arkasındaki kırmızı ışıklar giderek uzaklaştı. Walter iç kapıyı kapattı, kilitledi ve dış lambaları söndürdü. "Bir kadeh içer misin?" diye sordu.

Joanna, "Hem de nasıl!" dedi. "Böylesi bir günden sonra içki gerekli."

Of, ne menem bir pazartesiydi o! Pete'in odası yeni baştan düzeltilecek, öteki odalar derlenip toplanacak, çarşaflar değiştirilecek, çamaşır yıkanacak (tabii bir yığın çamaşır biriktirmişti), ertesi günkü alışveriş listesi hazırlanacak ve Pete'in üç pantolonunun paçaları uzatılacaktı. Joanna bu işleri *yapacaktı* – yapılması gerekli ö*teki* işleri hesaba katmıyordu: Yoksa Noel alışverişini tamamlamak, Noel kartlarını yazmak ve Pete'in sınıf müsameresinde giyeceği kostümü (bu *kazık* için

eksik olmayın, Bayan Turner) hazırlamak gerekliydi. Neyse ki Bobbie telefon etmedi, kahve içip gevezelik edilecek gün değildi. Joanna, *Acaba Bobbie haklı mı? Gerçekten değişiyor muyum?* diye düşündü. Yok canım, arada bir ev işlerini yoluna koymak *gerekliydi*, yoksa ev *Bobbie*'nin evine dönerdi. Hem örnek bir Stepfordlı ev kadını bütün bu işleri serinkanlılıkla yapar, Joanna gibi elektrik süpürgesini kordonuna dolayıp sonra da kordonu kurtarayım derken parmaklarını süpürgeye kaptırmazdı.

Joanna, oynadıktan sonra oyuncaklarını yerine kaldırmadığı için Pete'i bir hayli payladı. Pete surat astı, annesiyle saatlerce konuşmadı. Kim de öksürüp duruyordu.

Walter o gün ev işlerine yardım edemeyeceğini söyleyip özür dileyerek, Herb Sundersen'ın tıklım tıkış dolu arabasına atlayıp gitti. Erkekler Kulübü'nde yoğun çalışmalar vardı. Noel Oyuncakları Projesi üzerinde çalışıyorlardı. (Bu oyuncaklar kimin için hazırlanıyordu? Stepford'da yoksul çocuklar mı vardı? Joanna hiç görmemişti.)

Joanna, Pete'in kardan adam kostümünü yapmak için beyaz bir çarşaf kesti. Sonra çocuklarla oyun oynadı (oyun boyunca Kim sadece bir kez öksürdü, bir iyileşseydi bu çocuk), sonra Noel kartlarını "L" harfine dek yazdı ve saat onda yattı. Elinde Skinner'ın kitabıyla uyuyakaldı.

Salı günü daha az yüklüydü. Joanna kahvaltı bulaşıkların toplayıp yatakları düzelttikten sonra Bobbie'ye telefon etti – kimse açmadı, Bobbie ev aramaya çıkmış olmalıydı. Joanna Büyük Çarşı'ya indi, haftalık alışveriş yaptı. Yemekten sonra tekrar Büyük Çarşı'ya uğradı, kreşin fotoğraflarını çekti ve okul otobüsünden az önce eve vardı.

Walter bulaşıkları yıkadı *sonra* Erkekler Kulübü'ne gitti. Oyuncaklar şehirdeki yoksul çocuklarla hastanelerde yatan çocuklara gönderilecekmiş. *Buna* bir diyeceğin yok ya Bayan

Eberhart? Yoksa Bayan Ingalls* olmayı yeğler miydi şimdi? Bayan Ingalls-Eberhart?

Joanna, Pete ile Kim'i yıkayıp yatırdıktan sonra Bobbie'yi aradı. Bobbie'nin iki gündür *kendisini* arayıp sormamış olması tuhaftı. Bobbie, "Alo?" diye açtı telefonu.

"Kaç gündür nerelerdesin?"

"Kiminle görüşüyorum?"

"Ben *Joanna,* Bobbie!"

"Ah, merhaba," dedi Bobbie, "Nasılsın?"

"Çok iyiyim. Ya sen? Sesin biraz tuhaf geliyor."

"Hayır, iyiyim," dedi Bobbie.

"Bu sabah şansın açık mıydı?"

"Ne bakımdan?"

"Ev bulma işinden söz ediyorum canım."

"Bu sabah alışverişe çıktım," dedi Bobbie.

"Neden bana uğramadın?"

"Çok erken gittim."

"Ben de saat on civarında çıktım çarşıya. Demek kıl payı kaçırmışız birbirimizi."

Bobbie cevap vermedi.

"Bobbie?"

"Efendim?"

"İyi olduğuna *emin* misin?"

"Tabii. Ütü yapıyorum."

"Bu saatte mi?"

"Dave'in yarın sabah giyecek gömleği yok."

"Ya, öyleyse yarın sabah ara beni. Belki öğle yemeğini birlikte yeriz. Tabii eğer sen ev aramaya çıkmayacaksan."

"Hayır, çıkmayacağım," dedi Bobbie.

"Öyleyse ara beni, olur mu?"

"Olur," dedi Bobbie. "Hoşça kal, Joanna."

"Hoşça kal."

---

* Laura Ingalls Wilder'ın kendi hayatını yazdığı diziye de uyarlanan *Küçük Ev* kitap serisindeki bir karakter. *–yhn*

Joanna telefonu kapattı. Eli telefonun üzerinde, öylece kalakaldı. Tuhaftır ama – Bobbie'nin Charmaine gibi değiştiği fikrine kapılmıştı. Yok, Bobbie değişmezdi, olamazdı bu. Herhalde Dave'le kavga etmiş olacaklardı. Neden kavga ettiklerini telefonda anlatmak istememiş olmalıydı. Yoksa kendisi farkına varmadan Bobbie'yi kıracak bir şey mi yapmıştı? Pazar günü Adam'ın onlarda kalmasıyla ilgili bir şey söylemişti de Bobbie yanlış yorumlayıp alınmış mıydı acaba? Ama hayır, her zamanki gibi dostça ayrılmışlar, birbirlerini yanaklarından öpmüşler ve daha sonra arayacaklarını söylemişlerdi. (Joanna şimdi düşünüyordu da, pazar akşamı da Bobbie'de bir değişiklik vardı – her zamanki gibi konuşmuyor ve daha yavaş hareket ediyordu). Belki de hafta sonu Dave'le birlikte esrar içmişlerdi. Bobbie daha önce de birkaç kez esrarı denediklerinden ama etkili olmadığından söz etmişti. Kimbilir, belki bu sefer...

Joanna birkaç Noel kartı yazdı.

Sonra Ruthanne Hendry'ye telefon etti. Ruthanne onun kendisini aramasına sevindi, çok dostça konuştu. Ruthanne'in da Joanna kadar severek okuduğu *Büyücü*'den söz ettiler. Sonra Ruthanne ona yeni yazdığı kitabı anlattı. Bu da Penny'nin bir başka hikâyesi olacaktı. Ertesi hafta içinde bir gün öğle yemeğinde buluşmak için sözleştiler. Joanna, Bobbie'ye de haber verecek, üçü birlikte Eastbridge'deki Fransız lokantasına gideceklerdi. Ruthanne pazartesi sabahı ona telefon edecekti.

Joanna, Noel kartlarını yazdı ve Walter gelinceye dek yatakta Skinner'ın kitabını okudu. Walter geldiği zaman Joanna, "Bu akşam Bobbie'yle konuştum," dedi. "Bir tuhaftı – değişik, cansız bir tavrı vardı."

Walter ceketinin ceplerini masanın üzerine boşaltarak "Koşuşturup durmaktan yorgun düşmüştür," dedi.

"Pazar günü de her zamanki Bobbie değildi. Hatta konuşurken—"

"Biraz makyaj yapıp süslenmişti, o kadar," diye kestirip attı Walter. "Yoksa yine o kimyasal madde safsatasına mı başlayacaksın?"

Joanna kitabı battaniyenin altındaki dizlerine bastırarak kaşlarını çattı. "Dave yine esrar içtiklerinden söz etti mi?"

Walter, "Hayır," dedi. "Ama belki içmişlerdir ve senin sezinlediğin değişiklik ondandır."

Seviştiler. Ama Joanna sinirliydi, kendini içtenlikle veremedi, ikisi pek hoşnut kalmadılar gibi geldi Joanna'ya.

Bobbie telefon etmedi. Saat bire doğru Joanna ona gitti. Arabadan inerken köpekler ona havladılar. Evin arkasında zincirliydiler. Tazı arka ayakları üzerine kalkmış, pençelerini sallayarak havlıyor; çoban köpeği de hantal görünümüne uygun sesiyle kısa kısa havlıyordu. Bobbie'nin mavi Chevrolet'si kapının önünde duruyordu.

Pırıl pırıl, gıcır gıcır oturma odasına girdikleri zaman – yastıklar, minderler kabartılmış, tahtalar cilalanmış, dergiler kanepenin arkasındaki cilalı masanın üzerine özenle yerleştirilmişti– Bobbie gülümseyerek Joanna'ya döndü, "Özür dilerim, öyle çok işim vardı ki, sana söz verdiğim aklımdan çıkmış," dedi. "Yemek yedin mi? Gel, mutfağa geçelim. Sana sandviç yapayım. İçine ne koymamı istersin?"

Bobbie pazar günkü gibiydi – güzel saçları özenle taralı, yüzü boyalı, yeşil süveterinin altına destekli sutyen takmış, kahverengi plili etekliğinin içine kalçalarını dolgun gösteren bir korse giymişti.

Her şeyin ayna gibi parıldadığı temiz ve düzenli mutfağa girdiklerinde, "Evet, değiştim," dedi. "Kendimi iyice bıraktığımı, derbederleştiğimi fark ettim. İyi bir ev kadını olmak ayıp değil. Nasıl Dave kendi işini özenle yapıyorsa, ben de bana düşen görevi gereğince yapmaya ve biraz da kendime bakmaya karar verdim. Gerçekten sandviç istemiyor musun?"

Joanna istemediğini belirlemek için başını iki yana salladı. *"Bobbie.* Ben..." diye söze girdi. "Ne olduğunu anlamıyor musun? Bu kasabadaki bela her neyse, sonunda *seni* de yakaladı! Tıpkı Charmaine'e olduğu gibi."

Bobbie gülümsedi. "Bana bir şey olmadı. Bu kasabada da bir şey yok. Saçma sapan şeyler düşünmüşüm. Stepford güzel, sağlıklı bir yer."

"Yani... artık buradan taşınmak istemiyor musun?"

Bobbie, "Hayır," dedi. "O da saçma bir fikirdi. Burada çok mutluyum. Hiç değilse bir kahve içseydin."

Joanna, Walter'ın bürosuna telefon etti. Esther, *"İyi* günler!" diye açtı telefonu. "Sesinizi duyduğuma *nasıl* sevindim. Sizin orası şimdi *ne güzeldir* kimbilir, yoksa burada, şehirde misiniz?" ,

"Hayır, evdeyim. Walter'ı bağlar mısınız lütfen?"

"Kendisi şimdi toplantıda."

"Önemli bir şey görüşeceğim. Lütfen haber verin."

"Öyleyse bir saniye bekleyin."

Joanna çalışma masasında oturmuş, bir yandan telefonun bağlanmasını bekliyor, bir yandan da orta çekmeceden çıkardığı kâğıtlara, zarflara, masanın üzerindeki takvime –Salı/14 Aralık– ve Ike Mazzard'ın yaptığı resme bakıyordu.

"Şimdi geliyor, Bayan Eberhart," dedi Esther. "Umarım Kim'e ya da Peter'a bir şey olmamıştır."

"Hayır, çocukların bir şeyi yok."

"İyi. Herhalde—"

Walter'ın sesi duyuldu. "Alo?"

"Walter?"

"Alo. Ne var?"

"Walter hiç ses çıkarmadan beni dinlemeni istiyorum. Bobbie *gerçekten* değişmiş. Bugün ona gittim. Ev tıpkı... Ev *pırıl pırıl* olmuş, Walter. Kendisi de... Bana bak, banka

cüzdanlarını sen mi aldın? Her tarafta aradım, bulamadım. Walter?"

"Evet, cüzdanlar bende. Dave'in öğüdünü dinleyip bir miktar borsa yatırımı yaptım. Sen ne yapacaktın cüzdanları?"

"Ne kadar paramız olduğuna bakacaktım. Eastbridge'de bir ev gördüm. Gerçi—"

"Joanna."

"—bu evimizden biraz daha pahalı, ama—"

"Joanna, dinle beni."

"Artık burada bir an daha—"

"Beni dinle diyorum sana!"

Joanna telefonu avucunda sıktı. "Dinliyorum," dedi.

Walter, "Eve erken gelmeye çalışacağım," dedi. "Ben gelene dek hiçbir şey yapma. Duyuyor musun beni? Herhangi bir bağlantıya girme. Sanırım yarım saat içinde çıkabilirim."

"Burada bir gün daha kalmam," dedi Joanna.

"Ben gelinceye dek bekle, olur mu? Bunu telefonda konuşamayız."

"Banka cüzdanlarını da getir."

"Ben gelmeden hiçbir şey yapma." Telefon kapandı.

Joanna da telefonu kapattı.

Kâğıtları, zarfları orta çekmeceye kaldırıp çekmeceyi kapattı. Sonra kitaplıktan telefon rehberini aldı, Eastbridge'deki Bayan Kirgassa'nın numarasına baktı.

Joanna'nın düşündüğü ev –St. Martinlerin evi– daha satılmamıştı. Bayan Kirgassa, "Siz eve baktığınızdan bu yana fiyatı biraz daha indirdiler sanıyorum," dedi.

"Sizden bir ricam var," diye açıkladı Joanna. "Evi alma ihtimalimiz var. Kesin cevabı yarın vereceğim. Lütfen, en çok ne kadar indirim yapacaklarını öğrenip bana bildirir misiniz?"

Bayan Kirgassa, "Hemen sizi ararım," dedi. "Acaba Bayan Markowe ev buldu mu? Bu sabah kendisiyle buluşacaktık ama gelmedi."

"Fikrini değiştirmiş. Taşınmayacakmış. Ama ben taşınacağım." Joanna, Stepford'daki evi satın aldıkları emlakçı Buck Raymond'ı aradı, "Salt meraktan soruyorum. Evi yarın satılığa çıkardığımızı varsayalım, aldığımız fiyata satabilir miyiz?" diye sordu.

Buck, "Hiç kuşkunuz olmasın," dedi. "Buradaki evler sürekli alıcı bulur. Verdiğinizi, belki biraz da fazlasıyla geri alırsınız. Evden hoşnut değil misiniz?"

"Hayır."

"Doğrusu üzüldüm. Evi alıcılara göstermeye başlayayım mı? Şu anda yanımda bir karı koca var. Onlar tam—"

Joanna, "Hayır, daha şimdi değil," diye adamın sözünü kesti. "Ben size yarın haber veririm."

"Dur bir dakika, dinle beni," dedi Walter.

Joanna başını hızla salladı. "Hayır," dedi. "Hayır. Olmaz. Bu meret her neyse, etkisini dört ayda gösteriyor. Demek oluyor ki önümde bir ayım kaldı. Belki daha da az. Buraya eylülün dördünde taşındık."

"Joanna, Tanrı aşkına—"

"Charmaine buraya temmuzda gelmiş. Kasımda değişti. Bobbie ağustosta gelmişti, şimdi aralık." Joanna arkasını döndü, Walter'dan uzaklaştı. Musluk sızıntı yapıyordu. Joanna vurup sıkıştırdı, sızıntı kesildi.

Walter, "Sağlık Bakanlığı'ndan cevap geldi ya," dedi.

"Bobbie'nin kulakları çınlasın saçmalık!" Döndü. Kocasına baktı. *"Bir şey* var, mutlak *var*," dedi. "Git de kendi gözünle gör... Lütfen gidip bakar mısın? Memelerini ta buraya çıkarmış, kalçaları top gibi! Ev reklam filmlerindeki göstermelik evlere dönmüş. Tıpkı Carol'ınki, Donna'nınki, Kit Sundersen'ınki gibi!"

"Günün birinde temizlemesi gerekiyordu. Domuz ahırına dönmüştü ev."

"Bobbie *değişti,* Walter! Eskisi gibi *konuşmuyor,* eskisi gibi

düşünmüyor – ben de elimi kolumu bağlayıp başıma aynı şeyin gelmesini bekleyecek değilim!"

"Biz—"

Kim veranda kapısından içeri girdi. Kenarları kürklü başlığın çevrelediği yüzü soğuktan kızarmıştı.

"Girme buraya, Kim," dedi Walter.

"Gezmeye gidiyoruz. Yiyecek bir şeyler almaya gelmiştim," diye sokuldu Kim.

Joanna kurabiyelerin durduğu kavanozu açtı. Kurabiye çıkardı. Onları Kim'in eldivenli avucuna koyarak, "Al bakalım," dedi. "Evden fazla uzaklaşmayın. Hava kararıyor."

"Çikolatalı bisküvi de versene."

"Çikolatalı bisküvi *yok*. Hadi bakalım."

Kim çıktı. Walter kapıyı kapattı.

Joanna elindeki kurabiye kırıntılarını silkeledi. "Buradan daha güzel bir ev var," dedi. "Elli üç bin beş yüze bırakıyorlar. Bu evi de o kadara satabilirmişiz, Buck Raymond öyle dedi."

Walter, "Buradan taşınmayacağız," dedi.

"Ama taşınırız *demiştin*."

"Önümüzde yazdan önce olmaz—"

"Önümüzdeki yaz ben *ben* olmaktan çıkacağım!"

"Joanna!"

"Anlamıyor musun? *Bana* da olan olacak, hem *ocak* ayında!"

"Sana *hiçbir şey* olacağı yok."

"Ben de Bobbie'ye öyle demiştim! Şişe suyu içiyor diye alay etmiştim onunla."

Walter ona yaklaştı. "Suda da, havada da bir şey yok," dedi. "Onlar sana anlattıkları nedenlerden ötürü değiştiler. Şimdiye dek tembel ve savruk olduklarını anladıkları için değiştiler. Bobbie kendine özen göstermeye başlamışsa, zamanıdır. Arada bir sen de aynaya baksan bir şey kaybetmezsin."

Joanna ona baktı. Walter kızararak başını öteye çevirdi, sonra yeniden karısına döndü. "Doğru söylüyorum," dedi.

"Çok güzel kadınsın ama bir partiye ya da başka yere gideceğin zamanlar dışında kendine hiç bakmıyorsun."

Walter arkasını döndü. Ocağın başına gitti, düğmelerden birini sağa sola çevirdi.

Joanna ona bakıyordu.

"Biliyor musun, ne yapacağız—" diye başladı Walter.

Joanna atıldı. "Benim de değişmemi mi *istiyorsun*?"

"Hayır. Tabii ki, hayır. Saçmalama." Döndü, Joanna'ya baktı.

"İstediğin *bu* mu?" diye üsteledi Joanna. "İki dirhem bir çekirdek, taş bebek kılıklı bir ev kadını mı istiyorsun?"

"Ben sadece dedim ki—"

"*Onun için* mi Stepford'dan başka yer istemedin? Biri kulağını mı büktü? 'Walter, karını Stepford'a götür, oranın havasında bir şey var, karın dört ayda bambaşka biri olur,' mu dediler?"

Walter, "Havada bir şey yok," dedi. "Gerçi kulağımı bükmeye büktüler ama sadece burada okulların iyi, vergilerin düşük olduğunu söylediler. Dinle beni. Olaya senin açından bakmaya ve haksızlık yapmamaya çalışıyorum. Sen değişmekten korktuğun için taşınmak istiyorsun – ben de diyorum ki, mantıksız davranıyorsun sinirlerin bozulmuş ve şu anda taşınmak başta Pete ile Kim olmak üzere hepimizi birtakım sıkıntılarla karşı karşıya bırakacak." Walter durdu, soluk aldıktan sonra sözünü sürdürdü. "Ne yapalım, biliyor musun? Sen bir kez Alan Hollingsworth'le konuş. Eğer o da—"

"Kiminle?"

"Alan Hollingsworth'le." Walter konuşurken gözlerini karısından kaçırıyordu. "Psikiyatr. Biliyorsun canım." Gözlerini yeniden Joanna'ya çevirdi. "Eğer bir bunalım geçirmekte olmadığını söylerse—"

"Psikiyatrın gereği yok. Olsaydı bile, Alan Hollingsworth'e gitmezdim. Okul-aile birliği toplantısında karısını gördüm.

Öteki kadınlardan farksız. Adamın saçmaladığımı söyleyeceğinden *emin* olabilirsin."

Walter, "Öyleyse bir başkasına git," dedi. "Kime istersen ona git. Eğer sinirlerinde bir bozukluk... bir bunalım yoksa o zaman buradan taşınırız. En kısa zamanda taşınırız. Yarın sabah sözünü ettiğin eve bakarım, hatta kapora bile bırakırım."

Joanna, "Benim psikiyatra ihtiyacım yok," dedi. "Bana gerekli olan bir önce buradan uzaklaşmak."

"Çocuklaşma, Joanna. Bak, ben iyi bir çözüm yolu öneriyorum. Hepimizi sarsacak büyük bir değişim istiyorsun. Ben de diyorum ki, olayları sağlam kafayla değerlendirip değerlendirmediğini hepimize ve kendine *–özellikle* kendine– kanıtlamak zorundasın."

Joanna sesini çıkarmadan ona baktı.

Walter, "Ne diyorsun?" diye sordu.

Joanna cevap vermedi. Gözlerini dikmiş bakıyordu.

Walter, "Bu akla yatkın gelmiyor mu sana?" diye sordu.

"Bobbie, Dave'le yalnız kaldığı zaman değişti. Charmaine de Ed'le yalnız kalınca değişmişti."

Walter başını sallayarak gözlerini kaçırdı.

Joanna, "Benim başıma gelecek olan da *o zaman* mı gelecek?" diye soydu. "*Baş başa* geçireceğimiz hafta sonu tatilinde mi?"

"Bu fikri ortaya atan *sensin."*

"Ben ortaya atmamış olsaydım, *sen* atar mıydın?"

"Bak işte, görüyor musun? Nasıl konuştuğunun farkında mısın? Dediklerimi bir düşünsen iyi edersin. Aklına böyle esti diye hepimizin yaşantısını bozmaya hakkın yok. Böyle bir şey beklemek akla aykırı olur." Walter bunları söyledikten sonra dönüp mutfaktan çıktı.

Joanna olduğu yerde durdu. Elini alnına götürdü. Gözlerini yumdu. Bir süre öylece kaldı. Sonra elini indirdi, gözlerini açtı, başını salladı. Buzdolabını açtı. Kapaklı bir kâse ile et paketini çıkardı.

*

Walter çalışma masasında oturmuş, sarı not defterine bir şeyler yazıyordu. Kül tablasındaki sigaranın dumanı abajura doğru kıvrılarak yükseliyordu. Walter, Joanna'ya baktı, gözlüğünü çıkardı.

Joanna, "Pekâlâ..." dedi. "Doktora gideceğim. Ama kadın doktora."

"Peki. Bak işte bu iyi fikir."

"Sen de yarın ev için kapora vereceksin, değil mi?"

"Evet," dedi Walter. "Tabii evin herhangi bir eksiği yoksa."

"Yok. Güzel bir ev. Altı yıl önce yapılmış. Ödeme koşulları da iyi."

"Peki öyleyse."

Joanna gözünü Walter'dan ayırmıyordu. "Benim değişmemi *istiyor* musun?" diye sordu.

Walter, "Hayır," dedi. "Sadece arada bir dudaklarını boyasan diyorum. Bu fazla bir değişiklik sayılmaz. Ben *kendimi* de değiştirmek istiyorum, örneğin birkaç kilo versem hiç de fena olmaz."

Joanna saçlarını arkaya attı. "Ben karanlık odada çalışacağım," dedi. "Pete uyumadı daha. Sen göz kulak olur musun?"

Walter, "Tabii," diyerek gülümsedi.

Joanna ona baktı, döndü, odadan çıktı.

Joanna, Sağlık Bakanlığı'na başvurdu. Bakanlık onu Bölge Sağlık Kurulu'na havale etti. *Onlar da* beş kadın psikiyatrın adını ve telefon numaralarını verdiler. En yakında, Eastbridge'de oturan ikisi ocak ortalarına dek randevu vermiyorlardı. Norwood'un kuzeyindeki Sheffield'da oturan üçüncü doktor, cumartesi günü saat iki için randevu verdi. Adı Dr. Margaret Fancher'dı. Telefondaki konuşması hoş bir insan izlenimini uyandırıyordu.

Joanna Noel kartlarını yazdı bitirdi. Pete'in kostümünü tamamladı. Pete ile Kim'e oyuncaklar ve kitaplar aldı. Bobbie

ile Dave'e Noel armağanı olarak da bir şişe şampanya aldı. Walter'a da şehirdeki mağazaların birinden altın bir kemer tokası almıştı. Dokuzuncu Anayol'daki antikacıları da dolaşacak, eski hukuk belgeleri arayacaktı. Ama onun yerine yün bir kazak aldı.

Noel kartları birer ikişer gelmeye başladı – Joanna'nın ailesinden, Walter'ın yanında çalışanlardan, McCormicklerden, Chamalianlardan ve Van Santlardan; Joanna gelen kartları oturma odasındaki kitaplığın üzerine dizdi.

Fotoğraf ajansından yüz yirmi beş dolarlık bir çek geldi.

Cuma öğleden sonra lapa lapa kar yağmasına aldırmadan, Joanna Pete ile Kim'i arabaya koyduğu gibi Bobbie'ye gitti.

Bobbie onları sevinçle karşıladı. Adam, Kenny ve köpekler de sevinçlerini alabildiğine gürültü çıkararak gösterdiler. Bobbie kakao pişirdi, Joanna tepsiyi oturma odasına taşıdı. Bobbie, "Aman dikkatli yürü. Yerleri daha sabah cilaladım," dedi.

Joanna, "Farkındayım," dedi ve yoluna devam etti.

Sonra mutfakta oturup Bobbie'nin –biçimli, güzel Bobbie'nin– kâğıt havlular ve sıvı sabunla ocağı temizleyişini seyretti. Sonunda daha fazla dayanamayıp, "Ne *yaptın* da bu hâle geldin?" diye sordu.

"Eskisi kadar çok yemiyorum," dedi Bobbie. "Bir de daha çok hareket ediyorum."

"En azından beş kilo vermiş olmalısın!"

"Hayır, bilemedin bir iki kilo. Korse giyiyorum."

"Bobbie, *n'olur* geçen hafta sonu ne *olduğunu* bana anlatır mısın?"

"Hiçbir şey olmadı. Evden dışarı çıkmadık."

"Esrar filan içtiniz mi? Ya da uyuşturucu ilaç?"

"Ne münasebet! Saçmalama!"

"Bobbie, sen artık *eski* Bobbie değilsin! Anlamıyor musun bunu? Sen de ötekiler gibi oldun!"

"İnan, Joanna, gerçekten saçmalıyorsun. Tabii ki değişmedim. Eskiden neysem, yine oyum. Sadece aşırı derbeder ve pasaklı olduğumu anladım. Artık bana düşen işleri daha bir özenle, gerektiği gibi yapmaya çalışıyorum – tıpkı Dave gibi."

"Biliyorum, biliyorum," dedi Joanna. "Peki, *Dave* ne düşünüyor bu konuda?"

"Çok mutlu."

"Tahmin ederim."

"Bu sıvı sabun gerçekten iyi. Sen de kullanıyor musun?"

Joanna, *Deli değilim, hayır çıldırmıyorum*, diye düşündü.

Jonny yanında iki çocukla, bitişik evin önünde kardan adam yapıyordu. Joanna, Pete ile Kim'i arabada bıraktı, gidip Jonny'ye merhaba dedi. Jonny, "Merhaba! Bana para verecek misin?" diye sordu.

Joanna elini yüzüne siper edip kardan korunmaya çalışarak, "Şimdi değil," dedi. "Jonny... annenin değişmesini bir türlü aklım almıyor."

Jonny soluk soluğa başını sallayarak, "Çok değişti, değil mi?" diye cevap verdi.

Joanna, "Bilmem," dedi. "Anlayamıyorum."

"Ben de. Eskisi gibi bağırıp çağırmıyor. Sabah erken kalkıp kahvaltı hazırlıyor..." Çocuk eve doğru baktı, kaşlarını çattı. Yüzüne kar taneleri yapışmıştı. "Umarım böyle devam eder. Ama hiç sanmıyorum."

Dr. Fancher ufak tefek, cin suratlı, kırlaşmaya başlamış kısa kahverengi saçlı, sivri kukla burunlu, güleç, gri mavi gözlü bir kadındı. Lacivert bir elbise giymiş, üzerinde Japonların kadın erkek simgesini taşıyan altın bir iğne takmıştı. Parmağındaki yüzüğe bakılırsa evli olmalıydı. Muayenehanesi ferah ve güzeldi. Chippendale mobilyalar, duvarlarda Klee reprodüksiyonları vardı. Çizgili perdeler dışarıdaki güneş ışığı

ve karın beyazlığıyla saydamlaşıyordu. Baş kısmı kâğıt kaplı, kahverengi deriden kanepe vardı. Ama Joanna, maun masanın karşısındaki sandalyeye oturdu. Masanın üzerinde, yeşil sümenin yanında ufak beyaz kâğıtlar duruyordu.

Joanna anlattı. "Size kocamın isteği üzerine başvuruyorum. Stepford'a eylül başında geldik ve en kısa zamanda da gitmek istiyorum. Eastbridge'de bir ev için depozito yatırdık – ama ben çok direttiğim için oldu bu. Kocam... benim mantıksızlık ettiğim fikrinde."

Joanna, Dr. Fancher'a taşınmak isteyişinin nedenini anlattı. Stepfordlı kadınlardan, Charmaine'in ve ardından Bobbie'nin nasıl değişip onlara benzediklerinden söz etti. "Stepford'a hiç gittiniz mi?" diye sordu.

Dr. Fancher, "Bir kez gittim," dedi. "Gidip görülmeye değer demişlerdi, gerçekten de öyleymiş. Güzelliğinin yanı sıra son derece sessiz sakin bir yer olduğunu, hiçbir toplumsal etkinlik yapılmadığını da duydum."

"Gerçekten öyle."

Teksas'taki suç oranı düşük şehri Dr. Fancher da biliyordu. "Bunun nedeni lityum olmalı," dedi. "Geçenlerde gazete öyle olduğunu yazıyordu."

Joanna, "Bobbie'yle Sağlık Bakanlığı'na mektup yazdık," dedi. "Stepford'da sağlığa zararlı bir şey yoktur diye cevap verdiler. Herhalde bizi deli sanmış olacaklar. Doğrusunu isterseniz, o sıralarda ben de *Bobbie*'nin aşırı telaşlı ve endişeli olduğunu düşünüyordum. Kendisine yardımcı olmamı istediği için mektubu ben de imzalamıştım..." Kavuşturduğu ellerine baktı. Parmaklarını açıp avuçlarını birbirine sürttü.

Dr. Fancher susuyordu.

Joanna, "Şundan kuşkulanıyorum..." diye başladı. Sonra, "Tanrım, 'kuşku' sözü de öyle tuhaf ki..." Ellerini ovuşturdu, gözlerini ellerinden ayırmıyordu.

Dr. Fancher, "Neden kuşkulanıyorsunuz?" diye sordu.

Joanna ellerini açtı, etekliğine sürterek konuşmaya başladı. "Bu işte erkeklerin parmağı olduğundan kuşkulanıyorum," diyerek dikkatle Dr. Fancher'a baktı.

Dr. Fancher gülümsemedi. Şaşırmış gibi de görünmüyordu. "Hangi erkeklerin?" diye sordu.

Joanna ellerine bakarak, "Kocamın, Bobbie'nin kocasının, Charmaine'in kocasının," dedi. Başını kaldırdı, "Hepsinin."

Doktora Erkekler Kulübü'nden söz etti.

"Birkaç ay önce bir gece çarşıda fotoğraf çekiyordum. Erkekler Kulübü de tam çarşının arkasındaki sırttadır. Kulübün pencereleri açıktı ve... ve havada bir koku vardı. İlaç ya da kimyasal bir madde kokusu. Sonra perdeler kapatıldı. Belki de benim orada olduğumu bildikleri için perdeleri kapadılar. Çünkü polis beni görmüştü. Durdu, benimle konuştu." Joanna anlattıklarıyla heyecanlanmış, masaya doğru eğilmişti. "Dokuzuncu Anayol'da bir sürü endüstri tesisi var. Oralarda çalışan yüksek kademeli görevleri olan yetkililerin çoğu Stepford'da oturuyorlar ve Erkekler Kulübü'ne üyeler. O kulüpte her gece *bir şeyler* dönüyor. Bunun sadece yoksul çocuklara oyuncak yapmak, içki içip poker oynamak olduğunu sanmıyorum. Amerikan Kimya-Willis ve Stevenson Biyokimya fabrikaları Stepford'da. Onlar Sağlık Bakanlığı'nın bilemeyeceği bazı şeyler çeviriyor olabilirler. Erkekler Kulübü'nde oluyor ne oluyorsa..." Joanna arkasına yaslandı. Ellerini etekliğine sürterek avucunun terini sildi. Dr. Fancher'a bakmıyordu.

Dr. Fancher ona ailesiyle, fotoğrafçılık merakıyla ilgili sorular sordu. Şimdiye dek nerelerde çalıştığı ve Walter ile Kim ve Pete hakkında sorular yöneltti.

Sonunda, "Yer değiştirmek, bir başka yere taşınmak her zaman birtakım bunalımlar yaratır. Hele basit ev kadını olmakla yetinmeyen hareketli bir kadının şehirden kasabaya taşınması küçümsenmeyecek gerilimlere yol açar. Sibirya'ya

sürülmekten farksız gelebilir insana böyle bir göç," diyerek Joanna'ya gülümsedi. "Bayramların, tatillerin peş peşe gelmesi de herkesi büsbütün telaşa sürükler. Hep derim ya, bir yıl *gerçekten* tatil yapıp bayram koşuşturmalarını bir yana bırakmalıyız."

Joanna gülümsemeye çalıştı.

Dr. Fancher öne eğildi. Dirseklerini masaya dayayarak ellerini kavuşturdu. "Ev işinden başka şey düşünmeyen kadınlarla dolu bir kasabada oturmanın sizi nasıl mutsuz kıldığını anlıyorum," dedi. *"Ben* de mutlu olmazdım. Başka uğraşı olan, ev işi dışında merakları olan hiçbir kadın bu durumdan hoşnut olmaz. Ne var ki, özellikle yılın bu döneminde Eastbridge'de ya da bir başka yerde de mutlu olamazdınız sanıyorum – bence kocanız da öyle düşünüyor olmalı."

"Hayır, mutlu olurum."

Dr. Fancher ellerine baktı. Bir parmağını, yüzüklü parmağına bastırıyordu. Joanna'ya baktı. "Kasabaların kişiliği yavaş yavaş, oralara yerleşenlerin kişiliğine uygun olarak biçimlenir. Çok eskiden Sheffield'a birkaç sanatçı ve yazar yerleşti. Onları başkaları izledi. Yeni gelenleri fazla Bohem bulanlar başka yerlere göç ettiler. Sonunda burası bir sanatçılar ve yazarlar kasabası oldu. Tabii herkes sanatçı ya da yazar değil ama burasını Norwood veya Kimball'dan ayırt edecek kadar sanatçı ve yazar var burada. Stepford da aynı şekilde kişiliğini bulacaktır. Bence bu fikir, erkeklerin elbirliği edip kimyasal yollarla karılarının beyinlerini yıkamalarından daha akla yatkın görünüyor. Hem böyle bir şey yapabilirler mi? Evet, kanlarını ilaçla uyuşturabilirler ama bu kadınlar hiç de uyuşturulmuş gibi görünmüyor. Kendi sınırlı çalışma alanlarında hamarat ve hareketli kadınlar. Bunu başarabilmek, en büyük kimya bilginlerinin bile zor altından kalkabileceği bir şey."

Joanna, "Biliyorum, inanılmaz gibi geliyor, ama—" diyerek şakaklarını ovuşturdu.

Dr. Fancher, "Bana sorarsanız sizinki, günümüzdeki kadınların çoğu gibi erkeklere karşı –haklı olarak– öfke ve kuşku besleyen bir kadının görüşü," dedi. "İki çelişkili görüş, yani bir yanda eski gelenekler ile öte yanda birtakım haklar elde etmiş kadının *yeni* gelenekleri arasında bocalayan bir görüş."

Joanna başını iki yana sallayarak, "Stepfordlı kadınların *nasıl* olduklarını bilseniz böyle düşünmezdiniz," dedi. "Hepsi de televizyon reklamlarındaki oyunculara benziyor. Hayır, o kadar bile değil. Neye benziyorlar, biliyor musunuz... şey..." Öne uzandı. "Dört beş hafta önce televizyonda bir program vardı," dedi. "Çocuklar seyrediyordu. Başkanların kuklalarını gösteriyorlardı. Kuklalar hareket ediyor, mimik yapıyorlardı. Abraham Lincoln kalktı, ünlü Gettysburg söylevini verdi. Öylesine canlı duruyordu ki, sanırsınız..." Sustu ve birden donmuş, taş kesilmiş gibi oturdu.

Dr. Fancher onun sözünü sürdürmesini bekledi. Sonra başını sallayarak, "Bana sorarsanız," dedi "ailenizi hemen taşınmaya zorlamadan önce bir—"

Joanna, "Disneyland!" diye atılıp onun sözünü kesti. "Televizyondaki program *Disneyland*'den naklen yayınlanıyordu..."

Dr. Fancher gülümsedi. "Biliyorum. Torunlarım bu yaz oraya gitmişlerdi. Bana Lincoln'la 'tanıştıklarını' anlattılar."

Joanna başını öte yana çevirdi. Dalmış, bir şeyler düşünüyordu.

Dr. Fancher, "Bir süre terapi görseniz," dedi. "Böylelikle duygularınızı arındırmış ve belirlemiş olursunuz. Ondan sonra *gerekeni* yaparsınız – belki Eastbridge'e taşınırsınız, belki şehre dönersiniz, hatta belki de Stepford'ı eskisi kadar sıkıcı bulmazsınız."

Joanna başını ona çevirdi.

Dr. Fancher, "Bu konu üzerinde bir iki gün düşünüp karar verdikten sonra beni arar mısınız?" diye sordu. "Size yardım-

cı olabileceğime güveniyorum. Birkaç saatlik bir psikanalize değer, değil mi?"

Joanna kımıldamadan oturuyordu. Başını salladı.

Dr. Fancher dolmakalemini alıp reçete kâğıdına bir şeyler yazdı.

Joanna ona baktı. Ayağa kalktı. Masanın üzerinden çantasını aldı.

Dr. Fancher bir yandan yazarak, "Bu arada bunların size yararı olur," dedi. "Hafif bir yatıştırıcı. Günde üç tane alabilirsiniz." Reçeteyi bloktan koparıp gülümseyerek Joanna'ya uzattı. "Korkmayın, bu ilaçlar sizi ev işlerine düşkün biri *yapmaz*," dedi.

Joanna reçeteyi aldı.

Dr. Fancher ayağa kalktı. "Noel haftasında burada olmayacağım. Ama ondan sonraki hafta terapiye başlayabiliriz. Pazartesi ya da salı beni arayıp kararınızı bildirir misiniz?"

Joanna başını salladı.

Dr. Fancher gülümsedi. "Önemli bir şey *değil*. Size yardımcı olacağıma inanıyorum," diyerek elini uzattı.

Joanna doktorun elini sıktı ve dışarı çıktı.

Kütüphane kalabalıktı. Bayan Austrian, Joanna'nın aradıklarının bodrumda olduğunu söyledi. Soldaki kapıdan inecek, en alt rafa bakacaktı. Sonra her şeyi aldığı yere koyması, sigara içmemesi ve çıkarken ışıkları söndürmesi gerekiyordu.

Joanna bir eliyle duvara tutunarak dar, dik merdivenden indi. Merdivenin korkuluğu yoktu.

Soldaki kapı. Joanna içeri girince el yordamıyla elektrik düğmesini buldu. Floresan lambanın ışığı, eski kâğıt kokusu, hızlanan bir motor gürültüsü.

Bodrum ufak ve basık tavanlıydı. Ortadaki, masayla kırmızı formika sandalyelerin çevresi dergilerin bulunduğu raflarla kaplıydı.

Bütün duvarlar boyunca en alt raflara üst üste altışar cilt dizilmişti. Kahverengi ciltlerdi bunlar.

Joanna çantasını masaya bıraktı, mantosunu çıkardı ve sandalyelerden birinin arkasına astı.

Sonra altı aylık bir koleksiyon cildini alıp sayfaları geriye doğru çevirerek beş yıl öncesinden başladı.

ŞEHİR KULÜBÜ İLE ERKEKLER KULÜBÜ BİRLEŞİYOR. Stepford Şehir Kulübü ile Erkekler Kulübü'nün birleştirilmesi, her iki kulüp üyeleri tarafından önerilmiş olup birleşme işlemi birkaç hafta içinde tamamlanacaktır. Kulüplerin başkanları Thomas C. Miller III ile Dale Coba...

Joanna sayfayı çevirdi. Lig maçlarını, kar yağışını, hırsızlıkları, trafik kazalarını, eğitim tartışmaları haberlerini atladı.

KADINLAR BİRLİĞİ TOPLANTILARINI TATİL EDİYOR. Stepford Kadınlar Birliği'nin, üye sayısının azalması üzerine on beş günde bir yapılan toplantılarını tatil edeceği öğrenilmiştir. Eski başkan Bayan Alan Hollingsworth'ün iki ay önce görevinden istifa etmesi üzerine birlik başkanı olan Bayan Richard Ockrey haberi doğrulamıştır. Fox Hollow Sokağı'ndaki evinde muhabirimizle görüşen Bayan Ockrey, "Toplantıları geçici olarak tatil ediyoruz, ilkbaharda yeni üye kaydetme kampanyasına girişeceğiz ve toplantılara yeniden başlayacağız," dedi.

Sen istediğin kadar toplantılara başlayacağız de Bayan Ockrey.

Joanna eski film reklamlarının, ucuz besin maddelerinin, Metodist Kilisesi'ndeki yangının ve ölülerin yakıldığı fırının açılma töreninin yazılı olduğu sayfaları atladı.

ERKEKLER KULÜBÜ TERHUNELARIN EVİNİ SATIN ALIYOR. Stepford Erkekler Kulübü Başkanı Dale Coba...

Bölge sınırı yasasında yapılan değişiklik, KompüTeknik'teki hırsızlık.

Joanna bir önceki yılı kapsayan cildi alıp ötekinin üzerine koydu. Oturdu, cildi açtı.

KADIN SEÇMENLER DERNEĞİ KAPANABİLİR.

Bunda şaşılacak ne var?

Üye sayısının azalması devam ederse Stepford Kadın Seçmenler Derneği kapılarını kapamak zorunda kalacaktır. Derneğin yeni başkanı Bayan Theodore Van Sant'ın bildirdiğine göre...

Carol ha?

Daha eskiye, daha önceki yıllara.

Bir bela savuşturulmuş, bir başka bela eskisinden de beter olmuştu.

ERKEKLER KULÜBÜ BAŞKANLIĞINA YENİDEN COBA SEÇİLDİ. Anvil Yolu'nda oturmakta olan Dale Coba, sürekli gelişen kulübün başkanlığına iki yıllık dönem için yeniden seçilmiştir...

Demek iki yıl daha geriye gitmek gerek.

Joanna üç cilt birden atladı.

Bir hırsızlık, bir yangın, bir mezat, kar fırtınası.

Sayfaları bir eliyle çabuk çabuk çeviriyor, öteki eliyle tutuyordu. Çabuk, daha çabuk.

ERKEKLER KULÜBÜ KURULDU. Switzer Sokağı'ndaki eski bir ahırı onaran ve bir yılı aşkın süredir orada toplanan bir düzine Stepfordlı erkek, Stepford Erkekler Kulübü'nü kurduklarını ve kulüplerinin yeni üyelere açık olduğunu bildirmişlerdir. Anvil Yolu'ndan Dale Coba kulübün başkanlığına seçilmiştir. Switzer Sokağı'ndan Duane T. Anderson ikinci başkanlığa, Gwendolyn Sokağı'ndan Robert Sumner Jr. saymanlığa seçilmişlerdir. Bay Coba'nın söylediğine göre kulübün amacı toplumsal etkinliği geliştirmek, oyun oynamak, yeni buluşlar ve üyelerin çeşitli merakları konusunda bilgi derleyip değerlendirmektir. Coba ailesi girişimlere öncülük etmesiyle tanınmıştır. Bayan Coba da Stepford Kadınlar Birliği'nin kurucularındandı. Ancak Bayan Coba kısa süre önce Bayan Anderson ve Bayan Sumner'la birlikte Birlik'ten istifa etmiştir. Stepford Erkekler Kulübü'nün öteki üyeleri şunlardır: Claude Axhelm, Peter J. Duwicki, Frank Fer-

retti, Steven Margolies, Ike Mazzard, Frank Roddenberry, James J. Scofield, Herbert Sundersen ve *Martin I. Weiner. Bu konuda daha etraflı bilgi almak isteyenler...*

Joanna iki cilt daha atladı. Şimdi sadece ikinci sayfadaki "Şehrimize Yeni Gelenler" sütunlarına bakıyordu.

...Bay Feretti, KompüTeknik Şirketi'nde sistem geliştirme laboratuvarında görevli bir mühendistir.

...Boya ve plastik eşya üzerinde çeşitli buluşları olan Bay Sumner Amerikan Kimya-Willis şirketinde, plastik polimerler üzerinde araştırma yapmaktadır.

"Şehrimize Yeni Gelenler" – "Şehrimize Yeni Gelenler." Joanna ancak aradığı adlardan birine rastlayınca duruyor, yazının geri kalan bölümlerini atlıyordu. Bir yandan da kendi kendisine haklı olduğunu tekrarlayıp duruyordu.

...Arkadaşları arasında Wick adıyla tanınan Bay Duwicki, Instatron Şirketi mikrodevreler şubesinde çalışmaktadır.

...Bay Weiner Instatron Şirketi'nin seslendirme bölümündedir.

...Bay Margolies, Reed-Saunders firmasının gelecek hafta Dokuzuncu Anayol'da açılacak dengeleme araçları tesisinde görevlidir.

Joanna gazete ciltlerini yerine kaldırdı. Yenilerini çıkardı. Masanın üzerine bıraktı.

...Bay Roddenberry, KompüTeknik Şirketi'nin sistem gelişim laboratuvarı şef yardımcısıdır.

...Bay Sundersen, Vlitz Optik Şirketi'nde hassas optik cihazlar üzerinde çalışmaktadır.

Joanna sonunda asıl aradığını buldu ve yazıyı baştan sona okudu.

Anvil Yolu'na yeni taşınan hemşerilerimiz Bay ve *Bayan Dale Coba ile dört yaşındaki Dale Jr.* ve *iki yaşındaki Darren'dır. Coba ailesi buraya California eyaletinin Anaheim şehrinden gelmişlerdir. California'da altı yıl oturmuş olan Bayan Coba kasabamız*

hakkındaki izlenimlerini şöyle özetlemiştir: "Şimdilik buradan çok hoşnutuz. Kışın ne olacağını bilemem. Soğuk iklime alışık değiliz."

Bay ve Bayan Coba üniversite mezunu olup, Bay Coba California Teknoloji Enstitüsü'nde doktora yapmıştır. Kendisi altı yıldır Disneyland'de "Elektronik sesli canlandırma" bölümünde çalışmış ve National Geographic *dergisinin ağustos sayısında resimlerini yayımladığı hareket eden ve konuşan başkan kuklalarının yapımında büyük başarı göstermiştir. Bay Coba avlanmaktan ve piyano çalmaktan hoşlanır. Filoloji öğrenimi yapmış olan Bayan Coba ise boş zamanlarında Norveç klasiklerinden* Kumandanın Kızları *adlı romanı dilimize çevirmektedir.*

Bay Coba'nın buradaki görevi muhtemelen Disneyland'deki görevi kadar dikkati üzerine çekmeyecektir. Kendisi halen Burnham-Massey-Mikroteknik Şirketi araştırma ve geliştirme bürosuna çalışmaktadır.

Joanna sinirli sinirli güldü.

Araştırma ve geliştirme ha! *Muhtemelen dikkati üzerine çekmeyecektir,* ha!

Joanna gülüyor, gülüyordu.

Kendini tutamıyordu.

Tutmak da istemiyordu!

Ayağa kalktı, "Şehrimize Yeni Gelenler" sütununa bakarak gülmeye devam etti. *MUHTEMELEN dikkati* üzerine çekmeyecektir. Hey Tanrım!

Joanna gülerek kocaman kahverengi cildi kapadı. Onu ve altındaki cildi aldı, yerlerine kaldırdı.

"Bayan Eberhart?" Yukarıdan Bayan Austrian sesleniyordu. "Saat altıya beş var. Kapatıyoruz artık."

Tanrı aşkına gülmeyi kes. "İşim bitti. Yerlerine kaldırıyorum." diye seslendi.

"Lütfen sırasıyla yerleştirin."

"Olur."

"Işıkları da söndürüverin."

"Olur."

Ciltleri üç aşağı beş yukarı sırasıyla yerleştirdi. Bir yandan kıkırdayarak, "Hey Tanrım!" diye söylendi. "*Muhtemelen* ha!"

Çantasını, mantosunu aldı. Işıkları söndürdü. Gülerek merdivenleri çıkmaya başladı. Bayan Austrian şaşkınlık içinde bakıyordu. Nasıl şaşırmasındı ki!

Bayan Austrian, "Aradığınızı buldunuz mu?" diye sordu.

Joanna gülmesini tutmaya çalışarak, "Evet," dedi. "Çok teşekkür ederim. Siz bilgi kaynağısınız, siz ve kütüphaneniz tükenmez bir kaynaksınız. Teşekkür ederim. İyi geceler."

Bayan Austrian, "İyi geceler," dedi.

Joanna kütüphaneden çıkınca eczaneye uğradı. Çünkü Tanrı biliyor ya, gerçekten yatıştırıcı bir ilaca ihtiyacı vardı. Eczane de kapanmak üzereydi. Işıkların yarısı sönmüştü. İçeride de Cornell'den başka kimse yoktu. Joanna reçeteyi Cornell'e uzattı. Adam reçeteyi okudu, "Olur, şimdi getireyim," diyerek dükkânın arka bölmesine geçti.

Joanna camlı tezgâhtaki taraklara bakıyor, bir yandan da gülümsüyordu. Arkasında hafif bir şıngırtı duyunca döndü.

Eczanenin ışıkları sönük bölümündeki yan tezgâhın arkasında Bayan Cornell duruyordu. Elinde tuttuğu bir şeyi sildi, sonra duvardaki cam rafın tozunu aldı. Elindekini rafa koydu. Cam yine şıngırdadı. Uzun boylu, sarışındı. Uzun bacakları, iri memeleri vardı. Güzel kadındı – Ike Mazzard'ın resimlerindeki kadınlar gibi güzeldi. Kadın raftan başka bir şey aldı, sildi, rafın tozunu aldı, elindekini rafa koydu, cam şıngırdadı, kadın raftan bir şey aldı, sildi—

Joanna, "Merhaba," dedi.

Bayan Cornell başını çevirdi. "Bayan Eberhart," diye gülümsedi. "Merhaba, nasılsınız?"

Joanna, "Eh işte, iyi diyelim iyi olsun," dedi. "Ya *siz* nasılsınız?"

Bayan Cornell, "Çok iyiyim, teşekkür ederim," diyerek elindeki şeyi sildi, rafın tozunu aldı, elindekini rafa koydu, cam şıngırdadı, raftan bir şey aldı, sildi—

Joanna, "Ne güzel iş yapıyorsunuz," dedi.

Bayan Cornell rafın tozunu silerek, "Toz alıyorum," diye cevap verdi.

Dükkânın arka bölmesinden bir daktilo makinesinin takırtısı duyuluyordu. Joanna, "Gettysburg Söylevini bilir misiniz?" diye sordu.

Bayan Cornell elindekini silerek, "Hayır, bilmiyorum," dedi.

Joanna, "Nasıl olur? Herkes bilir, Gettysburg Söylevi'ni," diye üsteledi. "Yirmi yedi yıldır—"

"O kadarını ben de biliyorum ama devamını bilmiyorum," Bayan Cornell rafa bir şey koydu, cam şıngırdadı, raftan bir şey aldı, sildi.

Joanna, "Anlıyorum. Pek de gerekli değil zaten," dedi. "'Daha dün annemizin kollarında'yı biliyor musunuz?"

Bayan Cornell elindekini silerek, "A, tabii," dedi.

"Hesabınıza mı yazacağız?" Bunu soran Bay Cornell'di. Joanna döndü. Adamın elinde beyaz kapaklı ufak bir şişe vardı.

Joanna şişeyi alırken, "Evet, hesaba yazalım," dedi. Sonra, "Biraz su bulunur mu?" diye sordu. "Şimdi bir tane alacağım."

Cornell başını evet anlamında sallayarak arkaya geçti.

Joanna elinde ilaç şişesiyle durduğu yerde titremeye başladı. Arkasından cam şıngırtısı geliyordu. Joanna şişenin kapağını açtı, içindeki pamuğu çıkardı. İçinde beyaz haplar vardı. Avucuna bir hap koydu. Titreyerek pamuğu şişeye tıkadı. Kapağını kapattı. Arkasından cam şıngırtısı geliyordu.

Bay Cornell elinde su dolu kâğıt bir bardakla geldi.

Joanna bardağı aldı. "Teşekkür ederim," diyerek hapı dilinin üstüne koydu, suyu içti, ilacı yuttu.

Bay Cornell defteri işliyordu. Kafasının tepesi bembeyaz deriydi, bir taşın altından çıkan *bir şey* gibi, salyangoz gibi.

Üzerindeki birkaç tel kahverengi saç özenle bir yandan öte yana yatırılmıştı. Joanna kalan suyu içti, bardağı elinden bıraktı, ilaç şişesini çantasına koydu. Arkasından cam şıngırtısı geldi.

Bay Cornell defteri ona doğru çevirdi, gülümseyerek kalemini uzattı. Çenesiz, ufak çipil gözlü, çirkin bir adamdı.

Joanna kalemi aldı. Defteri imzalarken, "Ne hoş karınız var," dedi. "Güzel, hamarat, efendisine bağlı. Doğrusu talihli adamsınız." Kalemi geri verdi.

Bay Cornell kalemi aldı. Suratı pespembeydi. Önüne bakarak, "Biliyorum," dedi.

"Bu şehir hep talihli erkeklerle dolu," dedi Joanna. "İyi geceler."

"İyi geceler."

Bayan Cornell de söze karıştı. "İyi geceler. Yine bekleriz."

Joanna Noel ışıklarıyla aydınlanan sokağa çıktı. Birkaç araba geçti yanından. Tekerlekler karda gıcırdıyordu.

Erkekler Kulübü'nün pencereleri aydınlıktı. Onun gerisindeki sırtı dolduran evlerde de ışık vardı. Noel ağaçlarının kırmızılı, yeşilli, turunculu ışıkları görünüyordu.

Joanna akşam serinliğinde derin derin soluk aldı. Çizmeleriyle karlara gömülerek karşıya geçti.

Işıklara boğulmuş oyuncakçının vitrinine gitti. Meryem, Yusuf ve İsa tablosuna baktı. Çevrelerinde kuzular ve danalar vardı. Hepsi de canlı gibi duruyordu. Disneyland kuklalarını hatırlatıyorlardı insana.

Joanna, Meryem'le Yusuf'a, "*Siz* de konuşuyor musunuz?" diye sordu.

Cevap gelmedi. Kuklalar gülümsemeye devam ettiler.

Joanna bir süre vitrinin önünde durdu –artık titremiyordu– sonra döndü, kütüphaneye doğru yürüdü.

Arabaya bindi, motoru çalıştırdı, farları yaktı, gaza bastı, geriledi ve dönüp oyuncakçının önünden geçerek yokuşa vurdu.

*

Joanna bahçeye girince sokak kapısı açıldı. Walter, "Nerelerdesin?" diye sordu.

Joanna çizmelerini merdivenin kenarına vurarak, "Kütüphanedeydim," dedi.

"Neden *telefon etmedin*? Başına bir kaza geldi sandım. Yollar karlı..."

Joanna çizmelerini paspasa sildi. "Yollar temiz," dedi.

"Telefon etmen gerekirdi. Saat altıyı geçiyor."

Joanna içeri girdi. Walter kapıyı kapattı.

Joanna çantasını sandalyeye bırakarak eldivenlerini çıkarmaya başladı.

Walter, "Nasıl bir kadındı?" diye sordu.

"Çok hoş bir kadın. Cana yakın."

"Peki, ne dedi?"

Joanna eldivenlerini çıkarıp cebine koydu. Mantosunun düğmelerini açmaya koyuldu. "Biraz terapiye ihtiyacım olduğunu söyledi. Taşınma kararı vermeden önce duygularımı belirleyebilmem için gerekliymiş. Birbiriyle çelişkili iki istek arasında bocalıyormuşum." Mantosunu çıkardı.

"Akla yakın bir açıklama gibi görünüyor. Hiç değilse bence öyle. Sen ne diyorsun?"

Joanna, mantosunu astarın yaka kısmından tutarak baktı, sonra çantanın üzerine sandalyeye bıraktı. Elleri buz gibiydi. Avuçlarını birbirine sürttü. Gözlerini ellerinden ayırmıyordu.

Sonra Walter'a baktı. Walter başını eğmiş, dikkatle onu seyrediyordu. Uzamış sakalı yanaklarını ve elmacıkkemiklerinin altındaki çukuru gölgeliyordu. Yüzü, Joanna'nın sandığından daha etliydi –şişmanlıyordu– ve o güzelim mavi gözlerinin altındaki torbacıklar sarkmaya başlamıştı. Kaç yaşındaydı şimdi? 3 Mart'taki doğum gününde kırkını tamamlayacaktı.

"Bana yanlış görünüyor – hem de büyük bir yanlış," dedi Joanna. Ellerini indirdi, avuçlarını etekliğine bastırdı. "Pete ile Kim'i şehre götüreceğim," dedi. "Shep'le—"

"Neden?"

"—Sylvia'ya gideriz ya da otele ineriz. Bir iki gün içinde seni ararım. Ya da birine, bir başka avukata telefon ettirtirim."

Walter şaşkın şaşkın ona baktı. "Sen neler *söylüyorsun*?" diye sordu.

Joanna, "Artık *biliyorum*," dedi. "Eski gazeteleri okudum. Dale Coba'nın *eskiden* ne yaptığını ve *şimdi* ne yapmakta olduğunu biliyorum. Onun ve öteki KompüTeknik İnstatron dâhilerinin..."

Walter gözlerini kırpıştırarak ona baktı. "Neden söz ettiğini anlamıyorum," dedi.

"Kes artık, lütfen." Joanna döndü. Holü geçti, mutfağa girip ışıkları yaktı. Oturma odası karanlıktı. Arkasına döndü, Walter kapıda duruyordu. "Neden söz ettiğin hakkında en ufak fikrim yok," dedi.

Joanna onu sıyırıp geçti. "Yalanı bırak! İlk fotoğraf çektiğim günden beri bana sürekli yalan söylüyorsun." Merdivene yürüdü. "Pete! Kim!" diye seslendi.

"Evde değiller."

Joanna merdivenin korkuluğu üzerinden Walter'a baktı. Walter, "Sen gecikince, onları bu gecelik bir yere bıraksam iyi olur diye düşündüm. Hani bir aksilik varsa diye," dedi.

Joanna gözünü ondan ayırmadan, olduğu yerde döndü. "Neredeler?" diye sordu.

"Dostların yanındalar iyiler."

"*Hangi* dostların?"

Walter merdivenin dibine geldi. "İyiler," diye tekrarladı.

Joanna ona bakmak için döndü. Sendeledi. Korkuluğu arandı, tutundu. "Baş başa geçireceğimiz hafta sonu geldi mi demek istiyorsun?"

"Biraz yatıp dinlensen iyi olacak." Walter bir elini merdivenin korkuluğuna, öteki elini duvara dayadı. "Söylediklerinden bir şey anlamıyorum, Joanna," dedi. "Her şey bir yana, bu işin içine *Diz*'i karıştırmak nereden aklına geldi? Sonra, sana yalan söylediğimi nereden çıkarıyorsun?"

"Ne yaptınız? İşi çabuklaştırma kararı mı aldınız? Onun için mi bu hafta başınızı kaşıyacak zamanınız yoktu? Noel oyuncakları, ha! Ne yapıyordunuz, ölçüleri tutturmaya mı çalışıyordunuz?"

"Neler söylediğini gerçekten—"

"Kuklalar!" Joanna korkuluğa tutunarak kocasına doğru eğildi. "Robotlar! Aman ne güzel, avukat yeni iddianame karşısında şaşırdı. Şirketlerde hukuk danışmanlığı yapacak adam mısın sen? Çürüyüp gidiyorsun. Mahkeme salonlarına yakışırsın. Kaça çıkıyor? Söyle bakalım. Merakımdan öleceğim. İri memeli sessiz, hiçbir şeye özenmeyen, hiçbir şey istemeyen ve mutfaktan çıkmayan bir kadının fiyatı ne kadar? Mutlaka çok pahalıdır. Yoksa Erkekler Kulübü üyeliğinin hatırı için çok ucuza mı yapıyorlar? Peki ya asılları ne oluyor? Ölülerin yakıldığı fırına mı, Stepford Çayı'na mı atılıyor?"

Walter ellerini duvardan ve korkuluktan çekmeden ona bakıp duruyordu. "Yukarı çık da biraz uzan," dedi.

"Ben dışarı çıkıyorum."

Walter olmaz gibilerden başını salladı. "Hayır. Böyle saçmaladığın sürece olmaz. Yukarı çık ve dinlen."

Joanna bir basamak indi. "Burada kalıp da—"

"*Sana dışarı çıkmayacaksın dedim!* Hadi yukarı git ve yat. Sakinleştiğin zaman... daha akıllı uslu konuşmaya çalışırız."

Joanna bir eli korkulukta, bir eli duvara dayalı duran kocasına, sonra sandalyenin üzerindeki mantosuna baktı – döndü, yukarı fırladı. Yatak odasına girdi. Kapıyı kapattı. Anahtarı kilitte döndürdü. Işıkları yaktı.

Konsola yaklaştı. Çekmeceyi çekti. Kalın beyaz bir kazak çıkardı. Silkeledi. Kollarını soktu. Dik yakasını boynuna ge-

çirdi, saçlarını toplayıp yakanın içinden kurtardı. Kapı zorlandı, sonra vuruldu.

"Joanna?"

Joanna kazağı beline çekerek, "Sus, dinleniyorum," dedi. "Dinlenmemi sen söyledin."

"Bir dakika içeri geleyim."

Joanna gözü kapıda durdu. Hiç ses çıkarmadı.

"Joanna, kapıyı aç."

"Sonra. Şimdi bir süre yalnız kalmak istiyorum."

Gözü kapıda, kımıldamadan duruyordu.

"Peki. Sonra olsun."

Joanna durup dinledi – ses yoktu. Sonra usulca üst çekmeceyi açtı. Elini soktu, araştırdı. Beyaz eldivenlerini buldu. Eldivenleri giydi. Sonra uzun, çizgili yün bir eşarp buldu. Boynuna doladı.

Kapıya gitti. Dışarıya kulak verdi. Işıkları söndürdü.

Pencereye yaklaştı. Perdeyi açtı. Bahçedeki lamba yanıyordu. Claybrookların oturma odasında ışık vardı ama içeride kimseler yoktu. Üst katlar karanlıktı.

Joanna camı yavaşça kaldırdı. Dış pencere karşısına çıktı.

Dış pencere taktırdıklarını unutmuş gitmişti.

Camın dibini itti. Sımsıkı kapanmıştı, yerinden oynamıyordu. Joanna eldivenli elinin yan tarafıyla camı zorladı, sonra iki eliyle itti. Cam birkaç santim açıldı. Daha ileri gitmiyordu. Yanlardaki madeni sürgüler sonuna dek dayanmıştı. Sürgüleri sökmek gerekecekti.

Aşağıda karın üzerine ışık düşüyordu.

Walter çalışma odasındaydı.

Joanna durup dinledi. Komodinin üzerindeki telefondan hafif tıkırtılar geliyordu – uzun, kısa, uzun.

Walter çalışma odasından telefon ediyordu.

Joanna'nın eve geldiğini Dale Coba'ya haber veriyor olmalıydı. Uygulamaya geçilsin. Bütün sistemler, tam yol ileri!

Ayaklarının ucuna basarak kapıya gitti. Anahtarı çevirdi. Yavaşça kapıyı araladı. Pete'in Star Trek silahı kapısının eşiğinde duruyordu. Walter'ın sesi belli belirsiz duyuluyordu.

Ayaklarının ucuna basarak merdivene gitti. Duvara yapışarak ses çıkarmadan ve korkuluğun parmaklıkları arasından çalışma odasının kapısına bakarak inmeye başladı.

"...yalnız başa çıkabileceğimden emin değilim..."

Çok haklısın, sayın hukuk danışmanı, başa çıkamazsın.

Ne var ki sokak kapısının yanındaki sandalye boştu.

Mantoşu ve çantası (arabanın anahtarları ve parası) gitmişti.

Yine de bu, pencereden çıkmaya çalışmaktan iyiydi.

Hole indi. Walter konuşuyordu sonra sustu. Çantayı arasa mıydı acaba?

Walter çalışma odasında dolaşıyordu. Joanna hemen oturma odasına daldı. Sırtını duvara yapıştırıp bekledi.

Walter'ın ayak sesleri hole çıktı, kapının yanına geldi, durdu. Joanna soluğunu tutmuş bekliyordu.

Walter dişlerinin arasından tıslayarak soluk alıp veriyordu. Cam takmak, çocukların bisikletini onarmak gibi önemli işlere girişeceği zaman hep böyle yapardı. (Karısını öldürmek de bu tür önemli işlerden miydi? Yoksa bu işi o av meraklı Coba mı yerine getiriyordu?) Joanna gözlerini kapadı, düşünmemeye çalıştı. Düşünürse, kocası orada olduğunu anlar gibi geliyordu.

Walter'ın ayak sesleri merdivende yavaşça uzaklaştı.

Joanna gözlerini açtı. Walter yukarı çıktıkça, o da yavaş yavaş soluğunu bırakıyordu.

Joanna koltuklara, masalara çarpmamaya çalışarak yürüdü, verandanın kapısını açtı, ikinci kapıyı da zorladı. Birikmiş karları iterek kapıyı araladı.

Dışarı süzüldü. Karın üzerinde soluk soluğa koşuyordu. Koştu, koştu. Kızak izleriyle bozulmuş, Pete ile Kim'in çizme

izleri görülen karın üzerinden ağaçların karanlığına doğru koştu, koştu. Bir ağaca tutundu, sarıldı. Ağacın çevresinde döndü, sonra sendeleyerek, düşe kalka ilerlemeye başladı. Fairview Sokağı'ndaki evleri Harvest Sokağı'ndaki evlerden ayıran ağaç dizisinden uzaklaşmıyordu.

Ruthannelere gitmesi gerekliydi. Ruthanne ona para ve palto verir; Eastbridge'den taksi çağırma ya da şehirde birilerine – Shepp, Doris, Andreas–, arabası olan ve gelip onu alabilecek birilerine telefon etme imkânı sağlardı.

Pete ve Kim iyiydiler, buna inanmak *zorundaydı*. Onları merak etmemesi gerekiyordu. Kendisi şehre inip binleriyle konuşana dek, bir avukatla görüşüp çocukları Walter'dan alana dek onları merak etmemek zorundaydı. Belki de Bobbie, Carol, Mary Ann Stavros, daha doğrusu bu adlarla tanınan o nesnelerden biri çocuklara güzelce bakıyor olmalıydı.

Ruthanne'i da *uyarmak* gerekliydi. Belki de birlikte giderlerdi – Ruthanne'in önünde daha zaman vardı ama olsun.

Joanna ağaçların sonuna geldi. Görünürde araba olmadığını güvene aldıktan sonra Winter Tepesi Yolu'na doğru koştu. Yolun karşı kıyısındaki ladin ağaçlarının dibinde kar öbeklenmişti, Joanna kollarını göğsünde kavuşturup incecik eldivenli ellerini koltuklarının altına sıkıştırarak ağaçların arkasına koştu.

Ruthanne'in oturduğu Gwendolyn Sokağı Bobbielerden az ötede, Short Ridge Tepesi yakınlarındaydı. Oraya varmak neredeyse bir saat sürerdi. Bu karda ve bu karanlıkta belki de daha uzun sürecekti. Yoldan geçen bir arabayı da durdurmak istemiyordu çünkü Walter onu aramaya çıkmış olabilirdi ve Joanna iyice yakınına gelmeden arabadakinin Walter olduğunu fark edemezdi. O zaman da iş işten geçmiş olurdu.

Joanna birden tehlikenin sadece Walter'dan gelmeyeceğini fark etti. *Hepsi* onu aramaya çıkacak, yolları farlarla, projektörle tarayacaklardı. Onun kaçmasına ve gerçeği baş-

kalarına anlatmasına nasıl göz yumabilirlerdi? *Her* erkek, her yaklaşan araba bir tehlikeydi. Joanna zili çalmadan önce Ruthanne'in kocasının evde bulunmadığından emin olmalıydı. Pencereden içeri bakardı.

Kurtulabilecek miydi acaba? Ötekilerin hiçbiri kurtulamamıştı.

Ama belki de ötekiler kaçmayı denememişlerdi. Bobbie denememişti. Charmaine denememişti. Belki de gerçeği zamanında anlayan ilk kendisi oluyordu. Tabii eğer *zamanında* ise...

Winter Tepesi'nden Talcott Sokağı'na indi. İleride farlar parladı. Yolun karşısındaki bahçelerin arasından bir araba çıktı. Joanna park edilmiş bir arabanın arkasına çömeldi. Kıpırdamadan bekledi. Farlar onun bastığı yeri yaladı geçti. Araba ilerledi. Joanna doğrulup baktı. Araba ağır ağır gidiyordu. Evet, yanılmamıştı. Arabada projektör yakılmış, evlerin önünü ve karla kaplı çimenleri tarıyordu.

Joanna Talcott Sokağı'ndan aşağı hızlı hızlı yürüdü. Kapıları Noel ışıklarıyla donatılmış, pencerelerinde ışıklı Noel ağaçları görülen suskun evlerin önünden geçiyordu. Ayakları ve bacakları buz kesmişti ama yine de iyiydi. Talcott Sokağı'nın sonunda Eski Norwood Yolu başlıyordu. Oraya geldi mi ya Chimney Yolu'na sapacaktı ya Hunnicutt'a.

Yakınlarda bir yerde bir köpek havladı. Hırsla hırlıyordu. Joanna adımlarını sıklaştırdı, havlama sesi gerilerde kaldı.

Karın üzerinde kapkara bir ağaç dalı uzanıyordu. Joanna çizmesiyle dala bastı, yarısından kırdı. Soğuk, ıslak dalı ince eldivenli elinde sımsıkı tutarak hızla yoluna devam etti.

Pine Tree Yolu'na vardığında bir el feneri parladı. Joanna iki evin arasından geçti, karın altındaki fundalıklara doğru seğirtti. Soluk soluğa fundalığın ardına çöktü. Kopardığı dalı, soğuktan sızlayan elinden bırakmıyordu.

Karşısında sıra sıra uzanan evlerin arkalarına, arka pencerelerdeki ışıklara baktı. Evlerden birinin çatısından kırmızı noktalar hâlinde kıvılcımlar yükseldi, yıldızların arasında gözden kaybolup gittiler.

El fenerinin ışığı iki evin arasından göründü. Joanna taflanın ardına sindi. Bir elini çorabına sürterek bacağını ısıtmaya çalışıyordu. Öteki bacağını dirseğinin altına kıstırmıştı.

Soluk ışık karı aydınlatarak ona yaklaşıyordu. Etekliğinin ve eldivenli elinin üzerinden ışık lekeleri kaydı geçti.

Joanna bekledi, bekledi. Sonra uzandı, baktı. Bir erkek silueti fenerin aydınlattığı karlara basarak evlere doğru gidiyordu.

Joanna adam gidene dek bekledi. Sonra kalktı. Bir ötedeki sokağa koştu. Hickory Sokağı'nda mıydı? Yoksa Switzer Sokağı'nda mı? Hangisinde olduğunu kestiremiyordu ama yolların ikisi de Short Ridge'e çıkıyordu.

Çizmelerin muflon astarına rağmen, ayakları donmuştu.

Gözlerini kör eden bir ışık parladı birden. Joanna ışığa arkasını döndü. Koşmaya başladı. İleriden kendisine doğrultulan bir başka ışık onu yakaladı. Joanna kendini yana attı. Karları süpürülmüş bir bahçe yoluna saptı, garajın yanından geçip karla örtülü bayırdan aşağı koştu. Kaydı, düştü, elindeki dala tutunarak doğruldu. Işıklar yaklaşıyordu. Joanna karların üzerinde koştu. Işık yeniden yakaladı onu. Joanna çevresine bakındı. Her taraf karla kaplıydı. Saklanacak yer yoktu. Joanna olduğu yerde kalakaldı. Soluk soluğaydı. Kendisine doğru ilerleyen ışıklara bakarak, "Gidin!" diye haykırdı. Bir yandan iki, öte yandan bir fener yaklaşıyordu. Joanna dalı kaldırdı. "Gidin buradan!"

El fenerleri yaklaştı, yavaşladı, durdu. Gözleri kamaşıyordu. Joanna ellerini gözüne siper ederek, "Gidin buradan!" diye haykırdı.

Işık azaldı. "Işıkları söndürün. Size bir zararımız dokunmayacak, Bayan Eberhart." "Korkmayın. Biz Walter'ın arkadaşlarıyız." Işıklar söndü. Joanna elini indirdi. "*Senin de* dostunuz. Ben Frank Roddenberry'yim. Beni tanıyorsun." "Korkacak ne var? Kimse size bir şey yapacak değil ki."

Karanlıktan da koyu gölgeler Joanna'nın önünde duruyordu. Joanna dalı daha da yükseğe kaldırarak, "Yaklaşmayın," dedi.

"O elinizdeki dala ne gerek var?"

"Size bir şey yapmayacağız."

"Öyleyse çekilin gidin buradan," dedi Joanna.

Frank Roddenberry'nin sesi duyuldu. "Herkes seni aramaya çıktı. Walter çok meraklandı."

"Meraklanmıştır tabii."

Üç erkektiler. Joanna'nın iki üç metre ilerisinde durdular. İçlerinden biri, "Böyle paltosuz dolaşmamanız gerek," dedi.

"Gidin buradan!"

Frank, "O dalı bırak," dedi. "Kimsenin zararı dokunmaz sana."

"Bayan Eberhart, daha beş dakika önce Walter'la telefonda görüştüm." Ortadaki adam konuşuyordu. "Aklınızı neye taktığınızı biliyoruz. *Yanlış* düşünüyorsunuz, Bayan Eberhart. İnanın bana, öyle bir şey yok."

Frank, "Kimsenin robot filan yaptığı yok," dedi.

Ortadaki adam, "Bizleri olduğumuzdan çok daha akıllı sanıyorsunuz," dedi. "Demek bizler otomobil kullanabilen, yemek pişirebilen, çocukların saçını tarayabilen robotlar yapacak güçteyiz, ha?"

Üçüncü adam da söze karıştı. "Hem de çocukların fark edemeyecekleri oranda gerçeğe benzeyen robotlar." Kısa boylu, şişman bir adamdı.

Ortadaki adam, "Bu kasabanın dâhilerle dolu olduğunu sanıyorsunuz herhalde. İnanın ki hiçbirimiz dâhi değiliz." dedi.

Joanna, "Bizleri aya götüren de siz oldunuz," diye karşılık verdi.

"*Kimmiş* o? Ben değilim mutlak. Frank, sen kimseyi aya gönderdin mi? Ya sen, Bernie?"

Frank, "Ben göndermedim," dedi.

Kısa boylu olanı, "Ben de," diye gülerek atıldı. "Hiç öyle bir şey bilmiyorum."

Ortadaki adam, "Bizi başkalarıyla karıştırıyor olacaksınız," dedi. "Belki Leonardo da Vinci ve Albert Einstein'la."

Kısa boylusu, "Hem eşlerimizin *robot* olmasını istemeyiz ki. Gerçek kadınlar isteriz biz," dedi.

Joanna, "Buradan gidin, beni rahat bırakın," diye söylendi.

Adamlar öylece durdular – karanlıktan daha karanlık. Frank, "Joanna, sen haklı olsan ve biz gerçekten canlıdan ayırt edilemeyen robotlar yapabilsek, bu yoldan para kazanmaya çalışmaz mıydık?" dedi.

Ortadaki adam hemen atıldı. "Tabii, öyle ya. Öyle bir marifetimiz olsa hepimiz zengin olurduk."

Joanna, "Belki de olursunuz," dedi. "Belki bu sadece bir başlangıç."

"Hey ulu Tanrım! Her şeye cevap yetiştiriyorsunuz. Walter değil, asıl *siz* avukat olmalıymışsınız."

Frank'la kısa boylu adam güldüler.

Frank, "Ha-hadi Joanna, o-o elindeki sopayı bırak da—" diye kekelemeye başladı.

"Bırakın beni de yoluma gideyim!"

Ortadaki adam, "Olmaz," dedi. "Zatürre olacaksınız. Ya da bir arabanın altında ezileceksiniz."

"Bir arkadaşın evine gidiyorum. Birkaç dakika sonra sıcak yerde olacağım. Siz yoluma çıkmasaydınız, çoktan..." Dalı indirdi. Kolunu, gözlerini, alnını ovuşturdu. Titriyordu.

Ortadaki adam, "Bırakın da, size yanıldığınızı *kanıtlayalım*. Sonra sizi *evinize* götürürüz. Eğer birinden yardım isteyecekseniz o zaman istersiniz," dedi.

Joanna adamın karanlık gölgesine baktı. "Bana *kanıtlaya-cak* mısınız?"

"Sizi Erkekler Kulübü'ne götüreceğiz—"

"Hayır, olmaz."

"Lütfen bir dakika sabırlı olun, beni dinleyin. Sizi kulübe götüreceğiz. Kıyı bucak her yanı dilediğiniz gibi arayın. Bu durumda kimse size karşı çıkmaz. Bakın, göreceksiniz ki—"

"Ben oraya adımımı—"

"Oranın bir robot fabrikası olmadığını gözlerinizle görün. İçki içilen bir yer var. Bir de oyun odasıyla birkaç oda daha var. Bir sinema makinesiyle açık saçık filmler var, işte en büyük gizlimiz bu."

Kısa boylu adam. "Slot makinesi de var," dedi.

"Evet. Slot makineleri de var."

Joanna, "Yanımda bir ordu olmadan oraya adım atmam," dedi. "Kadın askerlerken kurulu bir ordu."

Frank, "Herkesi dışarı çıkarırız. Sen dilediğin gibi dodolaşırsın."

"Gitmem."

Ortadaki adam, "Bayan Eberhart, elimizden geldiğince sabırlı ve nazik olmaya çalışıyoruz. Ancak burada durup konuşmanın da bir sınırı vardır," dedi.

Kısa boylusu söze girdi. "Durun bir dakika. Aklıma bir şey geldi. Robot olduğunu sandığınız kadınlardan biri, bir yerini kesip kanatacak olsa... onun canlı olduğuna *inanır* mısınız? Yoksa kanı akabilen robotlar yaptığımızı mı düşünürsünüz?"

Ortadaki adam, "Tanrı aşkına, Bernie," dedi. Frank de, "Kimseye bir yerini kes diyemeyiz ki," diye çıkıştı.

"Bırakın da kadıncağız cevap versin. Evet, Bayan Eberhart? Böyle bir şey sizi inandırır mı? Biri parmağını kesip kanatsa—"

"Bernie..."

"Bırakın da, cevap versin."

Joanna şaşkınlık içinde çevresine bakındı. Başını salladı. "Kanı akarsa..." dedi. "Canlı olduğuna inanırdım."

"Kimseye elini kes diyemeyiz. Buradan doğruca—"

Joanna, "Bobbie yapar bunu. Tabii eğer gerçekten Bobbie ise. İyi arkadaşımdır benim, Bobbie Markowe."

Kısa boylu adam, "Fox Hollow'da oturan Bobbie mi?" diye sordu.

"Evet."

Kısa boylu, "Bakın, gördünüz mü?" dedi. "Buradan iki dakikalık yol. Lütfen bir düşünün. Ne çarşıya inmemiz gerekecek ne de Bayan Eberhart'ı istemediği bir yere götürmek zorunda kalacağız..."

Kimse sesini çıkarmadı.

Frank, "Galiba bu fena fikir değil. Bayan Markowe'la konuşabiliriz..." diye sessizliği bozdu.

Joanna, "Ama biliyorum ki, kanı akmayacak," dedi.

Ortadaki adam, "Akacak," dedi. "O zaman yanıldığınızı anlayacak ve tartışmayı uzatmadan sizi eve, Walter'ın yanına götürmemize razı olacaksınız."

"*Eğer* kanı akarsa... razı olacağım."

"Peki. Frank, hadi sen önden git, Bayan Markowe'un evde olup olmadığına bak. Durumu açıkla. Bayan Eberhart, el fenerimi buraya, yere bırakıyorum. Bernie'yle ben birkaç adım önden yürüyeceğiz. Siz de feneri alıp bizi izleyin. İçinizin rahat etmesi için ne kadar uzak kalmak istiyorsanız, o kadar geriden gelirsiniz. Ama ışığı bize doğru tutun ki, orada olduğunuzu anlayabilelim. Paltomu da burada bırakıyorum, onu da geçirin sırtınıza. Dişlerinizin takırdadığını buradan duyabiliyorum."

Yanılıyordu. Yanıldığını biliyordu. Yanılıyordu, donuyordu, sırılsıklam olmuştu, bitkindi, açtı ve çelişkili iki istek arasında değil, çelişkili yüz fikir arasında bocalıyordu. Sıkışmıştı, tuvalete gitmek istiyordu.

Eğer bu adamların niyeti onu öldürmek olsa, oracıkta öldürürlerdi. İstediği kadar elinde dal olsun, üç erkeğe karşı bir kadın ne kadar direnirdi ki?

Dalı kaldırdı, baktı. Yürürken ayakları ağrıyor, ağır ağır ayaklarını sürüyordu. Dalı elinden bıraktı. Eldiveni ıslanmış, kirlenmişti. Parmakları buz gibiydi. Parmaklarını açıp kapattı, elini koltuğunun altına soktu. Kocaman, ağır feneri, titremeden tutmaya çalışıyordu.

Erkekler kısa adımlar atarak önden gidiyorlardı. Kısa boylu adam kahverengi palto, kırmızı deri kasket giymişti. Daha uzun boylu olanı yeşil gömlek, bej pantolon giymiş, paçalarını kahverengi çizmelerinin içine sokmuştu. Kızıla çalan sarı saçları vardı.

Adamın kuzu postuyla astarlanmış paltosu, Joanna'nın omuzlarını sıcacık sarmalıyordu. Paltonun kokusu keskin ve güzeldi – hayvan kokuyordu, yaşam kokuyordu.

Bobbie'nin eli kanayacaktı. Dale Coba'nın Disneyland'de robotlar üzerinde çalışmış olması, Claude Axhelm'in kendini Henry Higgins sanması, Ike Mazzard'ın güzel kadın resimleri yapması rastlantıdan başka bir şey değildi. Kendisinin... çıldırması da rastlantıydı. Evet, çıldırmıştı. (Dr. Fancher, "Önemli bir şey değil. Size yardımcı olacağıma inanıyorum," demişti.)

Bobbie'nin eli kanayacak, kendisi de evine dönüp iliğini kemiğini ısıtacaktı.

Eve, Walter'ın yanına, öyle mi?

Ona güvensizliği ne zaman başlamıştı? Aralarındaki boşluk duygusu ne zaman doğmuştu? Kimin suçuydu bu?

Walter'ın yüzü şişmanlamıştı. Joanna neden daha önce fark etmemişti bunu? Fotoğraf çekmeye, karanlık odada çalışmaya fazlasıyla mı kaptırmıştı kendini?

Pazartesi günü Dr. Fancher'ı arayacak, gidip kahverengi maroken kanepeye uzanacak, belki biraz ağlayacak ve mutlu olmaya çalışacaktı.

Erkekler Fox Hollow Sokağı'nın köşesinde bekliyorlardı.

Joanna kendini daha hızlı yürümeye zorladı.

Frank, Bobbielerin sokak kapısının aydınlığında bekliyordu. Erkekler onunla konuştular sonra ağır ağır yaklaşan Joanna'ya döndüler.

Frank gülümsüyordu. "Tabii olur diyor," dedi. "Eğer seni inandıracaksa, Bobbie elini seve seve kesecekmiş."

Joanna el fenerini yeşil gömlekli adama verdi. Adamın yüzü iri kemikliydi, teni kayış gibiydi. Adam, paltosunu Joanna'nın omuzlarından alırken, "Biz burada bekleriz," dedi.

Joanna, "Pek de gerekli değil elini kesmesi..." diye mırıldandı.

Adam, "Hayır, hadi girin," dedi. "Yoksa sonradan yine aklınıza birtakım sorular gelebilir."

Frank sahanlığa çıktı. "Bobbie mutfakta," dedi.

Joanna eve girdi. Evin sıcaklığı onu sardı. Üst kattan rock müzik duyuluyordu.

Joanna sızlayan ellerini açıp kapatarak holü geçti.

Bobbie mutfakta onu bekliyordu. Kırmızı pantolon giymiş, önünde kocaman papatya olan bir önlük takmıştı. "Merhaba, Joanna," diye gülümsedi. Güzel, iri memeli Bobbie. Ama robot değil.

Joanna, "Merhaba," dedi. Kapıya tutundu, pervaza yaslandı, başını dayadı.

Bobbie, "Bu durumda olduğuna üzüldüm," dedi.

Joanna, "Bu duruma düştüğüm için ben de üzgünüm," diye karşılık verdi.

Bobbie, "Eğer için rahatlayacaksa, parmağımı biraz kesmişim, ne çıkar?" dedi. Mutfak tezgâhına yürüdü. Ağır, zarif, düzenli adımlarla yürüyordu. Bir çekmece açtı.

Joanna, "Bobbie..." dedi. Gözünü kapadı, açtı. "Sen gerçekten Bobbie misin?" diye sordu,

"Tabii, benim." Bobbie'nin elinde bıçak vardı. Musluğun başına gitti. "Gel buraya," dedi. "Oradan göremezsin."

Rock müziğinin gürültüsü daha da arttı. Joanna, "Yukarıda ne oluyor?" diye sordu.

Bobbie, "Bilmem," dedi. "Dave arkadaşlarını yukarı çıkardı. Gel buraya. Oradan göremezsin."

Bıçak büyüktü. Ucu sivriydi. Joanna, "O bıçakla elini kökünden keseceksin," dedi.

Bobbie gülümsedi. "Dikkat ederim. Gel hadi." Kocaman bıçağı sallayarak yanına gelmesini işaret ediyordu.

Joanna başını ve elini kapının pervazından çekti. Mutfağa girdi – pırıl pırıl, gıcır gıcır, Bobbie'ye hiç yaraşmayan bir mutfaktı.

Joanna durakladı. *Bağırırsam duyulmasın diye müziği böyle gürültüyle çalıyorlar,* diye düşündü. *Parmağını kesmeyecek, beni... beni...*

Bobbie musluğun başında bekleyerek sivri uçlu bıçağı salladı. "Hadi gel," dedi.

Önemli değil ha, Dr. Fancher? Bunların kadın değil de robot olduğunu sanmak önemli bir şey değil ha? Bobbie'nin beni öldüreceğini sanmak önemli değil ha? Bana yardımcı olabileceğinize inanıyor musunuz?

Bobbie'ye bakarak, "Parmağını kesmen gerekmez," dedi.

Bobbie, "Seni rahatlatmak için yaparım," diye karşılık verdi.

"Yılbaşından sonra doktora gideceğim. İçim o zaman rahatlayacak. Hiç değilse öyle olacağını umuyorum."

Bobbie, "Gel hadi," dedi. "Erkekler bekliyor."

Joanna ilerledi. Elinde bıçakla musluğun başında bekleyen, canlı gibi görünen –teni, gözleri, saçları, elleri, önlüğün altına inip kalkan göğsüyle çok canlı görünen– Bobbie'ye yaklaştı. Öylesine canlı görünüyordu ki, robot olamazdı, *olamazdı,* işte o kadar.

Erkekler ellerini ceplerine sokmuşlar, solukları buğulanarak sokak kapısında duruyorlardı. Frank rock müziğin ritmine ayak uydurarak yerinde sallanıyordu.

Bernie, "Neden böyle uzun sürdü?" diye söylendi.

Wynn ve Frank omuz silktiler.

Rock müziğin sesi yükseldi.

Wynn, "Ben Walter'a telefon edip onu bulduğumuzu haber vereyim," dedi. Eve girdi. Frank arkasından seslendi. "Dave'den arabanın anahtarlarını alıver!"

3

Marketin park yeri doluydu. Ama önlerde yer bulabildiği ve arabadan inince güneşin ılıklığı, havanın tatlı nemli kokusuyla karşılaştığı için, alışveriş yapmak zorunda olmasına pek yüksünmedi. Hiç değilse *az* yüksündü.

Bayan Austrian marketin kapısından elinde bir kesekâğıdıyla çıktı. Bastonuna dayanıp seke seke ona doğru ilerledi ve –inanılacak şey değil– kupa kızına benzer yüzünde bir gülümseme belirdi. Kendisine mi gülümsüyordu? Bayan Austrian, "Günaydın, Bayan Hendry," dedi.

Demek siyahları dayanılmaz bulmayanlar da vardı.

"Günaydın."

"Mart iyi geçiyor, değil mi?"

"Evet, baştan kazma kürek yaktıracak gibiydi oysa."

Bayan Austrian durdu, onu tepeden tırnağa süzdü, "Aylardır kütüphaneye uğramadınız," dedi. "Yoksa sizi de mi televizyona kaptırdık?"

"Yo hayır, benim için bu söz konusu olamaz. Sadece çalışıyordum."

"Yeni bir kitap mı yazıyorsunuz?"

"Evet."

"Güzel. Ne zaman çıkacağını haber verin de kütüphaneye de getirtelim."

"Olur. Bugünlerde uğrarım kütüphaneye. Yakında bitecek."

Bayan Austrian, "İyi günler," diye gülümseyerek bastonuna dayana dayana uzaklaştı.

"Sağ olun. Size de."

İyi, *bir* kitap satmış demekti.

Belki de aşırı alıngan davranmıştı. Belki de Bayan Austrian şehre yeni gelen beyazlara da birkaç ay soğuk duruyor, yaklaşmıyordu.

Marketin otomatik kapısından içeri girdi ve boş bir araba buldu. Markette her zamanki cumartesi sabahı kalabalığı vardı.

Arabayı çabuk çabuk sürüyor, alacaklarını hemen seçip alıyordu. "Pardon. Pardon. Yol verin lütfen." Kadınların böyle sakin alışveriş etmeleri, hiç terlemezmiş gibi taze görünmeleri onu yine şaşırtıyordu. Nasıl da bembeyaz tenliydiler! Arabalarını nasıl da düzenle dolduruyorlardı! Onların bir tezgâhta alışveriş yaptıkları süre içinde, o bütün çarşıyı dolaşırdı.

Joanna Eberhart kendisine yaklaşıyordu. Açık mavi, kemerli mantosunun içinde pek güzel görünüyordu. Vücudu çok biçimliydi. Ruthanne'in aklında kaldığından daha güzeldi. Pırıl pırıl koyu renk saçlarını geriye taramıştı. Raflara bakarak ağır ağır yürüyordu.

Ruthanne, "Merhaba, Joanna," dedi.

Joanna durdu. Sık kirpikli kahverengi gözlerini ona çevirdi. "Ruthanne," diye gülümsedi. "Merhaba. Nasılsın?" Kavisli, etli dudakları kırmızı, teni gül pembesi ve çok düzgündü.

Ruthanne gülümseyerek, "İyiyim," dedi. *"Senin* nasıl olduğunu sormaya bile gerek yok, çok iyi görünüyorsun."

Joanna, "Sağ ol," dedi. "Son zamanlarda biraz kendime bakmaya başladım."

Ruthanne, "Belli oluyor," dedi.

"Sana telefon edemediğim için özür dilerim."

"Aldırma canım." Ruthanne yanlarından geçenlere yol verebilmek için arabasını Joanna'nın arabasının önüne çekti.

Joanna, "Aramak istedim. Ama evde öyle çok işim vardı ki. Bilirsin ev işi bitmez," dedi.

"Aldırma. Benim de işim vardı. Kitabım neredeyse bitmek üzere. Bir büyük, birkaç da ufak resim kaldı geriye."

Joanna, "Gözün aydın öyleyse," dedi.

"Teşekkür ederim. *Sen* neler yaptın? İlginç resimler çektin mi?"

Joanna, "Hayır," diye cevap verdi. "Artık pek fotoğraf çekmiyorum."

Ruthanne şaşkınlıkla, "Çekmiyor musun?" diye sordu.

"Hayır. Zaten pek yetenekli değildim. Ve daha yararlı işlere ayırabileceğim zamanı boşa harcamış oluyordum."

Ruthanne tuhaf tuhaf baktı ona.

Joanna gülümseyerek, "İşten başımı kaldırır kaldırmaz seni arayacağım," dedi.

Ruthanne, "Peki, ev işleri dışında ne yapıyorsun?" diye sordu.

"Pek bir şey yapmıyorum. Ev işleri yetiyor da artıyor. Eskiden başka meraklarım olduğunu sanırdım ama şimdi kendimi eskisi gibi zora koşmuyorum. Eskisinden çok daha mutluyum. Ailem de öyle. Önemli olan da bu, değil mi?"

"Evet, öyledir herhalde." Ruthanne başını eğdi, bir kendi gelişigüzel doldurulmuş arabasına, bir de Joanna'nın düzenli arabasına baktı. Kendi arabasını Joanna'nın arabasının önünden çekti. "O zaman konuştuğumuz öğle yemeğine fırsat bulabiliriz artık," dedi. "Kitabım bitince boş zamanım olacak."

Joanna, "Belki," dedi. "Seni gördüğüme sevindim, Ruthanne."

Sonra gülümseyerek arabasını yavaşça ite ite uzaklaştı. Raftan bir kutu aldı, baktı, arabaya yerleştirdi. Sonra ağır ağır yoluna devam etti.

Ruthanne durdu, onun arkasından baktı. Ters yönde yürüdü.

*

Ruthanne bir türlü çalışamıyordu. Ufak odada bir aşağı bir yukarı gezindi. Pencereden, Cohanelerin kızlarıyla oynamakta olan Chickie ve Sara'ya baktı. Bitmiş olan resimlere göz attı ve onları eskisi kadar güzel ve esprili bulmadı.

Sonunda Penny'yi *Bertha P. Moran*'ın dümenine geçirip hikâyeyi kıvamına getirdiğinde saat tam beşti.

Aşağı, çalışma odasına indi.

Royal mavi çoraplı ayaklarını mindere uzatmış, *Erkeklerarası Dayanışma* adlı bir kitap okuyordu. Başını kaldırıp karısına baktı. "Bitti mi?" diye sordu. Gözlüğünün çerçevesini bantla yapıştırmıştı.

"Hayır. Daha yeni başladım."

"Nasıl gidiyor?"

"*Bilmem ki.* Aklım *bir şeye* takıldı. Dinle beni, hatırım için bir şey yapar mısın? Hazır işi yoluna koymuşken yarıda bırakmayayım diyorum."

"Yemek mi?"

Ruthanne başını salladı. "Çocukları pizza yemeye ya da McDonald's'a götürür müsün?"

Royal masadan piposunu aldı. "Peki," dedi.

"İşi bitirmek istiyorum. Yoksa önümüzdeki hafta sonu tatili zehir olacak."

Royal kitabı açık olarak kucağına bıraktı. Masadan pipo temizleme kaşığını aldı.

Ruthanne odadan çıkacağı sırada döndü, kocasına baktı. "İstemiyorsan söyle. Zahmet olmasın."

Royal piposunu karıştırarak, "Neden istemeyeyim canım?" dedi. "Sen işine bak." Başını kaldırdı, gülümsedi. "Hiç zahmet olur mu?"

SONSÖZ*

Peter Straub

Stepford Kadınları, hayranlık uyandıran Ira Levin'in kaleme aldığı neredeyse diğer her şeyle birlikte, kendini gözler önünde gizleme âdetinden ötürü –tıpkı *Çalınan Mektup*'ta olduğu gibi– genellikle dikkatleri üstüne çekmeyen zahmetli bir metin geleneğinin hakkını veriyor. Temelinde entelektüel ve mesafeli olan bu geleneğin izlerine James Joyce'un *Dublinliler*'inde, Ivy Compton-Burnett'in romanlarında, Richard Matheson ve William F. Nolan gibi Kaliforniyalı gotik yazarların eserlerinde ve Brian Moore'un hak ettiğinden çok daha az değer gören son altı romanında da rastlanır. Birçok üsluba, tarza ve türe uygulanabilen bu gelenekte özlülük, yeterlik, gözlemcilik, doğruluk, etkileyicilik ve sürat gibi özellikler gözetilir ve eserin basit olduğu yanılsaması yaratılır. Bu gelenekte verilen eser, yazarın anlatmak istediklerini hasıraltı eder, ilerleyişi üzerine anbean düşünmeyi imkânsız kılar. Özlülüğün böyle etkili şekilde gözetilmesi beraberinde kaçınılmaz, sıklıkla da hafife alınan bir eğretilik getirir. Bu eğretilik ise eser komedi türünde olsun ya da olmasın, gizli bir alaycılık içerir. Sözkonusu türdeki eserler dışarıdan okunması kolay görünür ve bu yüzden de göze çekici gelir. Zira okurun kendini akışa bırakmaktan başka yapacak şeyi

* Çev. Gülden Zuhal Beleçoğlu.

yoktur: Keskin görsel detaylarla dolu bir paragraftan diyaloglar içeren bir diğerine; bundan da yine detayların anlatıldığı ve ardından tekrar küçük bir diyalogun takip ettiği bir ötekine sıçrayıp durur okur ve bu böyle sürüp gider.

Stepford Kadınları o kadar zahmetsiz bir okuma sunmakta ki basıldığı yıldan bu yana otuz yıldan fazladır defalarca kez yanlış okunmuş, yani yanlış anlaşılmıştır. Bir lokmada yutulan bu romanın yeterliği dikkatleri üzerine çektiğinden anlatımındaki dengelilik ve yapısındaki mükemmeliyet fark edilmez. (Popüler yazın okurları onları heyecanlandıran kitapların yapılarını, hatta biçemsel inceliklerini görmezden gelme eğilimindedirler. Nefes kesici ya da en azından heyecan verici olay örgüsüne kapılan popüler yazın okurları aslında öyküyü aktaran kalemin belirleyici özelliklerini, iyi ya da kötü, gözden kaçırırlar.) Levin'in anlatımı açık, özlü ve tam da mümkün olduğunca şeffaf olma kaygısı güttüğünden yalındır: Sayfadaki kelimelerle bu kelimelerin betimlediği olaylar arasına bariyerler koymaktan kaçınır. Okurların sıklıkla gözden kaçırdıkları iyi yazımla çoğunlukla fark etmedikleri kötü yazım arasındaki en büyük fark, iyi yazımın genellikle büyük ölçüde gözden geçirme ve yeniden yazmaya ihtiyaç duymasıdır. Açık, anlaşılır yazmak hiç de kolay değildir –şeffaflık, eseri vicdansızca kısaltma ve kesme sonucunda, büyük bir çaba sarf edilerek yakalanır– oysa üzerine çalışılmamış, plansız yazım; ilham perilerinden gelmişçesine pürüzsüz şekilde akar yazarın kaleminden.

Stepford Kadınları'nı okurken yavaş yavaş yapıttaki olaylar altındaki zaman çizelgesinin varlığını ve romandaki her bir ipucunun, dönüm noktasının; tansiyonun yükseldiği tüm küçük bölümlerin ve başkarakterin nihai gerçeğe erişme yolundaki her bir adımının altta yatan bu zaman çizelgesine göre mükemmel şekilde ayarlandığını fark ederiz. Tik tak sesleri çıkararak 4 Eylül'den Noel'in hemen öncesine ilerle-

yen devasa bir saat gibidir bu çizelge. Stepford adlı banliyö kasabasına taşınmasından kısa süre sonra Joanna Eberhart; kasabadaki ev işi meraklısı, kibar ama beyinsiz gözüken, yerli erkeklerle evli diğer kadınlara pek de benzemeyen iki kadınla arkadaş olur. "Kısa boylu, koca popolu" ve "ufak elleri, kirli ayak parmakları" olan Bobbie Markowe, hemen yerel bir Ulusal Kadın Örgütü şubesi açmak için destek aramalarını teklif eder. Kasabada buna ilgi gösteren tek kişi, hırslı bir tenis oyuncusu olup astroloji ve kocasının yakışıksız cinsel düşkünlükleri -geçenlerde kendisine hediye ettiği çok fermuarlı, tek parça kauçuktan kıyafetle kanıtlanmıştır da- bu hakkında konuşup duran Charmaine Wimperis adlı kadındır. Charmaine, Stepford'a temmuz; Bobbie ise ağustos ayında taşınmıştır. Stepford'daki kadınlar, kocalarının hazırlanmak için gereksinim duydukları süreden veya taşınmalarından dört ay sonra Stepford kadınlarına dönüşmektedirler. Böylece kasım ayında Charmaine, kendisi için birden "müthiş bir adama" dönüşüveren kocası çim sahasına kavuşabilsin diye aniden tenis kortunu yerle bir etmeye karar verir. O noktada bizler, yazarın aksine, bu korkunç değişime uğramak için Bobbie'nin bir, Joanna'nın iki ayı kaldığından haberdar değilizdir. Başkarakterimiz gibi biz de bu zaman çizelgesinin farkına ancak Bobbie Markowe kısa bir balayından memeleri büyümüş, poposu küçülmüş, ütü yapmayı da hobi edinmiş hâlde dönünce varırız.

Her ne kadar uzun eserlerde tempo hep zorlayıcı bir problem, sürekli dikkat gerektiren bir açmaz olsa da dört aylık bir süre etrafında şekillenen bir anlatı, diğer romanlara kıyasla zamanı çok daha dikkatli şekilde işlemelidir. Levin, bizi eylül ayından sonun iyice yaklaştığı kasım ayına taşımayı şahane bir şekilde beceriyor. Bunu da bir günden diğerine geçildiğini belirten spesifik olayları sayarak yapıyor: "Pete okul otobüsünde düşüp ön dişlerinden ikisini kırdı. Joanna'nın

annesiyle babası, Karayipler'de geçirdikleri tatil dönüşü, beklenmedik bir zamanda üç günlüğüne onlara geldiler... Bulaşık yıkama makinesiyle pompa bozuldu. Arkasından Pete'in sekizinci yaş günü geldi... Hemen her gün Bobbie'yle görüşüyordu... Ekimin sonlarında Walter yine akşam yemeklerinde eve dönmeye başladı... Cadılar Bayramı'nda kocaman bir balkabağını oyup içine fener koydular. Pete, ön dişleri olmayan Batman kılığına girdi... Kasımın ilk cumartesi günü dostlarına bir yemek verdiler..."

Ardından gerginlik dolu bir akşam yemeği sahnesinde buluruz kendimizi. İşçiler yıkılmış tenis kortunun etrafındaki metal çiti keserken Charmaine ev temizlediğinden bahsedip durmaktadır ve yalnızca 900 kelime sonra tansiyon zirve yapacaktır.

İşçiler aşağıda, vakti zamanında büyük bir imtiyaz sayılan korta öldürücü darbeyi indirirken ("Ama kortun toprağı killi!" diye isyan eder Joanna), Bobbie'yle Joanna dehşet dolu ve inanmaz gözlerle bir zamanlar kendileri gibi isyankâr olan kadına bakar. Zalim, duygusuz bir nükte yatar bu tablonun kalbinde. Eğer *Stepford Kadınları* sıklıkla sanıldığı üzere banliyöde yaşayan kadınların bayağılığı üzerine basit bir yergi olsaydı –bu öyle bir yanlış anlaşılma ki dilimizde fazla mükemmeliyetçi ev hanımlarını tasvir eden bir tabire dönüşmüştür– bu tarz bir nükte aşırı yersiz olurdu. Fakat espri bu âna öyle yakışıyor ki neredeyse onu yakalamak bile imkânsız oluyor çünkü bu aslında bütün kitabı biçimlendiren huzur bozucu mizahın bir parçası. Bir gerilim kitabı olarak bizzat kendi duruşunu da eleştiren bir bağlamda baskıcıları ve arzularını yeren bir roman bu; baskılanan özneleri değil.

Yüksek teknolojiye erişimi olan bir grup azgın banliyö erkeği karılarını bal dök yala mutfaklara ve ayna gibi camlara adanmış uysal seks robotlarına çevirmek için komplo kuruyor. Nasıl bakarsak bakalım gerçekçi kurguyla karşı karşıya

değiliz burada. Levin kasten, Nazi biliminsanlarının Führer klonları üretip bunları Hitler'inkine benzer ailelere evlatlık verdiği *Vahşetin Çocukları* filmine benzer abartılı bir tür parodisi ortaya koydu. Levin'in yergisini anlamayan birçok hantal korku yazarı da hiç vakit kaybetmeden onun aslında taşladığı şeyi taklit etmeye başladı. Benzer olarak Levin'in son romanı *Son of Rosemary** de ait olduğu iddia edilen türü bile yermekte.

Levin'in üstten bakan mizahına ağırlıklı olarak Stepford erkeklerinin betimlenmesi sırasında rastlıyoruz. Son on beş sayfaya kadar bu erkeklerin yaptığı neredeyse her şey oldukça gülünçtür. Stepford erkekleri, budala erkek çocukları gibi partilerde yalnızca birbirleriyle sohbet ederler. Ergen oğlanları andıran şekilde seks fantezilerini gerçekliğe dökmeyi arzularlar, bu yüzden de neredeyse tüm akşamlarını, en son model konuşan seks oyuncağını yaratmak amacıyla hem beyin hem de kasıkların bir arada çalıştığı Erkekler Kulübü'nün şehvet dolu atmosferinde geçirmeye gayret ederler. (Tezgâha eğilip çalışmadıkları zamanlarda internette porno aratırlar.) Bu adamlar öyle bariz ve komik şekilde şehvet düşkünüdürler ki niyetlerini saklamaya çalışmazlar bile; yeni projelerinin portrelerini çizer; kadınlardan upuzun bir listedeki heceleri okumalarını, bunu da banda almalarını isterler. Gerçek kadınlarlayken sıkılır ve sinirlenirler. İri memeli robotlarsa yalnızca odalıklar ve hizmetçiler olarak işlerine yarar.

Erkek açgözlülüğünün en bariz örneği kitabın çok başlarında, Eberhartlar kasabaya taşınalı daha bir haftayı geçmemişken görülür. Walter Eberhart, Erkekler Kulübü'nü ilk ziyaretinden eve gecenin ikisinde döner; yatağın sallanışı ve yayların gıcırdayışı karısını uyandırır. Joanna ânında kocasının mastürbasyon yaptığını anlar! "Bir daha sefere uyandır beni," der ve çok geçmeden uzun süredir yapmadıkları kadar

* *İng.* Rosemary'nin Oğlu. *–çn*

iyi bir seks yaparlar. Bir şey Walter'ı hararetlendirmiştir, çok sonra anlarız ki –Johanna ise hiç anlamaz– bu şey tepedeki sırıtkan arkadaşlarının anlattığı birinci sınıf fantezi nesnesidir.

Levin olayı hiç de dolandırmadan Johanna'nın kocasının çevirdiği işleri keşfetmesini sağlar. Johanna yerel gazetenin eski sayılarında Erkekler Kulübü'nün, *Kadınlığın Gizemi*'nin yazarı Betty Friedan'ın Stepford Kadınlar Kulübü'nde verdiği oldukça kalabalık bir konuşmanın ardından kurulduğunu öğrenir. Bu kulübün toplantıları kısa süre sonra sonlandırılır, sebebi de katılımın az olmasıdır.

Stepford Kadınları'nın yayımlandığı yıl olan 1972'de Betty Friedan, National Women's Political Caucus'u, yani Ulusal Siyasi Kadın Kurumu'nu kurdu; bu sırada *Kadınlığın Gizemi* dokuz yıldır basılmaktaydı. Aynı yıl Kongre (talihsiz bir sonu olan) Eşit Haklar Yasa Tasarısı'nı onayladı. Muhafazakâr zihniyetteki erkekler için feminist hareket küçük bir baş ağrısından çok daha büyük bir şeye evrilmişti. *Stepford Kadınları* tam olarak feminist yergi olarak adlandırabilir mi, emin değilim fakat Levin'in zamanlaması kusursuzdu, bu da kendi içinde muazzam bir şey. Neredeyse yazdığı diğer her şey gibi bu kitap da uçan bir kuşu, bir haikuyu, Çinli bir kaligrafın fırça darbesini andırıyor. Ziyan edilmiş tek bir eyleme yer vermeksizin tam da istediği istikâmete erişiyor.